

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

BİÇİMSEL ÇÖZÜMLEMELİ ÇALGI EĞİTİMİNİN DEVLET
KONSERVATUVARI ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI ÇALMA BAŞARISINA
ETKİSİ

(Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği)

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
Tevhide Hicret ÇÖL

Ankara-2012

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

BİÇİMSEL ÇÖZÜMLEMELİ ÇALGI EĞİTİMİNİN DEVLET
KONSERVATUVARI ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI ÇALMA BAŞARISINA
ETKİSİ

(Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği)

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
Tevhide Hicret ÇÖL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali UÇAN

Ankara-2012

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Hicret Tevhide ÇÖL'ün "Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitiminin Devlet Konservatuvarı Öğrencilerinin Çalgı Çalma Başarısına Etkisi (Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği)" başlıklı tezi 24 Aralık 2012 tarihinde, jürimiz tarafından Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda **Doktora** Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Prof. Yılmaz ŞENDURUR

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali UÇAN

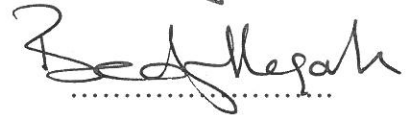
Üye: Prof. Nevhiz ERCAN

Üye: Doç. Dr. Melek ÇAKMAK

Üye: Doç. Bige Bediz KOÇAK

ÖNSÖZ

“Biyimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitiminin Devlet Konservatuvarı Öğrencilerinin Çalgı Çalma Başarısına Etkisi (Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği)” konulu bu araştırma altı ana bölümden oluşmaktadır. Bu ana bölümler, giriş, kavramsal çerçeve, ilgili yayınlar ve araştırmalar, yöntem, bulgular ve yorum, sonuç ve öneriler olarak sıralanmıştır.

Araştırmamın her safhasında değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren ve her zaman yanımda olan, öğrencisi olmaktan onur duyduğum keman hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Ali UÇAN’a tüm emeklerinden dolayı teşekkürü bir borç bilirim. Tez izleme kurulunda yer alan ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen değerli hocalarım; Prof. Dr. Nevhiz ERCAN’a, tezimin yapılandırılmasında özverili ve titiz yaklaşımıyla, görüşleri, önerileri ile bana yol gösteren hocam Doç. Dr. Melek ÇAKMAK’a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın hazırlık aşamasında görüş ve önerileri ile katkıda bulunan Yrd. Doç. Dr. Yusuf MİRİŞLİ’ ye ve Adem ÖZTÜRK’ e, gözlem aşamasında yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen Öğr. Elemanları Esengül KARADEMİR ve Metin BUZDUĞU’ ya, istatistiksel çözümlemelerde yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Sinan SARAÇLI’ ya, ön-test ve son-test kayıtlarının yapılmasında teknik konularda yardımcı olan Erdem ÖZKAN’ a, araştırma süreci boyunca manevi desteğini esirgemeyen arkadaşım Öğr. Grv. Şehrinaz ÖNDER’ e, araştırmanın deneysel boyutunun gerçekleşmesi için büyük bir özveriyle uygulamalara katılan değerli öğrencilere sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca hayatım boyunca beni her zaman destekleyen aileme, her zaman ve her konuda büyük bir içtenlikle bana destek olan eşim Cenk’e ve canım kızım Damla’ ya çok teşekkür ederim.

ÖZET

BİÇİMSEL ÇÖZÜMLEMELİ ÇALGI EĞİTİMİNİN DEVLET KONSERVATUVARI ÖĞRENCİLERİNİN ÇALGI ÇALMA BAŞARISINA ETKİSİ

Çöl, Hicret Tevhide

Doktora, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali UÇAN

Aralık-2012

Bu araştırma, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin çalgı çalma başarısına etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırmada belirlenen problem ve alt problemler doğrultusunda ön-test son-test kontrol gruplu deneysel model kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma evrenini; Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı keman ve viyola öğrencileri, örneklemini ise 2010-2011 eğitim öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'nda Lisans II, Lisans III ve Lisans IV. sınıfta öğrenim gören 14'ü keman, 6'sı viyola çalan olmak üzere toplam 20 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın deney grubunda bulunan öğrencilere (n=10), beş haftalık süreyle biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi verilmiş, kontrol grubu (n=10) öğrencileri ise olağan eğitim süreçlerine devam etmişlerdir.

Araştırmaya ilişkin verilerin toplanmasında Müziksel Çözümleme Bilgisi Başarı Testi ve Çalgı Çalma Gözlem Formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde Mann-Whitney U testi ile Paired Samples T (bağımlı örneklem t) testi uygulanmıştır.

Araştırma bulgularından çıkan sonuçlarda, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi alan öğrencilerin tonal eserde modal esere göre daha başarılı oldukları görülmektedir.

Ayrıca biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi alan öğrencilerin, bütünden parçaya gidildikçe (dönem-cümle-motif) ve biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme boyutunda başarılarının dikkat çekici biçimde arttığı belirlenmiştir.

Verilerin çözümlenmesiyle elde edilen sonuçlarda, öğrencilerin müziksel çözümleme bilgisi ve biçimsel çözümleme performanslarının eğitime başlarken genel olarak düşük düzeyde olduğu, ancak uygulama süreci sonunda biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin, bu eğitimi alan öğrencilerin biçimsel çözümleme bilgi ve performanslarında olumlu yönde ve anlamlı derecede etkili olduğu saptanmıştır.

Nitelikli ve etkili bir çalgı eğitiminde, öğrencilerin müzikal bütünlüğe ulaşabilmelerinde biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi gerekli olmaktadır. Bu bakımdan çalgı eğitimcilerinin bu konuda öğrencilere rehberlik etmeleri önem taşımaktadır. Keman ve viyola öğrencileri ile yapılan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin diğer çalgılar ile yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

ABSTRACT

THE EFFECT OF INSTRUMENT TRAINING WITH FORMAL ANALYSIS ON THE SUCCESS OF STATE CONSERVATORY STUDENTS IN PLAYING INSTRUMENT

Çöl, Hicret Tevhide

Doctorate, Department of Fine Arts Training, Science of Music Teaching

Thesis Advisor: Prof. Dr. Ali UÇAN

December, 2012

This study aims to reveal the effects of instrument training with formal analysis to the success of playing instrument.

In accordance with the problems and sub problems in the research, experimental model was used with pre-test – post-test control group.

The target population of the research was composed of violin and viola students of Afyon Kocatepe University State Conservatory, Music Department, String Instruments Branch and the sampling was composed of 20 undergraduate students, 14 of violin and 6 of viola, from of IInd, IIIrd and IVth grades at Afyon Kocatepe University State Conservatory, Music Department, String Instruments Branch during 2010-2011 academic period. The students in the experiment group (n=10) were given instrument training with formal analysis for five weeks, while those in the control group (n=10) continued their regular training sessions.

Achievement Test of Musical Analysis Information and Observation Form of Playing Instrument were used in gathering data about the study. Mann-Whitney U Test and Paired Samples T Test were applied to analyze obtained data in the study.

The findings showed that the students who had instrument training with formal analysis were more successful in tonal works than in modal works. It was also found that success of these students increased remarkably in playing by combining formal elements as the top-down process was followed from the whole to the parts (period-sentence-motive).

Data analysis showed that musical analysis knowledge and formal analysis performance of the students were on the whole at a low level at the beginning of the training but improved positively and significantly after training.

It is suggested that formal analysis instrument training is necessary for students to reach musical integrity in a qualified and effective instrument training and at this point, it is essential that music trainers guide the students. It is also thought that when applied with other instruments, the instrument training with formal analysis, performed by violin and viola students, will be more beneficial.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xvi

I. BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Eğitim ve Müzik Eğitimi.....	1
1.2. Çalgı Eğitimi, Keman ve Viyola Eğitimi	2
1.3. Problem Durumu	4
1.4. Araştırmanın Amacı	5
1.5. Araştırmanın Önemi.....	5
1.6. Varsayımlar	6
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.8. Tanımlar	6

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Müzik Biçimleri (Müzik Formları)	8
2.1.1. Müziksel Biçim Öğeleri	12

2.2. Çözümleme	14
2.3. Biçimsel Çözümleme	15

III. BÖLÜM

İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR	22
--	-----------

IV. BÖLÜM

YÖNTEM	25
4.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni	25
4.2. Evren ve Örneklem	29
4.3. Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmeleri	33
4.4. Ön (Pilot) Uygulama	35
4.5. Deneysel Süreçte Görevli Gözlemcilerin Özellikleri.....	37
4.6. Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitimi Plan ve Araçlarının Hazırlanması	39
4.6.1. Deneysel İşlemden Uygulanan Ders Plan Örneği	40
4.6.2. Deneysel Süreçte Kullanılan Eserler	43
4.7. Deneysel İşlem	45
4.7.1. Denel İşlem Başlangıcı.....	46
4.7.2. Denel İşlem Süreci	46
4.7.3. Denel İşlem Sonu	47
4.8. Verilerin Toplanması	48
4.9. Verilerin Çözümlemesi	49
4.10. Bulguların Sunulması ve Yorumlanması	51

V. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR	52
-----------------------------------	-----------

5.1. Öğrencilerin Müziksel Çözümleme Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar...	52
--	----

5.2. Öğrencilerin Tonal Eserde Biçimsel Çözümlemeli Çalma Performanslarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	54
5.2.1. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Her Bir Hedefe ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	64
5.2.1.1. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Motif Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	64
5.2.1.2. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	66
5.2.1.3. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Cümle Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	68
5.2.1.4. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	70
5.2.1.5. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Dönem Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	72
5.2.1.6. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	74
5.2.1.7. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	76
5.3. Öğrencilerin Modal Eserde Biçimsel Çözümlemeli Çalma Performanslarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	78
5.3.1.1. Öğrencilerin Modal Eserdeki Motif Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	88
5.3.1.2. Öğrencilerin Modal Eserdeki Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	90
5.3.1.3. Öğrencilerin Modal Eserdeki Cümle Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	92
5.3.1.4. Öğrencilerin Modal Eserdeki Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	94
5.3.1.5. Öğrencilerin Modal Eserdeki Dönem Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	96

5.3.1.6. Öğrencilerin Modal Eserdeki Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	97
5.3.1.7. Öğrencilerin Modal Eserdeki Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	99

VI. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	102
-------------------------------	------------

6.1. Sonuçlar	102
---------------------	-----

6.2. Öneriler	104
---------------------	-----

KAYNAKÇA.....	106
----------------------	------------

EKLER	111
--------------------	------------

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 4.1.1. Öntest – Sontest Kontrol Gruplu Modelin Simgesel Görünümü.....	26
Tablo 4.1.2. Araştırmanın Modeli.....	27
Tablo 4.1.3. Araştırmada İzlenen Yol	28
Tablo 4.2.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sınıflarına ve Çalgılarına Göre Dağılımı	30
Tablo 4.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Enstrüman, Temel Müzik Teorisi ve Solfej Dersi Yarıyıl Sonu Başarı Ortalamaları.....	31
Tablo 4.2.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Enstrüman, Temel Müzik Teorisi ve Solfej Dersi Yarıyıl Sonu Başarı Ortalamalarının Mann-Whitney U Testi	32
Tablo 4.3.1. Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testi Analiz Sonuçları.....	34
Tablo 4.4.1. Ön(Pilot) Uygulama Zaman Çizelgesi.....	36
Tablo 4.5.1. Gözlemcilerin Özellikleri	37
Tablo 4.5.2. Gözlemciler Arası Uyum	38
Tablo 4.6.2.1 Ön-test ve Son-testteki Eserlere İlişkin Uzman Görüşleri.....	43
Tablo 4.6.2.2. Denel İşlem Aşamasındaki Tonal Eserlere İlişkin Uzman Görüşleri	44
Tablo 4.6.2.3. Denel İşlem Aşamasındaki Modal Eserlere İlişkin Uzman Görüşleri	45
Tablo 4.7.2.1. Denel İşleme İlişkin Haftalık Zaman Çizelgesi.....	47
Tablo 4.7.3.1. Deneysel Aşamanın Genel Zamanlaması	48
Tablo 5.1.1. Öğrencilerin Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testine İlişkin Bulgular.....	52
Tablo 5.2.1. Öğrencilerin Tonal Eserde Biçimsel Çözümlemeli Çalma Performanslarının Hedef Düzeyine İlişkin Bulgular	55
Tablo 5.2.1.1.1 Öğrencilerin Tonal Eserdeki Motif Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.	65

Tablo 5.2.1.2.1 Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	67
Tablo 5.2.1.3.1 Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Cümle Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması	69
Tablo 5.2.1.4.1 Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	71
Tablo 5.2.1.5.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Dönem Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması	73
Tablo 5.2.1.6.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	75
Tablo 5.2.1.7.1 Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Biçimi Bir Bütün Olarak Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	77
Tablo 5.3.1. Öğrencilerin Modal Eserde Biçimsel Çözümlemeli Çalma Performanslarının Hedef Düzeyine İlişkin Bulgular	79
Tablo 5.3.1.1.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Motif Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması	89
Tablo 5.3.1.2.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	91
Tablo 5.3.1.3.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Cümle Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması	93

Tablo 5.3.1.4.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	95
Tablo 5.3.1.5.1 Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Dönem Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması	96
Tablo 5.3.1.6.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	98
Tablo 5.3.1.7.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Biçimi Bir Bütün Olarak Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması.....	100

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 5.1.1. Müziksel Çözümleme Bilgisinin Deney ve Kontrol Grupları Arasındaki Ön-testten Son-teste Olan Değişimi.....	53
Şekil 5.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Motif Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişim Değişimleri	57
Şekil 5.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri.....	58
Şekil 5.2.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Cümle Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri	59
Şekil 5.2.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri.....	60
Şekil 5.2.5. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Dönem Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri	61
Şekil 5.2.6. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri.....	62
Şekil 5.2.7. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri.....	63
Şekil 5.3.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Motif Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri	82
Şekil 5.3.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri.....	83
Şekil 5.3.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Cümle Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri	84
Şekil 5.3.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri.....	85

Şekil 5.3.5. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Dönem Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri	86
Şekil 5.3.6. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri	87
Şekil 5.3.7. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri	88

KISALTMALAR LİSTESİ

BBT: Bilişsel Başarı Testi

AKÜDK: Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

GÜ: Gazi Üniversitesi

BÇÇE: Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitimi

m: motif

c: cümle

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde eğitim, müzik eğitimi, çalgı eğitimi ile sanatçı yetiştiren devlet konservatuvarlarındaki keman ve viyola eğitimine değinilmekte, daha sonra problem durumuna, ana ve alt problemlere, araştırmanın amacına, önemine, sınırlılıklarına, varsayımlara ve araştırmayla ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Eğitim ve Müzik Eğitimi

Eğitim kuşkusuz her insan için vazgeçilmez ve ertelenmez bir süreçtir. Birey aldığı eğitimin niteliği ve yeterliliği doğrultusunda mesleki hayatında uzmanlaşır ve ileri düzeyde yetişir.

Çağdaş eğitim, bilim eğitimi, teknik eğitimi ve sanat eğitiminden oluşan üçlü bir eksen üzerine oturur (Uçan, 1997: 14). Sanat eğitiminin başlıca dallarından biri de “müzik eğitimi” dir. “Müzik eğitimi” bireye kendi yaşantısı yolu ile amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma ya da bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir. Bu süreç, birey ile müzik arasındaki temel ilişkilere bağlı bir açılım göstermekle birlikte asıl eğitimin temel amacına göre boyut kazanır (Uçan, 1997: 107). Müzik eğitiminin üç ana türü vardır. “Genel müzik eğitimi”, “özengen müzik eğitimi” ve “mesleki müzik eğitimi”.

Mesleki müzik eğitimi, müzik eğitiminin üç ana dalından biri olup, genellikle örgün eğitim kurumlarında, müziğin bütününe veya belli bir dalını profesyonel anlamda meslek olarak seçen kişilere yönelik eğitimi kapsar. Mesleki müzik eğitiminde, kişinin seçtiği alanda uzmanlaşması, yetkinleşmesi için sağlam temellere dayalı, doğru, sistemli, planlı ve disiplinli bir eğitim sürecinden geçmesi gerekmektedir.

Çalgı Eğitimi, Keman ve Viyola Eğitimi

Müzik eğitiminin önemli boyutlarından biri çalgı eğitimidir. Çalgı eğitiminin amacı; temelde öğrencinin bir çalgıyı belli bir düzeyde çalmasını sağlayarak, çalgı çalma becerisi yanında müzik sevgisini geliştirmek ve aynı zamanda müzik bilgisini arttırmaktır (Günay, 1989. Akt: Özen, 1999: 106).

Çalgı eğitimi, insanların müzik zevki edinmesini veya sahip oldukları zevki geliştirmesini sağlaması, kişilik gelişimini ve benlik tasarımı olumlu bir biçimde etkilemesi açısından büyük önem taşımaktadır. Kişiyi bireysel, toplumsal, ulusal ve evrensel değerlerle ve öğelerle tanıştırmayı ve yine kişiye eğitime ve eğitilme, gelişme ve geliştirme, paylaşma, kaynaşma ve daha birçok zihinsel ve duygusal beceri elde etme yönünde sağladığı imkanlar çerçevesinde çalgı eğitimine verilen bu önem daha da artmaktadır (Tanrıverdi, 1996: 14).

Tanrıverdi'ye (1996, 14) göre “Çağdaş anlamda çalgı eğitimin üç ana niteliği; bilimsellik, yani yapılan her işin bilimsel bir temele dayandırılması; geçerlilik, yani öğrenilen her davranışın hayatta ve mesleki müzik yaşantısında kullanılabilirliği; güzellik, yani bireyin iç dünyasına yönelik estetik bir kaygı içermesidir”.

Çalgı eğitiminde başarılı olabilmek için bireyde bedensel ve ruhsal yeteneğin gelişmesi gerekir. Bedensel yetenek, çalgı çalmaya dönük vücudun fizyolojik ve özellikle kişiye özgü yapısıyla ilgilidir. Ruhsal yetenek ise müziksel beğeni, müziğe karşı duyarlılık ve müzikaliteye ilişkin davranışlarımızla ilgilidir. Başarıya ulaşmak için bu iki yeteneğin de dengeli olarak gelişmesi gerekir. Çalgı eğitiminin amacı da sağlam bir teknikle beraber öğrencinin müziksel gelişimini sağlamaktır (Ertem, 1997: 16).

Başarılı performans için, çalıcı müziğin anlamını kavramalı, kendine ait duygusal yaklaşımı ve yaratıcılığı olmalıdır. Müziğe göre hareket edip, tekniğe konsantre olmadan, kendini serbest bırakma doğallığını kazanmak gerekmektedir. Müziğin özünü, dinleyicisine aktarmanın en iyi yolu da bu doğallıkla gelen performanstır. Eğitmen, yön gösterici olmalı, kendi çalışlarıyla öğrencisine fikir vermelidir (Büyükaksoy, 1997: 61). Yani, müziği yorumlarken, öğrenciler en başından itibaren, müziği hissetmeli ve yaşamı öğrendiklerinin ve müziğin kendisinin yaşam olduğunu anlamalıdır (Kabalevsky, 1988: 28).

Öğrenci çalgısı yoluyla, yeteneğini geliştirecek, müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirecek, müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışacak, çalgı öğretimi için gerekli ilke, yöntem ve teknikleri öğrenerek uygulayacaktır (Günay-Uçan, 1975: 20).

Çalgı eğitiminde, temel olarak çalgıyı çalabilmenin ötesinde onu en etkin biçimde kullanma bilinci yatmaktadır. Bireyler çalgı çalarken yeteneklerini geliştirmek suretiyle düzeylerini yükseltmekte ve bu yolla yaşadıkları gelişimi müziksel aktivitelerine yansıtabilmektedir. Bu durum çalgı eğitiminde etkin kullanım için ele alınan yöntemleri daha önemli kılmaktadır. Müzik eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan çalgı eğitiminde kullanılacak yöntemler, ölçütlere ulaşmada önemli bir yere sahiptir (Kurtuldu, 2001: 10).

Mesleki müzik eğitiminin temel boyutlarından biri olan çalgı eğitimi mesleki müzik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında konunun uzman öğretim elemanları tarafından verilmektedir. Ülkemizde mesleki müzik eğitimi, yükseköğretim düzeyinde devlet konservatuvarlarında, müzik ve sahne fakültelerinde, eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dallarında, lisans üstü düzeyde ise ilgili enstitülerde verilmektedir.

Konservatuvarların müzik bölümlerinde çalgı eğitimi, çalgıların teknik yapı ve kullanım özelliklerine göre üç anasanat dalı olarak düzenlenmiştir .

1. Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı
2. Piyano Anasanat Dalı
3. Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı

Bu anasanat dalları kendi içlerinde çeşitli sanat dallarına ayrılır.

Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı kendi içinde aşağıda belirlenen sanat dallarına ayrılmaktadır :

1. Keman Sanat Dalı
2. Viyola Sanat Dalı
3. Viyolonsel Sanat Dalı
4. Kontrabas Sanat Dalı

Yaylı çalgı eğitiminin önemli iki parçasını da keman ve viyola eğitimi oluşturmaktadır. “Keman ve viyola eğitimi, “keman ve viyola öğretimi yoluyla bireylerin ve onların oluşturdıkları toplulukların devinişsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlarında, kendi yaşantıları yoluyla ve istedik değişiklikler oluşturma ya da onlara bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci” diye tanımlanabilir.

Yaylı çalgı eğitiminin sanat dallarından olan keman ve viyola gerek fiziksel; gerekse duruş, tutuş ve teknik özellikler bakımından yaylı çalgılar ailesi içerisinde çok büyük benzerlikler taşıyan iki çalgıdır. Konservatuvarlarda verilen keman ve viyola eğitiminde, keman ve viyola eserlerini müzikal ve biçimsel olarak algılayabilme, kavrayabilme, ifade edebilme, çözümleyebilme, müzikal bütünlüğe ulaşabilme, kısaca müzik dilinin olmazsa olmazlarını en etkili ve en verimli şekilde sergileyebilme gibi beklentiler büyük önem taşır.

Görülüyor ki, müzik eğitiminin ana boyutlarından biri çalgı eğitimi, çalgı eğitiminin ana dallarından biri yaylı çalgı eğitimi, onun birbirine bir çok açıdan benzerlik gösteren iki sanat dalı ise keman ve viyola eğitimidir. Yaylı çalgılar ailesinin önemli iki üyesi olan kemanı ve viyolayı öğrenme, insan davranışının üç boyutunu (bilişsel, duyuşsal, devinişsel) da kapsayan karmaşık bir süreçtir.

1.3. Problem Durumu

Sanatçı yetiştirmeyi hedefleyen devlet konservatuvarlarında keman ve viyola eğitimi süresince kuşkusuz çeşitli sorunlar yaşanmakta ve bunlara çözümler bulmaya çalışılmaktadır. Genellikle öğrenciler keman ve viyola eserlerini seslendirir ve yorumlarken, çaldıkları eseri biçimsel olarak çözümlemeden çalışmakta ve çalmaktadırlar. Halbuki müziğin doğru bir şekilde icra edilebilmesi için öncelikle eserin iyi analiz edilmesi, biçiminin iyi kavranması, her açıdan çözümlenmesi gereklidir. Bu araştırma, bu sorunun üzerinde odaklanmakta ve ona çözüm bulmaya yönelmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın ana problemi ve alt problemleri aşağıda belirtilmektedir.

Ana Problem: Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin devlet konservatuvarı öğrencilerinin çalgı çalma başarısına etkisi nedir?

Alt Problemler:

1. Öğrencilerin müziksel çözümleme bilgileri hangi düzeydedir?
2. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında eğitim öncesi ve sonrasında müziksel çözümleme bilgilerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Öğrencilerin, biçimsel çözümlemeli çalma performansları hangi düzeydedir?
4. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında keman ve viyola eserlerini motif boyutunda seslendirme-yorumlamada anlamlı bir fark var mıdır?
5. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında keman ve viyola eserlerini cümle boyutunda seslendirme-yorumlamada anlamlı bir fark var mıdır?
6. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında keman ve viyola eserlerini dönem boyutunda seslendirme-yorumlamada anlamlı bir fark var mıdır?
7. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında keman ve viyola eserlerini seslendirirken biçimi bir bütün olarak seslendirme-yorumlamada anlamlı bir fark var mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin, devlet konservatuvarı öğrencilerinin, keman ve viyola eserlerini çalma başarılarına etkisini ortaya koyarak, keman ve viyola eğitiminin geliştirilmesine katkıda bulunmaktır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın, devlet konservatuvarları müzik bölümü yaylı çalgılar anasanat dallarındaki keman ve viyola eğitiminde, öğrencilerin biçimsel çözümleme özelliklerinin araştırıldığı ilk çalışma konumunda olacağı düşünülmekte, ve bu açıdan keman ve viyola eğitiminde bu konuda bundan sonra yapılacak olan araştırmalara temel olması ve yeni ipuçları sağlayacağı düşünülmektedir.

1.6. Varsayımlar

Araştırmada;

1. Veri toplama araçları, araştırma açısından geçerli ve güvenilirlerdir.
2. Seçilmiş olan yöntem, araştırmanın amacına ve konusuna uygundur.
3. Deney grubunda uygulanan beş haftalık eğitim süreci, öğrencilerin bilgi ve performanslarındaki değişimi ölçebilme açısından yeterlidir.
4. Seçilen örneklem grubu, evreni temsil edebilecek niteliktedir.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı Lisans II, Lisans III, Lisans IV keman ve viyola öğrencileriyle,
2. Öğrencilerin keman ve viyola çalmada biçimsel çözümleme özellikleriyle,
3. Biçimsel çözümlemenin motifleme, cümleme, dönemleme boyutuyla,
4. Deney ve kontrol gruplarına verilen şarkı formundaki etüt ve eserlerle,
5. Doktora tezi için ayrılan süre ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Çözümleme: Bir bütünü öğelerine, öğeler arası ilişkilere ve kuruluş ilkelerine ayırma-ayrıştırma (Uçan, 2002: 116).

Müziksel Biçim (Form): Müzik eserinde yer alan bütün öğelerin birbirine bağlanıp örülerek meydana getirdiği düzen, kurgu (Eren, 2007: 4).

Motif: “Bir eserin tematik kimliğe sahip en küçük yapı birimi” , harekete elverişli ve hareket eden anlamında Latince “motivus” sözcüğünden gelme, kendine özgü

ezgisel, ritmik, çok sesli ise armonik özelliği olan en küçük anlamlı yapı (Cangal, 2004: 2).

Cümle: Bütün müziksel biçimlerin temel yapısı olan cümle, bir müzikal fikri bize daha derli toplu açıklayan bir anlam bütünlüğüne varabilen ve çoğu kez birbirini tamamlayan iki motiften oluşan yapı (Usmanbaş, 1974: 3).

Dönem (Periyod): Aralarında bağılılık bulunan iki cümleden oluşan ve başlı başına bir bütün olan yapı (Cangal, 2004: 18).

Biçimsel Çözümleme: Müziksel bir bütünü biçim öğelerine, öğeler arası ilişkilere ve kuruluş ilkelerine ayırma-ayrıştırma (Uçan, 2002: 116).

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmanın dayandığı ana kavramlar, “müzik biçimleri” “çözümleme” ve “biçimsel çözümleme” başlıkları altında ele alınmaktadır.

2.1. Müzik Biçimleri (Müzik Formları)

“Sanatlarda, özellikle müzikte, formun amacı birinci planda anlaşılmayı hedef alır. Bir fikir ve onun gelişimi ile bu gelişimin nedenlerini izleyen bir dinleyici, psikolojik olarak güzellik kavramına en çok yaklaşmış ve müzikteki gerilimlerden sonraki çözümlerde rahatlığa ermiş olur. Sanat, açıklık ve anlaşılma ister; sadece düşünsel olarak değil, aynı zamanda duygusal olarak da rahatlığa eriş için bu gereklidir”(Schönberg).

Her sanat dalında form (biçim, şekil) vardır ve sanat eserleri bu form içinde yerini bulur ve bir değer kazanır. Heykel, mimari ve resimde formlar derhal göze çarptığı için tanınması ve anlaşılması daha kolaydır. Müzikte eseri sonuna kadar dinlemek, edebiyatta ise okumak gereklidir. Mimari eserler söz konusu olduğunda, köprüler , binalar, çeşmeler, camiler vb., edebiyatta şiirler, romanlar, hikayeler vb. gibi biçimler nasıl hatıra geliyorsa, müzikte de şarkılar(lied), sonatlar, rondolar ve fügler başlıca müzik biçimleridir (Cangal, 2004: 1).

Her formun kendine özgü bir kuruluş düzeni vardır. Örneğin edebiyatta bir roman bölümlere ayrılmıştır. Bu bölümler kendi içlerinde bölümcüklerden oluşur. Bölümcükler cümlelerden, cümleler cümle parçaları ve sözcüklerden, sözcükler ise hecelerden oluşurlar. Müzikte bir sonat (allegro, adagio, scherzo, allegretto gibi) bölümlerden; bölümler temalar, periyodlar (dönemler), cümleler ve motifler gibi

bölümcüklerden, en küçük bir müzik fikri olan motif ise seslerden oluşur (Cangal, 2004: 1).

Biçim eserde yer alan bütün öğelerin birbirine bağlanıp örülerek meydana getirdiği düzendir. Bu bağlamda biçim; örneğin bir romanda kişilerin, olayların, fikirlerin, duygu atmosferlerinin, benzetmelerin, veynin ve bunların hepsinin arasında kurulan bağların oluşturduğu bütün olarak tanımlanabilir. Müzik eserlerinde biçimin karşılığı çok nettir. Bestecinin kurgusu; ele aldığı malzemeleri birbiriyle ilişki içerisine sokarak meydana getirdiği düzen veya yapıdır (Eren, 2007: 4-5).

Müziksel form; müzik eserlerinde, bölümlerin, belirli bir sıralanış dikkate alınarak düzenlenmesidir (Jacobs, 1978: 28).

Müziksel biçim; oluşturduğu bütünlükle bir müzik eserine estetik yapı özellikleri kazandıran kompozisyon modelidir. Bestecinin, belirli bir müzikal içeriği yansıtmak üzere zihinsel düzenleme ilkelerine göre biçimlendirdiği, bu alandaki gelenek ve deneyimlerle bağlantılı olarak tasarımı yaptığı kurgu planıdır (Say, 2005: 216).

Müzik eserinin yapısal özelliklerini belirleyen biçim, aslında bir kompozisyon modelidir. Nasıl bir model olursa olsun, bir müzik parçasına “biçim” kazandıran, ses, sesleri düzenleme ilkeleri ile yaratıcı düşünce ve buluş olmak üzere üç ön koşul vardır. Ayrıca müzik biçimleri benzerlik ve karşıtlıkların çarpışmasından doğar. Bir eserin başı ve sonu belli olduğu için, müzik biçimi “baş” ve “son” sınırları içinde bulunan hareket’ten oluşuyor demektir (Say, 2001: 135).

Herhangi bir müzik eserinde dikkat edilecek iki şey vardır; stili ve biçimi. Biçim; plan, mimari, temalar ve gelişimleri, modülasyonların sırası ve doğası, başlıca fikirlerin geri dönüşüdür. Biçim, kullanılan temanın sayısı ve içlerinde bu temaların geliştirildiği bölüm sayısı olmak üzere iki şarta bağlıdır. Tema; karakteristik bir cümle, kısa ya da uzun, ritmik veya melodik, temel öğe görevi yapan ve hemen hemen her zaman tek bir tonda, bir müzikal eserin çıkış noktasıdır. Bu, önce ilkel şeklinde sunulmuş ve daha sonra geliştirilecek olan fikirdir. Bir müzik eseri bir, iki veya ikiden çok temalı olabilir (Dandelot, 2001: 7-8)

Müziksel biçim; müziğin üzerine inşa edilen “mimari” yapı çeşidini işaret eden geniş bir anlam sahiptir. Scholes(1977), müziksel biçimi, sürekli tekrarın zıt aşırılıkları

ve bitmeyen değişim arasındaki parlak anlamı bulmak için tasarlanmış bir stratejiler dizisi olarak açıklar. Middleton (1999)'a göre, müziksel biçim; içerik(parçalar) veya yüzey(detay) ile çelişebilir; fakat bunları ayıran net bir çizgi yoktur. "Biçim, işin şeklini veya iskeletini kapsarken, içerik, özünü, anlamını, fikirlerini veya ifadesel etkilerini kapsar. Birçok durumda biçim, açıklama ve yeniden ifade, birlik ve çeşitlilik, karşıtlık ve bağlantıya bağlıdır (wikipedia, the free encyclopedic dictionary).

Broudy, müzik sanatında formun önemini şöyle ifade etmektedir; müzikte, bütün sanatlarda olduğu gibi, form, hem besteci hem de dinleyiciye dayanarak, çalışmayı yapar ya da bozar. Dinleyici formu algılayamazsa, takdirin en ilkel seviyesinde sınırlı kalır. Bu yüzden formu algılama kabiliyeti, müzikal eğitimin kalbidir. Hartshorn bu tezi şöyle destekler; formu anlama, müzik nasıl anlatılmasının anlanmasının temel anahtarı olur. Bir parçada müziğin ne ifade ettiği, tüm insanlar için aynı olmayabilir, ve bunu farklı iki zamanda tecrübe etmiş bir insan için de aynı anlamı taşımayabilir. Müzik eğitiminde, müziğin "ne" ifade ettiğinden daha önemli olan bunu "nasıl" ifade ettiğidir; müzik nasıl anlatılmasının kavranması geliştirilirken, öğrenci müziğin kendisinin içeriğiyle uğraşır (Cheyette, 1969: 274).

Biçim, bir eserin birlik ve bütünlüğe erişme yoludur. Bunun içine ne denli çok çeşitlilik girerse biçim o denli zengindir; ele alınan çeşitli değişiklikler bir bütün içinde ne denli düzenli iseler eser de o denli kusursuz olur. Bu tanımlama bir eserin özünü aydınlığa çıkarma üstünlüğünü de taşımaktadır. Gerçekten, bir biçimi koşullayan şeyler nedir? Birinde bir çeşit temadır (koral yapı); öbüründe bir nöbetleşme, bir karşıtlaşmadır (konçerto); bir başkasında bir çeşit yazı yöntemidir (organum). İşte birindeki temanın varlığı öbüründeki solo ile orkestranın nöbetleşmesi, bir başkasındaki yazı yöntemi, işin özüdür, temelidir; bu temel yoluyla eser bir bütüne erişmeye çalışır. Biçim sorununu basit bir yapı konusuna indirgemek sık sık düşülen bir yanlışlıktır (Hodeir, 1994: 23).

Biçim; düzen demektir. Biçim, oluşumu ve kurguyu hissettirme isteği taşır. Bu isteğin nereden geldiği bilinmemektedir. Bundan dolayı Goethe' nin şu sözü önemlidir: "Form birçok insanın sırrıdır". Sadece birçok insanın değil, bu zamana kadar herkesin sırrı olmuştur (Nestler, 1954: 9).

Wilhelm Pinders; sanatçının görevinin, eserin değerlerini koruyarak monotonluktan kurtarmak olduğunu ve bunun için tek silahın form olduğunu dile getirmiştir. Aynı zamanda form, içten gelen ruhsal bir arzunun manifestosudur ((Nestler, 1954: 10).

Müziğin akışı açısından biçim zorunluluğu, bu akışı yeni durumların yaratıcısı olarak görmek kaçınılmazdır. Sözgelimi, tiyatrodaki herhangi bir hareket, herhangi bir replik, daha önceki gelişen bir durum göz önüne alındığında ancak belli bir anlam kazanır. Müzikte de öyledir; bir temanın yeniden duyurulması, şu ya da bu tonların ardarda gelişi, belli motiflerin yan yana işittirilmesi ancak daha önceki gelişmelerin ışığı altında açıklık kazanır (Hodeir, 1994: 20).

Usmanbaş’a göre müzikte biçimler dört sınıfa ayrılırlar.

Küçük Biçimler: Bütün küçük biçimleri ve bazı büyük biçimleri içine alır; bunlar armonisel temele oturmuştur ve “ezgi” ögesiyle belirlenmiştir.

Polifon Biçimler: Envansiyon, füg ve kanonu içine alır ve iki ya da daha çok ezginin biçim boyunca sürekli olarak birbirlerine bağdaştırılmasıyla belirlenir.

Büyük ya da Karmaşık Biçimler: Homofon ve polifon deyişlerin iç içe girdiği, parçaların arasında ilişkilerin bulunduğu, bütün biçim boyunca mantığa dayalı bir sürekliliğin egemen olduğu biçimlerdir.

Açık Biçimler: Her seslendirmede, ayrıntıda ya da tümde değişik olmak üzere, seslendirme sırasında biçim alan, çalıcıya sınırlıdan sınırsıza dek yorum ve katkıda bulunma özgürlüğü tanıyan, biçim mantığını oluşumda gören biçimlerdir.

Cangal (2004), müzik formlarını öğrenmenin gerekliliğini beş ana boyutta ele almaktadır. Bunlar; bestecilik, yorumculuk, öğreticilik, araştırmacılık ve dinleyicilik boyutlarıdır. Müzik yapan kimselerin (yöneticiler, çalıcılar, söyleyiciler) eserin formunu iyi bilmesi zorunludur. Bir eserin anlaşılır ve güzel bir şekilde seslendirilmesi, o eserin özelliklerini ve yapısını iyice bilmekle mümkün olabilir.

2.1.1. Müziksel Biçim Öğeleri

Motif

Motif, harekete elverişli ve hareket eden anlamında Latince “motivus” sözcüğünden gelmedir. Kendine özgü melodik, ritmik, çoksesli ise armonik özelliği olan ve genellikle iki ölçü devam eden motifin, çoğunluğu ikinci ölçüsü başında bir kuvvet merkezi (vurgusu) vardır. Motif, müzikte gelişmeye elverişli en küçük fikir, en küçük biçim ögesi ve eseri oluşturan en önemli temel taşıdır (Cangal, 2004: 2).

Cümlelerin ve daha geniş yapısal birimlerin türetildiği hücre veya temel birim gibi işlev gören, en küçük müzikal düşünce olarak tanımlanabilir (Benjamin, 1986: 230).

Motif, genellikle iki, nadiren üç, çabuk eserlerde bazen dört ölçüyü dolduran; en az iki sesi ve bir kuvvet merkezi bulunan, melodi, ritim ve armoni bakımlarından özel bir karakter sahibi olabilen en küçük müzik fikri ve en küçük biçim elemanıdır (Koray, 1957: 1).

Besteci, eserine öz olarak seçtiği motif üzerinde çok değişik şekilde çalışmalar yapar. Bu değişik çalışmalar yolu ile hem eserinde birliği, bütünlüğü kurmuş, hem de gelişmeyi sağlamış olur.

Motif yapısındaki değişim ve gelişimleri şöyle özetleyebiliriz:

- 1) Ses çevrelerinin genişletilmesi ya da daraltılması.
- 2) Motifin dikey ya da yatay çevrilmesi.
- 3) Ses sürelerinin büyütülmesi ya da küçültülmesi.
- 4) Motifin genişletilmesi ya da özetlenmesi.
- 5) Motif veya motif bölümünün aynen ya da başka bir ses alanında tekrarı (Cangal, 2004: 7-9).

Cümle

Daha derli toplu bir fikri bize açıklayan ve bir anlam bütünlüğüne varabilen cümle, çoğu kez birbirini tamamlayan iki motiften oluşur. Cümlelerin motifleri arasında çoğunlukla bir küçük durak, bir nefes yeri bulunduğu gibi, kimi zaman da cümle hiç bölünmeden bir bütün olabilir. Cümlelerin sona ermesi ise, ya tam ya da yarım karar ile yapılır. Bu kararlar esas tonda olduğu gibi, dominant tonu ya da paralel tonda da olabilir (Cangal, 2004: 15).

Ezgisel açıdan cümle bazı parçalardan oluşmaktadır. Bunlara cümle parçacıkları ya da motifler denir. Bu parçacıklar cümlelerin armonisel akışını aksatmadan çok hafif kalırlarla birbirinden ayrılır. Bir cümle ezgisinin bölünüşlerini kesin olarak saptayan bir kural yoktur. Bazı genel belirtilerin yanı sıra daha çok içgüdüye dayanmak gerekmektedir. Bu durum, tıpkı bir dil cümlesinin noktalaması gibi inceliğe bağlıdır (Usmanbaş, 1974: 4-5).

Cümle bir kez kurulduktan sonra ardına başka cümleler katmadan önce tekrarı ya da geliştirilmesi düşünülebilir. Bir cümlelerin geliştirilmesi ya da genişletilmesinde kullanılan başlıca yollar tekrar, armoni yürüyüşü ve genişletme olabilir. Bunlar şuralara uygulanır:

- 1) Cümlelerin tümünün tekrarı
- 2) Sonda uzatma
- 3) Başa ek
- 4) Cümle içinde uzatma (Usmanbaş, 1974: 9).

Dönem (Periyod)

Aralarında bağıllık bulunan iki cümle çoğunlukla başlı başına bir bütün olan dönemi oluşturur. Birinci cümleye öncül denir ve genellikle yarım karar ile bir durak yapar. Ardıcıl (soncul) adını alan ikinci cümle ise, öncülü tamamlar ve tam karar ile sona erer. Cümleler çoğu kez bu kararlarla sona ermekle beraber, değişik kararlı cümleler de sık sık görülür (Cangal, 2004: 18).

Öncül cümle, genellikle bir eksen uyusuyula başlar, fakat eksenle bitmez, çünkü eksen bir bitiriş uyusudur, oysa öncül daha sonraki cümle ile devam edecektir. Bu yüzden daha çok bir yarım kalış uyususu ile bir çeşit soluk alınmış olur. Dönemin ikinci cümlesi soncul adını alır, görevi bitirmek, son vermektir. Herhangi bir uygu ile başlar, daha önceki cümleye bağlanır; tam kalış uyususu ile biter. Öncül kadar uzundur. Ezgisel bakımdan öncül cümlesinin benzeri ve tamamlayıcısıdır (Usmanbaş, 1974: 17).

Tam bir müzikal cümleyi biçimlendiren, çoğunlukla aynı uzunluktaki iki cümleden oluşur. Dönemi oluşturan cümleler genellikle bir soru-cevap (öncül-soncul) ilişkisini biçimlendirir. Böylece ikinci cümle, birinci cümleyi cevaplar ve tamamlar (Benjamin, 1986: 239).

Cümle konusunda görülen genişletmeler dönemde de yapılır.

Müziksel biçim öğelerinin yer aldığı ilk biçimlerin başında şarkı biçimleri gelmektedir. “Şarkı biçimi, adını şarkılardan almış olmakla beraber, yalnız sözlü eserler değil, birçok küçük çalgı müziği eserlerini de kapsayan ve uygulama alanı çok geniş olan bir biçimdir. Şarkı biçimleri, bir, iki, üç dönemin kendi başına bir bütünlük göstermesi ve tam kararlı sona ermesi ile oluşur. Bir, iki, üç bölmeli şarkı formu diye ismini de dönem sayılarından alır (Cangal, 2004: 35).

2.2. Çözümleme

Çözümleme, Bir bütünü öğelerine, öğeler arası ilişkilere ve kuruluş ilkelerine ayırma-ayrıştırma demektir (Uçan, 2002: 116).

Çözümleme, gerek gündelik yaşamda, gerek bilim, sanat, teknik ve felsefede, gerekse eğitimde sıkça kullanılan başlıca kavramlardan ve sıkça gözlenen başlıca uygulamalardan biridir. Yaşamı, bilimi, sanatı, tekniği, felsefeyi ve eğitimi gereğince anlama, tanımlama, tasarlama, gerçekleştirme ve geliştirme çabalarında ele alınan konu, yapılan iş, izlenen süreç ve elde edilen ürün, genellikle çeşitli çözümleme işlemlerinden geçirilir. Çünkü çözümlemeyi kapsamayan, çözümlemeye yer vermeyen veya dayanmayan bir konu, iş, süreç ve üründe yeterince tutarlı ve başarılı olunamaz, yeterince etkili ve yararlı sonuç alınamaz. Bunun farkında ve bilincinde olan insan bir konu, iş, süreç ve ürün üzerinde çalışırken çözümlemesiz edemez. Böylece çözümleme

bireysel, toplumsal ve kültürel yaşamın çeşitli alanlarında bilinçli ve bilgili insan davranışlarının ana basamaklarından biri durumuna gelir (Uçan, 2002: 115).

Çözümleme insanın tüm yaşamında en çok göstermesi veya en çok kullanması gereken başlıca anahtar davranışlarından biridir. Bir anahtar davranış olarak çözümleme, doğru, tutarlı ve yerinde gösterilmesi ve kullanılması durumunda, tıpkı bir “maymuncuk” gibi her kilidi açar, her sorunun çözümünde ve her bütünün bütünüyle ve ayrıntılarıyla görülebilir-anlaşılabilir kılınmasında belirleyici olur (Uçan, 2002: 125).

Hayatımızın her alanında bilerek ya da bilmeyerek kullandığımız çözümleme eylemini, müzik eğitiminde de bilinçli bir şekilde uygulamak kaçınılmaz bir durumdur.

2.3. Biçimsel Çözümleme

Fenmen’e (1997) göre bir eserin yapısını tanımayan icracının, eseri ifadelendirirken yanlışlara düşeceği kesindir. Cümlelerin net olarak ortaya çıkarılmaması, eser içindeki ayrı kısımların gözetilmemesi ve o kısımlar arasındaki ilişkilerin belirtilmemesi gibi yanlışlıklar yüzünden eserin perspektifinin yitirilmesini doğuracağı için, sonuçta icracı yavan bir seslendirme tarzına sürüklenmiş olur. Bu yüzden form bilgisi, icracıya büyük ölçüde yararlı olur. Seslendirilecek eserin yapılanmasını görerek bestecinin ruhuna daha çok işlemek, eserlerin müzik tarihi boyunca gelişimini, stil ve dönemleri saptamak gibi bazı temel bilgiler, icracının müzik kültürüne yeni boyutlar getirecektir.

Müziksel analiz, bir müzik eserini, kendisini oluşturan öğelerine ayırarak, o öğeleri tek tek ele alıp incelemek, böylece, o eserin daha iyi anlaşılabilmesini sağlamaktır. Dolayısıyla müziksel analiz konusunun içine, müzik eserini oluşturan ses, motif, ezgi, ritim olguları ve bunların değişimlerinin incelenmesi yanında, motif, cümle ve bölümlerinin incelenmesi, kısacası, biçimin incelenmesi girer (Akdoğan, 2003: 131).

Müzikteki cümleler, konuşma dilindeki cümleler gibi çeşitli uzunluktaki nefeslerle birbirinden ayrılır. Yani cümle yapısına göre virgöl, noktalı virgöl veya nokta ile sonuçlanırlar. Bu küçük nefesler de müziğin içeriğini oluşturur. Eserin biçimi, ait olduğu dönem ve stil özelliklerine ilişkin verilen bilgiler, öğrenciye parçayı nasıl

yorumlaması gerektiği hakkında karar vermesine, yani zihninde şekillenmesine yardımcı olur (Ertem, 1997: 30).

Ferguson'a (1998) göre, cümleleme bir nefes ve müziğin kaynağıdır. Cümlelemeden yoksun bir performans zamansız bir konuşma gibi anlamsızdır.

Bir müzik eserini ifade etmek, o eserin karakterini, ruhunu, anlamını belirtmek ve dinleyicilere duyurmaktır. Çalıcının müziğin özünü dinleyicilere aktarabilmesi için eseri önce kendisi anlamalı, bölümlerini tanımalı ve cümleleri meydana çıkarabilmelidir (Say, 1999: 886).

Çalgı eğitiminde öğrencilere yaşamları boyunca müzikten zevk almalarını sağlayacak beceriler kazandırmak, onları tüm benlikleriyle şekiller ve seslerin sihirli dünyasına açarak biçim ve ses oluşturmalarına yardımcı olmak öğretmene düşen en önemli görevlerdendir. Çalgı eğitiminin sadece teknik beceriyi kapsamadığı, teknik yeterliliğin güzeli yaratmak için bir araçken temelde öğrencilere kendilerini müzik yoluyla güzelce ifade etmelerini sağlayacak müziksel davranışlar kazandırmanın vazgeçilmez bir amaç olduğu unutulmamalıdır (Ercan, 2003: 212-214).

Baillot'a göre konuşmada kelimeler ne ise müzikte notalar odur; bir cümlelerin inşasında kullanılırlar, bir fikri vücuda getirirler; bu nedenle cümleleri ve bütünü oluşturan bölümleri ayırmak ve böylece fikirleri daha anlaşılır kılmak için yazılı bir metinde olduğu gibi noktalar ve virgüller kullanılmalıdır (Stowell,1990. Akt: Büyükkayıkçı, 2008 : 18).

Aynı kuşak insanlarına modanın benimsettiği giyim kuşam, giysilerin kullanımı öyle gerektirdiğinden, o kılığa bürünenlerde ortaklaşa özel bir davranışı, yürüyüşü, tutumu zorunlu kılar. Aynı suretle bir çağın kullandığı müziksel örgü, bestecinin ses alanına, kullandığı dile deyim yerindeyse müziksel davranışına damgasını vurur. Bu öğeler, müzik dili ve biçimi ile kendi üslubunun oluşumunu belirlemede besteciye yardımcı olan özellikler bütünündeki dolaysız etkenlerdir (Stravinski, 2000: 56).

Dinleyici sadece icracı yoluyla temas kurar müzik yapıtıyla. Halkın o yapıtın ne olduğunu ve ne değer taşıdığını kavrayabilmesi için, önce o yapıtı halka ileten kişinin taşıdığı değere ve bu sunuşun bestecinin istenci ile uyumuna güven beslemesi gerekir (Stravinski, 2000: 90).

Yorumcunun yorumladığı parçayı anlaması için her şeyden önce duyguları bir süre için ayraç içine alarak o parçanın yapısını irdelemesi gerekir. Yapıtaşlarının teker teker irdelenmesi, bunların birbirleriyle ilişkisi, nasıl bir bağlamda yer aldıkları (parçanın karakteri, temposu vb.), bunların bir araya gelerek nasıl bir doku oluşturdukları, kompozisyonun bütünü içindeki yerleri ve bütünüle ilişkileri belirlenir. Böyle bir çalışma sonunda kompozisyonun yapısıyla birlikte onun iletisi de ortaya çıkar (İpşiroğlu, 1998: 241-242).

Fenmen' e (1997) göre herhangi bir müzik eseri ifade etmede çalıcının dikkat edeceği noktalar şunlardır;

- 1) Eserin bestecisi hakkında bilgi, yaşadığı dönem
- 2) Eserin formu ve planı
- 3) Eserin karakteri ve anlamı
- 4) Kavrayışı ifade edebilecek estetik ve teknik sorunlar
 - a) Ritim
 - b) Melodi (cümleler, nüanslar)

Sposobin' e (1962) göre bir müzik eserinin biçimsel çözümlemesi, genel ön bakış ve her bölümün analizi olmak üzere iki aşamadan oluşmalıdır. Genel ön bakışta öncelikle eserin formunun tipi belirlenir ve sonrasında formun harflendirme yöntemiyle şeması çıkartılır. Bölüm analizinde ise şu aşamalar izlenir;

- a) Her bölümün fonksiyonu (periyod, orta bölüm gibi)
- b) Açıklama (sunum gibi)
- c) Tematik bileşim (karakteristik özelliği)
- d) Hangi unsurlarla gelişimin gösterildiği
- e) Zirvenin yeri
- f) Tonal gelişim
- g) Formun geniş harfli şeması

Genel olarak biçim bir eserin nasıl çatıldığını anlatır. Ne var ki bu tanımlama biçim ve yapı terimleri bir belirsizlik yaratacak denli bulanık olabilir. Boris de Schloezer'in uygun bulduğumuz bir tanımlamasına göre; yapı, değişik parçaların bir bütün meydana getirmek üzere çatılış yolu, biçim ise bir birlik olarak ele alınan bu bütünün ta kendisidir. Burada iki değişik açıdan çözümleme, birleştirim açılarından incelenen tek bir kavram aramamalıdır. Biçim düşüncüsü yapınınkinden çok daha geniştir. Biçim düşüncüsü bir eserin en derin gerekliliklerine, özüne, yapısından daha çok bağlıdır. Bir besteci bir yaylılar dördlüsü yazmaya kalkarsa, dört sesli bir çalgı dili kullanmak istediği içindir. Yapı sorunları sonradan gelir (Hodeir, 1994: 16-17).

Bir müzik eserinin biçimini, başka bir deyişle, eserin mimari yapısını oluşturan öğeleri tek tek ele alarak açıklamak, herhangi bir eseri biçimsel ve denge açılarından da anlamamızı sağlayacaktır (Akdoğan, 2003: 50).

Berry'e (1988) göre çözümleme, teorisyen ve müzikologlar için zorunludur. İcracı da bütün müzisyenler gibi, bir form kavrayışına ulaşmak zorundadır.

Çalgı eğitiminde analiz kavramı ve gerekliliğine yönelik çalışmaların önemi son yıllarda daha çok göze çarpmaktadır. Çalışılan bir etüdün ya da eserin analiz edilerek genel ve ayrıntılı özelliklerinin ortaya konulması, bireyin esere veya etüde yönelik tutumunu, bakışını ve çalışma planını etkileyecektir. Çalgı eğitiminde analize yer verilmesi başarıyı olumlu yönde etkileyebilme sebebiyle önemlidir. Dolayısıyla çalgı eğitimi sürecinde karşılaştırmalar yaparak, farklı özellikleri belirleyerek ve çıkarımlarda bulunarak analizler yapılması, öğrencilerin yaklaşımını ve ilgisini olumlu yönde etkileyecektir (Kurtuldu, 2009: 37).

White (1984), "Müzik Analizi" adlı kitabında müziğin analizinde sistemli bir plana sahip olunması gerektiğini belirtmiş ve bir müzik eserinin *mikroanaliz*, *orta analiz* ve *makroanaliz* olmak üzere üç aşamalı incelenebileceğini dile getirmiştir. Temel uygulamada gelişi güzel bir makroanaliz, sırasıyla üç analitik seviyeyi üstlenmeden önce genel durumu ortaya koymak için uygulanır. Bu, daha ayrıntılı gözlemin uygun çerçeve içinde olmasına yardımcı olur. Mikroanaliz, detaylı melodik, harmonik ve ritmik analizini; eserin formunu ve yapısının çözülmesi ile küçük detayları içerir. Orta analiz; parçalar, diğer orta boyutlu birimler ve neredeyse çok küçük ve çok büyük kategoriye sokulamayan her şey arasındaki ilişkiyi ele alır. Makroanaliz, enstrümantel

veya vokal gibi genel durumların tanımıyla geniş olayların düzenlenmesi gibi daha az görünür olan şeylerle devam eder. Analizin bu boyutları genelde birbiriyle örtüşebilir.

Biçim kaygısının gözetilmediği bir müzik eseri düşünülemez. İzlenimci bestecilerin baş eserleri arasında bile ki bu besteciler biçimciliğe karşı çıkmışlardır, bulanıklık içinde en az bir kuruluş kaygısının gözetilmediği tek bir eser yoktur. Olsaydı, müzik de yok sayılırdı. Bir müzik cümlesi ne denli güzel olursa olsun anlatımının en yüksek noktasına ancak dolayındakilerle tam bir uyuşum içinde olduğunda varır (Hodeir, 1994: 20).

Günümüzdeki çalıcıların en önemli sorunu, eserlere biçim anlayışından yoksun duygusal bir tavırla yaklaşmalarıdır. Bu bakış açısının doğuracağı ciddi eksiklik göz ardı edilemez. Şöyle ki: eserlerin biçimsel yaklaşımını kavrayamayan, birbirinden farklı formları karşılaştıramayan bir yorumcu, örneğin Liszt' in herhangi bir eserini seçerken, romantizmin yüzeysel dış görünüşlerine aldanarak yanlış tercihlerde bulunabilir. Eserin herhangi bir yeri onu duygusal olarak etkilediğinde o eserin kendisi için doğru tercih olduğuna karar verir. Halbuki seçtiği eser Liszt' in gençlik dönemine ait olup bestecinin bütünlüğe ulaşamadığı gayet başarısız bir müziktir. Bu tip çalıcılar, Liszt' i analiz edecek biçimsel yaklaşımdan yoksun oldukları için eser seçiminde seçici bir tavır sergileyemezler. Seçici tavırdan yoksun bir yorumcu, sırf Liszt olduğu için, aslında bestecinin müzik tarihinde hiçbir değeri olmayan bir eseriyle, günlerini hatta aylarını boş yere harcar (Eren, 2007: 8-9).

Biçimsel bakış açısıyla repertuarı ele almak, öğrencilerin çalgı eğitiminde önemli bir rol oynar. Çalgı öğretmenlerinin öncelikle repertuvara hakim olması gerekir. Bunun için de bestecileri yakından tanıyarak hangi eserlerin ne şekilde öğrencisine katkıda bulunacağını iyi bilmelidirler. Eserleri analiz edemeyen bir çalgı eğitimcisi eser seçiminde çok yanlış tercihlerde bulunabilir (Eren, 2007: 18).

Her müzik eseri, deyim yerindeyse “büyük resim” diyebileceğimiz, bir plan veya iskelete sahiptir ve buna müziğin biçimi denir. Elbette bir dinleyici müziğin biçimi anlamadan da dinlemekten zevk alabilir. Fakat bir eserin biçimini anlamak, bir müzisyenin daha inandırıcı bir performans ortaya koymasına yardımcı olur. Müziğin kuram, tarih, besteleme veya seslendirme-yorumlama boyutuyla ilgili olanların sağlam bir biçim kavrama gücüne sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca “büyük resmi

görebilmeyi başarmak”, dinleyicinin müzikten daha fazla zevk almasına neden olmaktadır (Schmidt-Jones, 2011).

Müzik oluşturma süreçlerinin (besteleme, seslendirme/yorumlama ve doğaçlama) her birinde çözümlemeli yaklaşımın zorunlu olduğuna inanılmaktadır. Özellikle seslendirme/yorumlama gibi performansa dayalı müziğin, kişinin bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezişsel alanlarının tümünü kullandırmak zorunda bırakması, bu alanların birbirine dayalı etkileşiminin üst düzeyde olmasını gerektirmektedir. Daha etkili bir seslendirme/yorumlamaya yardımcı olacak söz konusu etkileşimin gerçekleştirilmesindeki ön koşul, çalışılan etüt ya da eserin düzeyi ne olursa olsun genel müzikal doğrular ve çalgı eğitiminin beklentileri ekseninde hem teknik hem de müzikal disiplinler açısından çözümlenmesidir (Bağceci, 2001: 20).

Neuhaus (1989), yeni bir eserin çalışmasında, bir orkestra şefinin partiyon çalışmasını örnek alarak gerçekleştirilmesini önermektedir. Bütünde, müziğin temel öğeleri ayrılmalı, melodi çizgisi takip edilmeli, eşlik konumunda olan partiler belirlenmeli ve form yapısı incelenmelidir. Böylece öğrenci ilk anda farkında olmadığı güzellikleri anlamaya başlar, daha önce gözünden kaçan noktaları keşfeder. Bunun amacı öğrenciye sadece çalgı çalmayı öğretmek değil, daha duyarlı, zeki, müzikal ve azimli yapmaktır.

Yeni bir eseri öğrenme aşamasında; eserin müzikal öğeleri, biçimi, yazıldığı dönem gibi yapısal ve stil özelliklerinin özetlenmesi ile işe başlamak yararlı bir yaklaşım olur. Eseri müzik öğeleri ve onları bütünleyen örüntüler açısından genel yönleriyle tanımak, öğrencinin o eser içerisindeki müziksel fikirleri anlamasına, basit çözümlemeler yapmasına yardımcı olacaktır (Ercan, 2008: 73).

Müzik tarihinin önemli bestecisi Robert Schumann, genç müzisyenlere “bir eserin ruhunu ancak onun formunu anladıktan sonra kavrayabilirsiniz” tavsiyesinde bulunarak, çalgı eğitiminde biçimsel çözümlemenin ne denli önemli bir unsur olduğunu dile getirmiştir.

Sanatçı yetiştirmeyi hedefleyen devlet konservatuvarlarında, nitelikli ve etkili bir çalgı eğitimi süreci için, öğrencilerin zihinlerinde müziği algılayabilmeleri, kurgulayabilmeleri, ifade edebilmeleri, müziksel bütünlüğü kavrayabilmeleri ve

müziksel bütünlüğe ulaşabilmeleri amacıyla, biçimsel çözümleme merkezli bir çalgı eğitiminin zorunluluk olduğu kaçınılmaz bir gerçektir.

III. BÖLÜM

İLGİLİ YAYINLAR ve ARAŞTIRMALAR

Oytun Eren (2007), “Müzik Sanatında Biçim ve Yorumlama” adlı sanatta yeterlik tezinde müzik sanatında biçim anlayışının ya da yapıya yönelik düşünce tarzının ve bu doğrultuda gerçekleştirilecek olan yorum sanatının üzerinde durur. Önce edebiyat sanatındaki biçimcilerden bahsedilerek, biçimin ve yapının tanımı ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Edebiyatta organik birlik olarak bilinen, müzikte karşılığı “bütünsellik” olan yaklaşımın tanımı yapıldıktan sonra, bu bakış açısının müzisyenler üzerindeki etkileri ve doğurabileceği sonuçlar değerlendirilmiştir. Biçim sorgulanmadan kişisel duygularla ortaya konan anlayışın yorumlamayı ne şekilde etkilediği, Orta Avrupa Ekolü piyano edebiyatından seçilen eserlerin analizleriyle açıklanmaya çalışılmıştır.

Bağçeci (2007), “Piyano Eğitiminde Performans, Müzikal Analiz Etkileşimi” isimli doktora tezinde analitik yaklaşım merkezli bir piyano eğitim sürecinden geçen örneklem grubunun piyano eğitimindeki başarılarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Analitik yaklaşım merkezli piyano eğitim sürecini, teknik disiplinlere ve müzikal disiplinlere ilişkin olmak üzere iki boyutta ele almıştır. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dalı’nda 1999-2000 eğitim-öğretim yılında piyano çalışılmaya başlanan, piyano çalma konusunda ön bilgisi olmayan altı kişilik öğrenci grubuna uygulanan analitik yaklaşım merkezli piyano eğitiminden sonra öğrencilerin performanslarında olumlu ve anlamlı gelişmeler olduğu ortaya konmaktadır.

M. Şahin Akıncı (2011), “Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. Sınıf Öğrencilerinin Ses Müziği Yapıtlarını Yorumlamada Müzik Biçimleri Dersine Ait Kazanımlarını Kullanabilme Durumları” adlı yüksek lisans tezinde, Mehmet Akif Ersoy

Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. sınıf öğrencilerinin, ses (vokal) müziği yapıtlarını yorumlamalarında, müzik biçimleri kazanımlarından yararlanıp yararlanmadıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmaya 3. Sınıf öğrencileri arasından rastlantısal olarak seçilmiş 3 erkek, 12 kız olmak üzere 15 öğrenci katılmıştır. Uzman görüşleri alınarak seçilmiş olan üç şan yapıtı, piyano eşlikli olarak çalışma grubundaki her birey tarafından yorumlanarak performanslar video aracılığıyla ses ve görüntü kaydına alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrenciler, müzik biçimleri dersini aldıktan sonra, ses müziği yapıtlarını yorumlarken, motif ve cümleleri göz önünde bulundurarak seslendirmede olumlu yönde gelişme göstermiştir.

Çağrı Çolakoglu (2006), “W. A. Mozart’ın, J.N. Hummel’ in ve C.M. Von Weber’ in Fagot Konçertolarının Müzikal Analizleri” adlı yüksek lisans tezinde klasik dönem bestecilerinden Mozart, Hummel ve Weber’ in tarih boyunca fagot literatürünün en önemli yapıtları olan fagot konçertolarının biçim ve armoni açılarından analizlerini yapmıştır. Araştırmacı, çalıcıların çaldıkları eserleri form ve armonik yönden tanıyabilmeleri ve kaynak sıkıntısının giderilebilmesi amacıyla böyle bir çalışma hazırlamıştır. Bir fagot sanatçısı adayının, klasik dönemin ve çağımızın hala en gözde örnekleri olarak karşımıza çıkan bu eserleri her yönüyle tanıması gerektiğini vurgulamış, bir çalgıcının ne çaldığını bilmeden ezberci bir zihniyetle nota çalma ve çalışmanın, önünü görmeden geçirdiği bir zaman kaybı olduğunu dile getirmiştir.

Oya Akyıldız (2000), “Müzikal Yapı Bilgisi ve Piyano Çalışması” isimli yüksek lisans tezinde Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dalı piyano eğitimcileri ile piyano öğrencilerinin müzikal yapı bilgisi düzeyini belirleyerek, öğretmenlerin eser seçimine yönelik etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Kurtuldu (2009), “Czerny Opus:299, 30 Numaralı Etüde Yönelik Teknik ve Biçimsel Analiz” isimli çalışmasında, piyano eğitimi sürecinde sıkça kullanılan etüt kitaplarından biri olan Czerny op. 299 etüt kitabından 30 numaralı etüdün teknik ve biçimsel incelemesini yapmıştır. Etüt, teknik özellikleri, teknik gelişim açısından yaptığı katkılar, teknik kümeleri ve zor bölümleri itibarıyla incelenmiş, ayrıca biçimsel analizi yapılmıştır. Etüdü oluşturan motifler, cümleler ve bölümler belirlenmiş ve

etüdün biçimsel yapısı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde etüde yönelik hazırlık çalışmaları geliştirilmiş ve çeşitli öğrenme yöntemleri tavsiye edilmiştir.

Berki (2002), “Beethoven’in Opus 14/1 Piyano Sonatının İlk Muvmanına İlişkin Motifsel Yapı Analizi” isimli çalışmasında herhangi bir eserde form inşasına yönelik bir değerlendirme yapabilmek için genel bir biçimsel çözümlemenin yetersiz kalacağından hareketle motiflerin yinelenme ve eser bütününe yayılma karakteristiğinin ele alındığı bir motifsel yapı analizinin gerekliliğini vurgulamıştır. Bu noktadan hareketle özgün bir motifsel yapı analiz yöntemi geliştirilerek, “motifik yazı” anlayışının en büyük ustalarından biri olan Ludwig van Beethoven’in opus 14, 1 nolu piyano sonatının ilk muvmanının ele alınarak analiz edilmesi hedeflenmiştir (Berki, Yüksel, 2002: 149-163).

Yukarıda yer alan araştırma ve yayınlar, çalgı eğitiminde, biçimsel çözümlemenin önemli bir yeri olduğunu göstermektedir.

IV. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli ve deseni, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve geliştirilmesi, verilerin toplanması, elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

4.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Bu araştırmanın problemi ve alt problemleri deneysel modelin kullanılmasını gerektirmiştir. Karasar'a (1994) göre deneme modeli araştırmalarda mutlaka bir karşılaştırma vardır; araştırmacının kontrolü altında bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni nasıl etkilediği görülmeye çalışılır. Deneysel modelde araştırmacı durumu değiştirebilir, kontrol altına alır ve durumu değiştirmesinin etkisini gözleyebilir.

Deneysel model, Maxfield ve Babbie (2006)'ye göre sosyal bilimler alanında genellikle hipotez testlerinde ve farklı program ve uygulamaların etkilerinin ölçümünde kullanılmaktadır. Deneysel araştırma yöntemlerinde en önemli unsur manipülasyon veya kontroldür. Manipülasyon, araştırmacının hipotezlerini test etmek amacıyla üzerinde çalıştığı konu veya kavramın bulunduğu ortama dışarıdan yeni bir değişken eklemesi ya da doğrudan müdahalede bulunmasıdır. Bu aşamadan sonra araştırmacı eklenen bağımsız değişkenin ya da yapılan müdahalenin denekler üzerinde veya incelenen konu üzerindeki etkilerini anlamaya çalışır (Başbüyük ve Karakuş, 2010: 199). Kaptan (1998), bu konuyu şu şekilde ifade etmektedir;

Deneyisel yöntem, dikkatle kontrol edilmiş koşullar altında, belirli bir etkiye, harekete(girdi) karşılık nasıl bir tepkinin, davranışın(çıkıtı) meydana geleceğini saptamaya yönelmiş bir süreçtir. Araştırmacı belirli etkileri, yolları ya da çevresel koşulları değiştirerek, ayarlayarak, kontrol ederek; objelerin, bireylerin(denek) davranışlarının nasıl etkilendiğini, değiştiğini gözler ve anlamaya çalışır.

Bunlara dayanarak, araştırma “ön-test-son-test kontrol gruplu ” deneyisel desen modeline göre tasarlanmıştır. “Öntest-son-test kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır” (Karasar, 2009: 97). Tablo 4.1.1.’de araştırmada kullanılan deneyisel model sembollerle gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1. Öntest – Son-test Kontrol Gruplu Modelin Simgesel Görünümü

GD	T1	D	T3
GK	T2		T4

Kaynak: (Kaptan,1989: 49)

Tablo 4.1.1.’ de; GD deney grubunu, GK kontrol grubunu, T1 ve T3 deney grubunun ön-test ve son-test ölçümlerini, T3 ve T4 kontrol grubunun ön-test ve son-test ölçümlerini, D bağımsız değişkeni göstermektedir. D deney grubuna uygulanan deneyisel işlemi nitelemektedir. Kontrol grubu ise olağan eğitim süreçlerine devam ettiğinden bu kısım boş bırakılmıştır. Bu modelden yararlanarak bu araştırma için kullanılan model aşağıda verilmektedir.

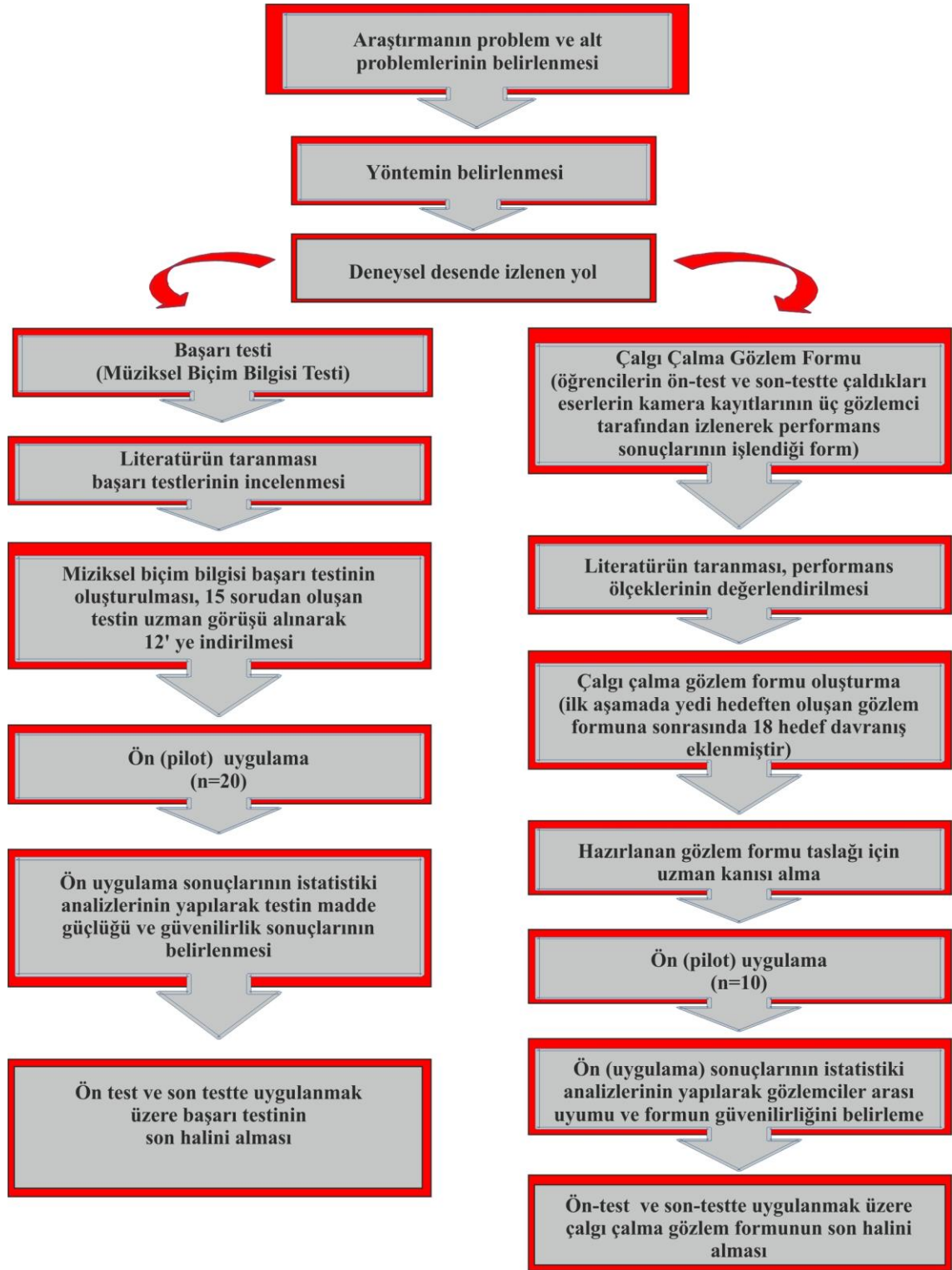
Tablo 4.1.2. Araştırmanın Modeli

Gruplar	Ön-test	İşlem (Deney)	Son-test
Deney Grubu n=10	1. Bilişsel Test	Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitimi	1. Bilişsel Test
	2. Çalgı Çalma Gözlem Formu		2. Çalgı Çalma Gözlem Formu
Kontrol Grubu n=10	1. Bilişsel Test	Olağan Çalgı Eğitimi	1. Bilişsel Test
	2. Çalgı Çalma Gözlem Formu		2. Çalgı Çalma Gözlem Formu

Tablo 4.1.2.' de görüldüğü gibi ön-test ve son-test, bilişsel test ile çalgı çalma gözlem formu olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada; müziksel çözümleme bilgisi ölçmek için araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak hazırlanan 12 soruluk bilişsel test öğrencilere uygulanmıştır. İkinci aşamada; uzman kanısı alınarak belirlenen biri tonal biri modal olmak üzere iki eser, deney ve kontrol gruplarına çaldırılarak kameraya kaydedilmiştir. Kamera kayıtlarına ilişkin gözlem sonuçlarını, üç uzman gözlemci birbirinden bağımsız olarak çalgı çalma gözlem formuna işlemişlerdir. Bu işlemler deney ve kontrol grubu öğrencilere hem ön-test hem de son-testte uygulanmıştır.

Ön-test sonrasında deney grubuna (beş haftalık süre) biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi verilirken kontrol grubuna böyle bir işlem uygulanmamıştır, olağan eğitim süreçlerine devam etmişlerdir. Araştırmada izlenen yolu Tablo 4.1.3.' teki gibi özetlemek mümkündür.

Tablo 4.1.3. Araştırmada İzlenen Yol

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini; Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı keman ve viyola öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın uygulama süreci, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle örneklemini 2010-2011 eğitim öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'nda Lisans II, Lisans III ve Lisans IV. sınıfta öğrenim gören 14'ü keman çalan, 6'sı viyola çalan olmak üzere toplam 20 öğrenci oluşturmaktadır.

Örneklem grubu oluşturulurken yalnızca keman öğrencilerinden oluşturulması düşünülmüş, ancak 20 kişilik bir öğrenci sayısını yakalayabilmek için viyola öğrencileri de çalışmaya dahil edilmiştir. Yaylı çalgı eğitiminin sanat dallarından olan keman ve viyola gerek fiziksel; gerekse duruş, tutuş ve teknik özellikler bakımından yaylı çalgılar ailesi içerisinde çok büyük benzerlikler taşıyan iki çalgıdır. Müzik eğitiminin ana boyutlarından biri çalgı eğitimi, çalgı eğitiminin ana dallarından biri yaylı çalgı eğitimi, onun birbirine bir çok açıdan benzerlik gösteren iki sanat dalı ise keman ve viyola eğitimidir. Bu gerekçeyle viyola öğrencileri de örneklem grubuna alınmıştır.

Araştırmanın örneklemini; Lisans II, Lisans III ve Lisans IV. sınıfta öğrenim öğrenciler oluşturmaktadır. Alt kümelerin sayısı az olduğundan dolayı Lisans II, Lisans III ve Lisans IV. sınıf öğrencileri ile çok kümeli çalışma yöntemine başvurulmuş ve küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. “Elemanların ya da ünitelerin dağınık, birbirlerinden uzak gruplar şeklinde olduğu durumlarda örneklemin küme yöntemi ile seçilmesi tercih edilir. Burada, bireylerin değil grupların örneklemini yapılmaktadır. Yani, örneklem olarak seçilen ünite, birey değil gruptur”(Kaptan:1998;69). Örneklem oluşturulurken, Lisans II, Lisans III ve Lisans IV. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin seçilmesinin nedeni, öğrencileri müzik biçimlerine hazırlayan ve belli bir donanım sağlayan solfej ve temel müzik teorisi derslerini almış olmaları şartının gözetilmesidir. Bu nedenle hazırlık ve lisans I öğrencileri örnekleme dahil edilmemiştir.

Araştırmada örnekleme oluşturan 20 öğrenci, şans (random) yöntemi yoluyla 10'u deney, 10'u kontrol grubunda yer almak üzere iki gruba dağıtılmıştır. “Şans yöntemi ile örnekleme yapmak kura çekmeye benzer. Eğer evrende objeler benzeşik iseler; aynı nedenlere dayanarak değişim, dağılım gösteriyorlarsa ve eşit değişime sahiptirler, örnekleme şans yöntemi ile seçmekte yarar vardır. Objeler evrenin bir noktasından değil her yerinden seçilmiş olacaktır. Herkes seçilmek için aynı şansa sahiptir”(Kaptan:1998;69). Örneklem, deney ve kontrol grubu olmak üzere iki eşit gruba ayrılırken; öğrencilerin geçmiş yıllara ilişkin Enstrüman (Çalgı), Temel Müzik Teorisi ve Solfej derslerinin yarıyıl sonu başarı notları, çalgı türü, sınıfı/düzeyi esas alınmıştır. Araştırmanın konusal ağırlığıyla bağlantılı olarak, önem sırasına göre enstrüman dersinin % 70'i, temel müzik teorisi dersinin % 15'i, solfej dersinin % 15'i alınarak, en yüksekten en düşüğe doğru bir başarı sıralaması yapılmış, deney ve kontrol gruplarına eşit bir biçimde dağıtılmıştır.

Tablo 4.2.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sınıflarına ve Çalgılarına Göre Dağılımı

	Lisans II		Lisans III		Lisans IV		Toplam
	Keman	Viyola	Keman	Viyola	Keman	Viyola	
Deney Grubu	1	1	1	1	5	1	10
Kontrol Grubu	1	-	2	1	4	2	10

Tablo 4.2.1.' de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin sınıflarına ve enstrümanlarına göre sayısal dağılımı görülmektedir. Lisans II. sınıfta 2 keman öğrencisi, 1 viyola öğrencisi olmak üzere toplam 3 öğrenci bulunmaktadır. Keman öğrencileri 1 deney ve 1 kontrol grubu olmak üzere eşit dağılım gösterirken 1 viyola öğrencisi deney grubunda yer almaktadır. Lisans III. sınıfta 3 keman öğrencisi, 2 viyola öğrencisi olmak üzere toplam 5 öğrenci bulunmaktadır. Keman öğrencilerinden 1'i deney grubunda, 2'si kontrol grubunda yer alırken, viyola öğrencileri 1'i deney, 1'i kontrol grubunda olmak üzere eşit dağılım göstermektedir. Lisans IV. sınıfta 9 keman öğrencisi, 3 viyola öğrencisi olmak üzere toplam 12 öğrenci yer almaktadır. Keman

öğrencilerinden 5'i deney grubunda, 4'ü kontrol grubunda yer alırken, viyola öğrencilerinin 1'i deney grubunda, 2'si kontrol grubunda yer almaktadır. Çalgılarına (enstrümanlarına) ve sınıflarına göre öğrenci dağılımlarının eşit ve dengeli olmasına mümkün olduğunca dikkat edilmiştir. Tablo 4.2.2. 'de deney ve kontrol gruplarının oluşturulması aşamasında, öğrencilerin geçmiş yıllara ilişkin enstrüman, temel müzik teorisi ve solfej derslerinin yarıyıl sonu başarı ortalamalarına yer verilmiştir.

Tablo 4.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Enstrüman, Temel Müzik Teorisi ve Solfej Dersi Yarıyıl Sonu Başarı Ortalamaları

	Enstrüman %70	Temel Müzik Teorisi %15	Solfej %15	Genel Ağırlıklı Ortalama (%)
Deney Grubu	82,24	70,34	86,09	80,19
Kontrol Grubu	79,38	69,92	80,59	78,97

Tablo 4.2.2.' de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarının enstrüman, temel müzik teorisi ve solfej derslerinin başarı ortalamalarına yer verilmektedir. Araştırmada, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimiyle yakından ilişkili olması açısından enstrüman dersinin yanında form (biçim) bilgisi dersinin de başarı ortalamasının alınması gerekli görülmüş ancak bu ders Lisans III. Sınıfta yer aldığından ve örneklem grubunda yer alan öğrencilerin tümü bu dersi alamadığından dolayı, bu dersin temelini oluşturan solfej ve temel müzik teorisi derslerinin başarı ortalaması alınmıştır. Ancak temel çalışma konusu çalgı eğitimi olduğundan enstrüman dersinin %70'i, temel müzik teorisi ve solfej derslerinin %15'i alınarak başarı ortalamaları hesaplanmıştır. Deney grubunun genel ağırlıklı başarı ortalaması %80,19 iken, kontrol grubunun başarı ortalaması %78,97'dir. Buna göre grupların başarı ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca deney ve kontrol gruplarının başarı ortalamalarına ilişkin farkın, istatistiki olarak anlamlı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Tablo 4.2.3.'te deney ve kontrol gruplarının enstrüman, temel müzik teorisi ve solfej dersi yarıyıl sonu başarı ortalamalarının arasında anlamlı bir fark olup

olmadığını ortaya koymak amacıyla Mann-Whitney U Testi(Mann-Whitney U Test for Independent Samples)’ne yer verilmiştir.

Tablo 4.2.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Enstrüman, Temel Müzik Teorisi ve Solfej Dersi Yarıyıl Sonu Başarı Ortalamalarının Mann-Whitney U Testi

	Enstrüman %70	Temel Müzik Teorisi %15	Solfej %15	Genel Aritmetik Ortalama (%)	
				$\bar{x}$	ss
Deney Grubu	82,24	70,34	86,09	80,19	8,45
Kontrol Grubu	79,38	69,92	80,59	78,97	9,33
P	0,545	0,762	0,257	0,88	

Tablo 4.2.3.’ te görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarının enstrüman, temel müzik teorisi ve solfej dersi yarıyıl sonu başarı ortalamalarına ilişkin yapılan Mann-Whitney U Testi, Parametrik Olmayan Bağımsız Örneklem T Testi olarak da adlandırılmaktadır.

Mann-Whitney U Testi, iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder. Başka bir anlatımla, bu test iki ilişkisiz grubun, ilgilenilen değişken bakımından evrende benzer dağılımlara sahip olup olmadığını test eder. Bu test, ilişkisiz ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli deneysel çalışmalarda puanların dağılımının normallik varsayımını karşılamadığı deneysel çalışmalarda sıklıkla kullanılır. U-testi, puanların normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda ilişkisiz t-testinin alternatifi olarak ta bilinir (Büyüköztürk, 2006: 155).

Tablo 4.2.3. incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının enstrüman, temel müzik teorisi ve solfej dersi yarıyıl sonu başarı ortalamaları ve bu ortalamaların karşılaştırılmasında uygulanan istatistik testlerle elde edilen “p” değerleri görülmektedir. “p” değerinin 0,05’in altında olması aradaki farkın anlamlı olduğunu, 0,05’in üzerinde olması ise aradaki farkın anlamlı olmadığını göstermektedir.

Görüldüğü üzere enstrüman, temel müzik teorisi, solfej dersi ve genel ağırlıklı ortalamaya ilişkin “p” değerleri 0,05’ten büyük olduğundan, deney ve kontrol gruplarının yarıyıl sonu başarı ortalamalarında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

4.3. Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmeleri

Araştırmada deneysel desen kullanılmış ve iki veri toplama aracından yararlanılmıştır: **1. Bilişsel Başarı Testi** **2. Çalgı Çalma (Performans) Başarı Testi** Aşağıda bu testlere ilişkin hazırlık süreci açıklanmaktadır.

A. Bilişsel Başarı Testi

Bir öğrencinin ya da öğrenci topluluğunun belli bir konuda, genellikle belirli bir öğretim sonunda elde ettiği bilgi, beceri ve anlayışı ölçen testlere başarı testi denmektedir. Genellikle bilişsel alanla ilgili kazanımları ölçmek için hazırlanıp kullanılırlar. Çoktan seçmeli, doğru yanlış, kısa yanıt gerektiren ölçme araçları olabilir(Sönmez, Alacapınar: 2011:110).

1. Araştırmada, öğrencilerin müziksel biçim bilgisini ölçmek amacıyla her biri beş seçenekten oluşan, eşit puanlı, çoktan seçmeli 12 soruluk bir bilişsel başarı testi hazırlanmıştır.

2. BBT’ nin kavramsal yapısı ve ana çerçevesini belirlemek üzere, konuya ilişkin ders içerikleri ile çeşitli başarı testleri incelenmiştir.

3. Soruların öğrencilerin düzeylerine uygunluğunun sağlanması amacıyla uzman görüşleri alınmış, başlangıçta 15 sorudan oluşan test, uzman görüşleri alındıktan sonra 12 soruya indirgenmiştir.

4. Testin güvenilirliğini ve gücünü belirlemek için 20 öğrenci ile 22 Şubat 2011 tarihinde ön uygulama çalışması yapılmıştır. Ön uygulama lisans birinci sınıf;

keman, viyola, viyolonsel ve kontrabas öğrencileri, lisans iki, lisans üç ve lisans dördüncü sınıf viyolonsel ve kontrabas öğrencileri olmak üzere toplam 20 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Örneklem grubundaki öğrencilere ön uygulama yapılamayacağından dolayı, lisans iki, üç ve dördüncü sınıftaki diğer yaylı çalgı üyelerinden viyolonsel ve kontrabas öğrencileri üzerinde ön uygulama yapılmıştır. Tablo 4.3.1.'de ön uygulamaya ait analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.3.1. Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testi Analiz Sonuçları

n	Soru Sayısı	$\bar{x}$	S	Pj	KR-20
20	12	11,58	2,54	0,51	0,973

Tablo 4.3.1.' de görüldüğü gibi, ön uygulama çalışmaları sonucunda Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testi'nin güvenilirliği Kuder-Richardson 20 testi ile (KR-20) 0,973; ortalama güçlüğü ise (Pj) 0,51 olarak bulunmuştur. Yukarıda açıklanan analiz sonuçları ve uzmanların olumlu görüşleri neticesinde araştırmacı tarafından hazırlanan Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testi'nin bu araştırmada veri toplama amacıyla kullanılması uygun görülmüştür.

B. Çalgı Çalma (Performans) Başarı Testi

Gözlem, araştırmada ihtiyaç duyulan verilerin insan, toplum ya da doğa gibi belli hedeflere odaklanılarak çıplak gözle ya da bir araç kullanılarak izlenmesi suretiyle toplanması sürecini tanımlar. Herhangi bir araştırmada insan davranışları ve hareketleri, gözlemin esasını oluştur. Gözlemlenenler doğal ve açık bir yöntemle izlenir, kaydedilir, tanımlanır, analiz edilir ve yorumlanır (Büyüköztürk, 2011: 143).

Araştırmada öğrencilerin ön-test ve son-testteki biçimsel çözümleme performanslarını istatistiksel veriye dönüştürmek için üç gözlemci tarafından doldurulan “Gözlem Formu” diğer veri toplama aracıdır.

1. Çalgı çalma gözlem formunun kavramsal yapısı ve ana çerçevesini belirlemek üzere, konuya ilişkin ders içerikleri ile çeşitli gözlem formları incelenerek çözümlenmiş, istatistik alanında uzman kişilerden görüş alınmıştır.

2. Başlangıçta yedi hedeften oluşan veri toplama aracına, sonrasında her hedefin altında iki veya üç davranış olmak üzere eklemeler yapılmış, geliştirilmiştir. Gözlem formu, yedi hedef ve on sekiz hedef davranıştan oluşarak son şeklini almıştır.

3. Gözlemciler, öğrencilerin ön-test ve son-testteki performanslarını, hedef ve hedef davranışları gerçekleştirme düzeyleri doğrultusunda 1-Hiç, 2- Az, 3- Orta, 4-Çok, 5-Tamamen seçeneklerinden oluşan beşli likert ölçeğine göre puanlamışlardır.

4. “Çalgı Çalma Gözlem Formu” hazırlandıktan sonra, araştırmanın amacına uygunluğunu tespit etmek amacıyla, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı’nda görevli 3 keman eğitimcisi, 1 viyola eğitimcisi olmak üzere toplam 4 uzmanın, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda görevli 11 keman eğitimcisi, 4 viyola eğitimcisi olmak üzere toplam 15 uzmanın görüşleri alınmıştır. Uzmanlar “Çalgı Çalma Gözlem Formu” nu inceledikten sonra a) Tamamen, b) Çok, c) Orta, d)Az, e) Hiç seçeneklerinden oluşan beş bölmeli ölçeği işaretlemişlerdir. Her iki üniversitedeki toplam 19 öğretim elemanının 13’ü tamamen, 6’sı çok düzeyinde uygun bulmuştur. Bu sonuçlara göre “Çalgı Çalma Gözlem Formu”nun araştırmanın amacına yüksek oranda uygun bulunduğu görülmektedir.

4.4. Ön (Pilot) Uygulama

Deneyisel işlemlerin sağlıklı yürümesi için uzmanların hazırlanmaları gerekmektedir. Hem uzmanların hazırlanmaları, hem de deneyisel süreçte yaşanabilecek sıkıntıları önceden belirleyebilmek amacıyla bir ön (pilot) uygulama yapılmıştır.

Ön (pilot) uygulamada kullanılmak üzere seçilen tonal eserin öğrencilerin seviyelerine uygun olmasına ve motif, cümle, dönem ilişkilerinin ön planda tutulduğu bir eser olmasına dikkat edilmiştir. Ön uygulamada, A. Komarowsky (?-1909)’e ait üç bölümlü “| A | B | A |” şarkı formunda yazılmış “Ormanda Yolculuk” isimli eser

kullanılmıştır. Bu eserin seçilmesinin nedeni, biçimsel kurgu açısından “| A | B | A |” formunun sağlam bir biçimsel yapının temeli olmasıdır.

Ön (uygulama), örneklem grubunun yarısı olan 10 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Deneysel süreç için oluşturulan kontrol ve deney gruplarından beşer öğrenci seçilmiş, “Ormanda Yolculuk” isimli eser öğrencilere dağıtılarak bir hafta süresince çalışmaları istenmiştir. Bir hafta sonunda eseri çalışları kameraya kaydedilmiştir. Üç gözlemci birbirlerinden bağımsız olarak kamera kayıtlarını izlemişler, gözlem sonuçlarını “Çalgı Çalma Gözlem Formu”na işlemişlerdir. Gözlemcilerin kaydettikleri gözlem sonuçları, istatistik alanında uzman kişi tarafından SPSS programında güvenirlik analizi yapılarak, çalgı çalma gözlem formunun geçerlik ve güvenirlik düzeyinin (Cronbach’s Alpha = 0,985) yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Tablo 4.4.1.’de ön uygulamanın zaman çizelgesi yer almaktadır.

Tablo 4.4.1. Ön(Pilot) Uygulama Zaman Çizelgesi (21 Şubat-28 Şubat 2011)

Öğrenci Sayısı		Eserin Veriliş Tarihi	Eserin Çalışması
Deney Grubu	Kontrol Grubu	21 Şubat 2011	28 Şubat 2011
5	5		

Tablo 4.4.1.’ de görüldüğü üzere bir haftalık süreyi kapsayan ön uygulama, deney ve kontrol gruplarından beşer öğrenci olmak üzere toplam on öğrenciye uygulanmıştır. Uzman istatistikçinin görüşleri doğrultusunda, örneklem grubunun yarısını oluşturan on öğrenci ön uygulama için yeterli bulunmuştur.

Ön uygulama sırasında karşılaşılan sıkıntılar, araştırmacı tarafından not edilmiş ve deneysel sürece yönelik önlemler alınmıştır. Kamera kaydı sırasında diğer odalardan ses gelmesi çekimi zorlaştırmış, deneysel süreçteki ön-test ve son-test çekim gün ve saatleri bu durum dikkate alınarak düzenlenmiştir.

Öğrencilerin belli bir sıraya sokulmaması, sıkılmalarına ve gerginliklere yol açmış, bu durum deneysel süreçte belli bir sıralama yapılarak düzenlenmiştir.

4.5. Deneysel Süreçte Görevli Gözlemcilerin Özellikleri

Deneysel süreçte, öğrencilerin ön-test ve son-testteki performanslarına ilişkin gözlem sonuçları, araştırmacının da yer aldığı üç uzmandan oluşan gözlemci ekibi tarafından “Çalgı Çalma Gözlem Formu”na işlenmiştir. Aşağıda gözlemcilerin özelliklerine yer verilmektedir.

Tablo 4.5.1. Gözlemcilerin Özellikleri

	Cinsiyeti	Görevi	Kurumu	Çalgısı	Öğrenim Durumu
I. Gözlemci	Kadın	Öğretim Görevlisi	AKÜ DK	Keman	GÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisi
II. Gözlemci	Erkek	Öğretim Görevlisi	AKÜ DK	Keman	AKÜ DK Sosyal Bilimler Enstitüsü sanatta yeterlik öğrencisi
III. Gözlemci	Kadın	Öğretim Görevlisi	AKÜ DK	Viyola	AKÜ DK Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans mezunu

Tablo 4.5.1.’ de görüldüğü üzere gözlemciler iki keman ve bir viyola öğretim görevlisinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerden 14’ü keman, 6’sı viyola öğrencisi olduğundan dolayı, gözlemcilerden ikisi keman, biri viyola eğitimcisidir.

Deneysel süreçte görev alan gözlemcilerin tümü, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı’nda görev yapmaktadır. Birinci gözlemci, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi çıkışlı olup, lisans, yüksek lisans eğitimlerini Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda tamamlamış, doktora eğitimine de aynı üniversitede devam

etmektedir. Onbir yıldır AKÜDK’ nda keman ve oda müziği derslerini öğretim görevlisi olarak yürütmektedir.

İkinci gözlemci lisans, yüksek lisans eğitimini Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü’nde tamamlamış, sanatta yeterlik eğitimine de aynı üniversitede devam etmektedir. Beş yıldır AKÜDK’ nda keman ve oda müziği derslerini öğretim elemanı olarak yürütmektedir.

Üçüncü gözlemci, Bursa Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi çıkışlı olup, lisans eğitimini Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda, yüksek lisans eğitimini Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı’nda tamamlamıştır. İki yıldır AKÜDK’ nda viyola ve oda müziği derslerini öğretim elemanı olarak yürütmektedir.

Öğrencilerin ön-test ve son-test kamera kayıtlarını, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü yüksek lisans öğrencisi yapmıştır.

Deneyisel işlem öncesinde “Çalgı Çalma Gözlem Formu” nun geçerlik ve güvenilirliğini ölçmek ve deneyisel aşama sürecinin ön-test ve son-testinde görev alacak olan uzmanların hazırlanmaları gerekçesiyle bir ön(pilot) uygulama yapılmış, korelasyon analizi ile gözlemcilerin verdiği notlar arasındaki uyuma bakılmıştır. Tablo 4.5.2.’ de gözlemciler arası uyum sonuçlarına yer verilmektedir.

Tablo 4.5.2. Gözlemciler Arası Uyum

Gözlemciler	r	p	n
1. gözlemci	0,942	0,000	10
2. gözlemci			
1. gözlemci	0,959	0,000	10
3. gözlemci			
2. gözlemci	0,952	0,000	10
3. gözlemci			

Tablo 4.5.2.' de görüldüğü gibi, birinci ve ikinci gözlemcilerin verdikleri puanlar arasında pozitif yönde, 0,942 düzeyinde çok yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki; birinci ve üçüncü gözlemcilerin verdikleri puanlar arasında pozitif yönde, 0,959 düzeyinde çok yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki; ikinci ve üçüncü gözlemcilerin verdikleri puanlar arasında pozitif yönde, 0,952 düzeyinde çok yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

4.6. Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitimi Plan ve Araçlarının Hazırlanması

Araştırmanın denel işlem sürecinde kullanılmak üzere beş haftadan oluşan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimine yönelik ders planları hazırlanmıştır. Ders planları, çağdaş öğretim programı anlayışı doğrultusunda, içerik-konu, hedef, hedef davranışlar, yöntemler ve teknikler, kaynaklar, araçlar ve gereçler, öğretme-öğrenme durumları, sınama-ölçme durumu, değerlendirme öğelerini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Aşağıda, denel işlemde uygulanan ders planlarından ilk derse yer verilmiş, diğer dersler eklere konulmuştur.

4.6.1. Deneysel İşlemlerde Uygulanan Ders Plan Örneği

I. Ders

1. İçerik-Konu

- A. Müzik Biçimlerinin Temel Kavramları ve Çözümlemesi
- B. Motif Ögesi ve Motifsel Bütünlük

2. Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef 1. Müzik biçimlerinin temel öğelerini eser üzerinde çözümleyebilme.

Hedef Davranışlar:

- 1. Eser üzerinde motif, cümle ve dönem öğelerini saptama.
- 2. Eserin biçimini belirleme.

Hedef 2. Eseri, motif ögesinin özelliklerini ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

- 1. Motifi ezgisel yapısına uygun seslendirme.
- 2. Motifi ritmik yapısına uygun seslendirme.
- 3. Motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme.

Hedef 3. Eseri, motifsel bütünlüğü ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

- 1. Motifleri çalarken birbirinden koparmama.
- 2. Motiften motife geçişi belli etme.
- 3. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman ve viyola tekniklerini doğru kullanma.

3. Yöntemler ve Teknikler

Anlatım yöntemi, soru-cevap yöntemi, gösterme yöntemi, uygulatma yöntemi

4. Kaynaklar, Araçlar ve Gereçler

- M. I. Glinka'ya ait üç bölümlü “ | A | B | A | ” şarkı formunda yazılmış Duygu isimli tonal eser
- M. Sun'a ait dört bölümlü “ | A | B | C | B' | ” şarkı formunda yazılmış “Keman ve Piyano İçin Üç Parça” sından Şarkı (2. Bölüm) isimli modal eser

5. Öğretme-Öğrenme Durumları

1. Öğrencinin, biçim ve çözümleme kavramları ile biçimsel çözümlemenin, çalgı eğitimindeki gerekliliği hakkında o güne dek bildiği bilgiler ışığında yorum yapması.
2. Müzik biçiminin temel öğelerinin sorulması.
3. Bir eser üzerinde, en temel biçim ögesi olan motifin, çözümlenerek gösterilmesi.
4. Öğrencinin, farklı eserler üzerinde motifsel çözümlemeler yaparak harflendirebilmesi.
5. Öğretmen tarafından çalınan motiflerin, hemen arkasından öğrenciye uygulatılması ve tekrar ettirilmesi.
6. Motifleri çalarken, bütünlüğü bozan nedenlerin öğrenciden sorulması ve çözüm yollarına ilişkin bilgi istenmesi.
7. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman tekniklerini doğru kullanabilmesi.
8. Tel geçişlerinde oluşan kopuklukların giderilmesi ve buna yönelik alıştırmalar yapılması.
9. Grup halinde yapılan derslerde, bir öğrencinin çalarken diğer öğrenciyi dinlemesi ve birbirleri hakkında yorum yapmalarının istenmesi.

- 10.** Bir sonraki derse kadar, bir müzik eserini dinlerken, motif öbeklerini düşünerek ve çözümlemeye çalışarak dinlemesinin istenmesi.
- 11.** Bir sonraki derse, bu derste öğrendiklerini çalışmış olarak gelmesi.

6. Sınama-Ölçme Durumu

a. Dersin sonunda öğrenciden şu soruları cevaplaması istenecektir:

- a.** Müzik biçimi nedir ve temel öğeleri nelerdir? Çalgı eğitiminde müzik biçim bilgisinin önemine ilişkin görüşlerinizi belirtiniz!
- b.** Motif nedir ve yapısal özellikleri nelerdir?
- c.** Çözümleme kavramını açıklayınız ve hayatımızdaki gerekliliği hakkında fikirlerinizi belirtiniz!
- d.** Verilen eser üzerinde motifsel çözümleme yaparak motifleri harflendiriniz!

b. Dersin sonunda öğrenciden şu uygulamaları yapması istenecektir:

- a.** Eseri; her motif sonunda küçük nefesler olarak çalınız!
- b.** Eseri motifsel bütünlüğü ortaya çıkararak çalınız!
- c.** Motifsel kopukluğun olduğu ölçülerde yay ve tel değiştirme sorununa yönelik alıştırma yapınız!
- d.** Arkadaşınız çalarken, motifsel kopukluk olduğu noktada ikaz ediniz!

7. Değerlendirme

Dersin sonunda, öğrencinin sınama-ölçme durumunda yer alan kavramsal sorulara verdiği cevaplar ve uygulama aşamasındaki davranışlarına bakarak genel bir yargıya varılır. Eksik veya yanlış olduğu, ifade etmekte ve uygulamada sorun yaşadığı noktalar tespit edilir, varsa eksiklikler giderilir, yanlışlıklar düzeltilir.

4.6.2. Deneyisel Süreçte Kullanılan Eserler

Deneyisel işlem sürecindeki etüt ve eserler belirlenmiştir. Etüt ve eserler belirlenirken, öğrencilerin seviyelerine uygun olmasına, daha önce öğrencilerin çalışmadığı eserler olmasına, motif, cümle, dönem ilişkilerinin ön planda olduğu eser ve etütler olmasına dikkat edilmiştir. Deneyisel aşamanın ön-test ve son-testinde kullanılmak üzere biri tonal diğeri modal olmak üzere iki eser, deney grubuna verilen eğitim sürecinde kullanılmak üzere ise iki tonal, iki modal olmak üzere dört eser belirlenmiştir.

Deneyisel süreçte kullanılan eserlerin araştırmanın amacına uygunluğunu belirlemek amacıyla uzman kanısı alınmıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'nda görevli 3 keman eğitimcisi, 1 viyola eğitimcisi olmak üzere toplam 4 uzmanın görüşleri, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda görevli 11 keman eğitimcisi, 4 viyola eğitimcisi olmak üzere toplam 15 uzmanın görüşleri alınmıştır. Eserlerin, araştırmanın amacına uygunluğunu tespit etmek amacıyla çoktan seçmeli bir test hazırlanmıştır. Hazırlanan testte, eserlerin ismine yer verilmiş, hemen altında ise a) Tamamen, b) Çok, c) Orta, d) Az, e) Hiç seçeneklerinden oluşan beş bölmeli ölçek yer almaktadır. Aşağıda uzmanların görüşlerine yer verilmektedir.

Tablo 4.6.2.1. Ön-test ve Son-testteki Eserlere İlişkin Uzman Görüşleri

Ön-test ve Son-Testte Kullanılan Eserler		Modal Eser			Tonal Eser		
		Güzelleme (A. Uçan)			Etüt-Yapıt (R. Pracht)		
		tamamen	çok	orta	tamamen	çok	orta
Gazi Üniversitesi (15 Öğretim Elemanı)	%	53,3	40,0	6,7	66,7	26,7	6,7
	n	8	6	1	10	4	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi (4 Öğretim Elemanı)	%	50,0	50,0	0	75,0	25,0	0
	n	2	2	0	3	1	0

Tablo 4.6.2.1.' de görüldüğü üzere ön-test ve son-testte kullanılan eserlere ilişkin, G.Ü.'de her iki eseri de 1 öğretim elemanı orta düzeyde uygun bulurken, büyük çoğunluğu eserlerin tamamen uygun olduğu görüşünde birleşmektedirler. AKÜ'de ise Güzelleme isimli eserde çok ve tamamen cevaplarında birleşmişler, Pracht'ın etüdünde ise çoğunluk tamamen cevabını vermiştir. Bu sonuçlara göre deneysel aşamanın ön-test ve son-test kısmında kullanılan bu eserlerin araştırmanın amacına yüksek oranda uygun bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4.6.2.2. Denel İşlem Aşamasındaki Tonal Eserlere İlişkin Uzman Görüşleri

Denel İşlemin Tonal Eserleri		Duygu (M. I. Glinka)			Andante (C.H.Hohmann)	
		tamamen	çok	orta	tamamen	çok
Gazi Üniversitesi (15 Öğretim Elemanı)	%	40,0	53,3	6,7	60,0	40,0
	n	6	8	1	9	6
Afyon Kocatepe Üniversitesi (4 Öğretim Elemanı)	%	25,0	75,0	0	75,0	25,0
	n	1	3	0	3	1

Tablo 4.6.2.2.' de görüldüğü üzere denel işlem aşamasındaki tonal eserlere ilişkin, G.Ü.'de Duygu isimli eseri bir öğretim elemanı orta düzeyde bulmuş, her iki eserde de öğretim elemanları çok ve tamamen cevaplarında birleşmişlerdir. AKÜ'de ise öğretim elemanları çok ve tamamen uygun cevaplarını verirken, Hohmann'ın eserini büyük çoğunluk tamamen uygun bulmuştur. Bu sonuçlara göre denel işlem sırasında kullanılan tonal eserlerin araştırmanın amacına yüksek oranda uygun bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4.6.2.3. Denel İşlem Aşamasındaki Modal Eserlere İlişkin Uzman Görüşleri

Ön-test ve Son-Testte Kullanılan Eserler		Keman ve Piyano İçin Üç Parça (Şarkı)-2. Bölüm (M. Sun)		Damla (H. Çöl)			
		tamamen	çok	tamamen	çok	orta	az
Gazi Üniversitesi (15 Öğretim Elemanı)	%	46,7	53,3	20,0	60,0	13,3	6,7
	n	7	8	3	9	2	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi (4 Öğretim Elemanı)	%	50	50	25,0	75,0	0	0
	n	2	2	1	3	0	0

Tablo 4.6.2.3.' te görüldüğü üzere denel işlem aşamasındaki modal eserlere ilişkin, G.Ü.'de, Sun'un eserinde öğretim elemanları çok ve tamamen cevaplarında birleşirken, Damla isimli eseri bir öğretim elemanı az düzeyde, iki öğretim elemanı orta düzeyde uygun bulmuş, büyük çoğunluk çok cevabını vermiştir. AKÜ'de, Sun'un eserlerine öğretim elemanlarının yarısı çok, yarısı tamamen düzeyinde uygun bulurken, Damla isimli eseri büyük çoğunluk çok düzeyinde uygun bulmuştur. Bu sonuçlara göre denel işlem sırasında kullanılan modal eserlerin araştırmanın amacına yüksek oranda uygun bulunduğu görülmektedir.

4.7. Deneysel İşlem

Deneysel işlem aşamaları; işlem başlangıcı, işlem süreci ve işlem bitimi olmak üzere üç alt başlıkta toplanmıştır.

4.7.1. Denel İşlem Başlangıcı

Deneyisel aşamanın başlangıç aşamasında, ön (pilot) uygulama sonrasında asıl uygulamaya geçilerek deney ve kontrol grubunda yer alan 20 öğrenciye ön-test uygulanmıştır. Ön-test yapılmadan bir hafta önce biri tonal diğeri modal olmak üzere iki eser öğrencilere dağıtılmış ve kendi çalışma yöntemleriyle bir hafta boyunca çalışmaları istenmiştir. Tonal eser; Robert Pracht’a ait üç bölümlü “| A | B | A’ |” şarkı formunda yazılmış etüt-yapıttır. Modal eser ise Ali Uçan’a ait beş bölümlü “| A | B | C | B’ | C’ |” şarkı formunda yazılmış “Güzelleme” dir. Deney ve kontrol grubunda yer alan toplam 20 öğrenci, bir hafta sonunda eserleri çalmış ve ön-test kameraya kaydedilmiştir. Ön-test kamera kayıtları gözlemcilerle verilmiş, gözlemciler birbirlerinden bağımsız olarak, hangi öğrencinin deney, hangi öğrencinin kontrol grubunda olduğunu bilmeksizin, ön-test kayıtlarını izleyerek, gözlem sonuçlarını önceden hazırlanmış gözlem formlarına işlemişlerdir.

4.7.2. Denel İşlem Süreci

Denel işlem, örneklem grubunda yer alan 20 öğrencinin, ikiye ayrılmasıyla oluşturulan iki gruptan biri olan “deney” grubu üzerinde yapılmıştır. Eğitim süreci; beş hafta sürmüş, haftada iki saat olmak üzere her öğrenciyle toplam 10 saat bireysel ders yapılmıştır. Deney grubuna beş haftalık bir zaman diliminde biçimsel çözümleme yaparak doğru ve etkili çalabilmeye yönelik belli bir eğitim verilmiştir. Bu eğitim esnasında kullanılmak üzere motif, cümle, dönem ilişkilerinin ön planda olduğu, iki tonal, iki modal eser belirlenmiştir. Tonal eserlerden biri Mikail Ivanoviç Glinka’ya ait üç bölümlü “| A | B | A |” şarkı formunda yazılmış “Duygu” isimli eser, diğeri Christian Heinrich Hohmann’a ait üç bölümlü “| A | B | A’ |” şarkı formunda yazılmış “Andante” isimli eser formunda etüttür. Modal eserlerden biri Muammer Sun’a ait dört bölümlü “| A | B | C | B |” şarkı formunda yazılmış “Keman ve Piyano İçin Üç Parça” sından Şarkı (2. Bölüm), diğeri Hicret Çöl’e ait üç bölümlü “| A | B | A |” şarkı formunda yazılmış “Damla” isimli eserdir. Belirlenen eserlerin öğrencilerin daha önceden çalışmamış olduğu eser ve etütler olmasına dikkat edilmiştir. Bu eğitim süresince, kontrol grubuna böyle bir eğitim verilmemiş, her iki grubun öğrencileri

olağan ana çalgı derslerine devam etmişlerdir. Tablo 4.7.2.1.'de denel işleme ilişkin haftalık zaman çizelgesine yer verilmektedir.

Tablo 4.7.2.1. Denel İşleme İlişkin Haftalık Zaman Çizelgesi

(4 Nisan-6 Mayıs 2011)

Hafta	Gün	Saat*
1. Hafta	4 Nisan-8 Nisan	10:00-17:00
2. Hafta	11 Nisan-15 Nisan	10:00-17:00
3. Hafta	18 Nisan-22 Nisan	10:00-17:00
4. Hafta	25 Nisan-29 Nisan	10:00-17:00
5. Hafta	2 Mayıs-6 Mayıs	10:00-17:00

Denel işlem sürecinde öğrencilerin uygun olduğu gün ve saatler dikkate alınarak dersler yapılmıştır.

4.7.3. Denel İşlem Sonu

Deney grubuyla eğitim sürecini tamamladıktan sonra son-testte geçilmiştir. Yine ön-testte olduğu gibi bir hafta önceden aynı eserler deney (n=10) ve kontrol (n=10) grubunda yer alan toplam 20 öğrenciye verilmiştir. Deney grubundan, eğitim sürecinde öğrendiklerine dikkat ederek, kontrol grubundan ise kendi bildikleri yöntemlerle bir hafta süreyle çalışmaları istenmiştir. Bir hafta sonunda son-test uygulanmış, eserleri çalışları kameraya kaydedilmiştir. Öğrencilere son-test uygulandıktan sonra, son-test kamera kayıtları gözlemcilerle verilmiştir. Gözlemciler birbirlerinden bağımsız olarak, hangi öğrencinin deney, hangi öğrencinin kontrol grubunda olduğunu bilmeksizin, son-test kayıtlarını izleyerek, gözlem sonuçlarını, gözlem formlarına işlemişlerdir.

Gözlemcilerden bir tanesi, kamera kayıtlarının teslimi sonrasında, Avrupa Birliği Eğitim Programlarından Erasmus ile sanatta yeterlik programına bir dönemlik İspanya'da devam etmek üzere gittiğinden, son-test gözlem sonuçları beklenenden geç bir tarihte araştırmacıya ulaşmıştır. Bu durum verilerin çözümlenmesinin gecikmesine neden olmuştur. Aşağıda deneysel aşamanın genel zamanlamasına yer verilmektedir

Tablo 4.7.3.1. Deneysel Aşamanın Genel Zamanlaması

Öğrenci Sayısı		Eserlerin Veriliş Tarihi	Ön-Test	Deney Grubuyla Eğitim Süreci	Eserlerin Tekrar Veriliş Tarihi	Son-Test
Deney	Kontrol	25 Mart 2011	1 Nisan 2011	4 Nisan-6 Mayıs 2011	6 Mayıs 2011	13 Mayıs 2011
10	10					

Ön-test, denel işlem(beş haftalık eğitim süreci) ve son-test aşamalarında öğrencilerin ders programlarındaki en uygun gün ve saatler dikkate alınmıştır. Deney grubundaki her öğrencinin denel işlem aşamasında aktif olarak derse katılımı sağlanmıştır.

4.8. Verilerin Toplanması

1. Kaynak taraması ile konuyla doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili yerli ve yabancı kaynaklardan(kitap, dergi, tez, makale, internet vb.) yararlanılmış, ilgili literatür taranarak çeşitli performans ölçekleri analiz edilmiştir. “Döküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar...Dökümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır”(Yıldırım, 2005:187-188).

2. Veri toplama araçları hazırlanmış, öğrencilerin müziksel biçim bilgisini ölçmek için hazırlanan “Bilişsel Başarı Testi” ile performanslarını ölçmek için hazırlanan “Çalgı Çalma Gözlem Formu” uzman kanısı alınarak ve ön-uygulamalar yapılarak geliştirilmiş, güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

3. Deneysel aşamanın ön-test ve son-testi ile denel işlem sürecinde kullanılacak eserler, motif-cümle-dönem ilişkilerinin belirgin olması göz önünde tutularak ve literatür taraması yapılarak belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin seviyesine uygun eserler seçilmiş, uzman kanısı alınmıştır. Seçilen keman eserleri finale 2010 yazılım kullanılarak viyola öğrencileri için do anahtarında yazılmıştır.

4. . Deney grubuna beş haftalık bir zaman diliminde biçimsel çözümleme yaparak doğru ve etkili çalabilmeye yönelik verilen eğitim için haftalık ders planları hazırlanmıştır. Ders planlarının hazırlanmasında çağdaş öğretim programının aşamaları göz önünde

tutulmuştur. Ders planları; içerik-konu, hedef, hedef davranışlar, yöntem ve teknikler, kaynaklar, araçlar ve gereçler, öğretme-öğrenme durumları, sinama-ölçme ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır.

5. Öğrencilerin mevcut biçimsel çözümleme performanslarının tespiti için ön-testte çalmaları istenen eserler bir hafta önceden verilerek herhangi bir yardım almadan kendilerinin çalışmaları istenmiş, bir hafta sonunda eserleri çalışları kameraya kaydedilmiştir. Ayrıca öğrencilerin müziksel biçim bilgisini ölçmek amacıyla 12 sorudan oluşan bilişsel başarı testi uygulanarak ön-test tamamlanmıştır. Ön-test kamera kayıtları gözlemcilerle verilmiş, gözlemciler birbirlerinden bağımsız olarak, hangi öğrencinin deney, hangi öğrencinin kontrol grubunda olduğunu bilmeksizin, ön-test kayıtlarını izleyerek, gözlem sonuçlarını önceden hazırlanmış gözlem formlarına işlemişlerdir.

6. Ön-test sonrasında deney grubunda yer alan on öğrenciye 4 Nisan-6 Mayıs 2011 tarihlerinde beş haftalık biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi verilmiştir. Her öğrenciyle haftada iki ders saati olmak üzere toplam on ders saati çalışılmıştır.

7. Uygulanan eğitim sonunda deney ve kontrol grubundaki öğrencilere ön-testte çaldıkları parçalar tekrar verilerek bir kez daha bir hafta kendi başlarına çalışmaları istenmiştir. Bir hafta sonunda eserleri çalışları kameraya kaydedilmiştir ve ön-testte uygulanan bilişsel başarı testi tekrar uygulanarak son-test tamamlanmıştır. Son-test kamera kayıtları gözlemcilerle verilmiş, gözlemciler birbirlerinden bağımsız olarak, hangi öğrencinin deney, hangi öğrencinin kontrol grubunda olduğunu bilmeksizin, son-test kayıtlarını izleyerek, gözlem sonuçlarını önceden hazırlanmış gözlem formlarına işlemişlerdir.

4.9. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın genel amacı ve ana problemi çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler, istatistiksel çözümlemelerin yapılabilmesi için SPSS 17.0 (The Statistical Packet for the Social Sciences) paket programına araştırmacı tarafından veri tabanı olarak aktarılmış, uzman istatistikçi tarafından analizleri yapılmıştır.

“Çalgı Çalma Gözlem Formu” ile deneysel aşamada kullanılan eserlerin araştırmanın amacına uygunluğuna ilişkin uzman görüşlerinden elde edilen verilerin analizinde, uzman sayısı(n) ve yüzde(%) değerleri kullanılmıştır. Beşli likert ölçeğine (a) Tamamen, b) Çok, c) Orta, d)Az, e) Hiç) göre hazırlanan sorulara ilişkin veriler, tablolarda, uzmanların ne ölçüde uygun gördüğünü yüzdelere ve uzman sayıları ile ifade edilmektedir.

Araştırmanın modeli ve alt problemleri göz önünde bulundurularak, SPSS çözümlemelerinde, parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerden ilişkisiz ölçümler için Mann-Whitney U Testi(bağımsız örneklem t) ile ilişkili örneklem için Paired Samples T (bağımlı örneklem t) testi kullanılmıştır.

Mann-Whitney U Testi, iki ilişkisiz örneklemde elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder. Başka bir anlatımla, bu test iki ilişkisiz grubun, ilgilenilen değişken bakımından evrende benzer dağılımlara sahip olup olmadığını test eder. Bu test, ilişkisiz ölçümlerin söz konusu olduğu az denekli deneysel çalışmalarda puanların dağılımının normallik varsayımını karşılamadığı deneysel çalışmalarda sıklıkla kullanılır. U-testi, puanların normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda ilişkisiz t-testinin alternatifi olarak ta bilinir (Büyüköztürk,2006:155).

Deney ve kontrol gruplarının ön-test ve son-test ortalamaları karşılaştırılırken gruptaki öğrenci sayısı 30’un altında olduğu için parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerden **Mann-Whitney U** (gruplar birbirinden bağımsızsa) testi kullanılmış, ön-test ile son-test arasında fark olup olmadığına bakılmıştır.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin kendi içlerinde (her bir grup kendi içinde) ön-test ve son-test ortalamaları karşılaştırılırken **Paired Samples T** (bağımlı örneklem t) testi kullanılmış, ön-test ve son-test arasında fark olup olmadığına bakılmıştır.

İlişkili örneklem için t-testi, ilişkili iki örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan (birbirinden) anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek için kullanılır. İlişkili t-testi, ilişkili iki ölçüm ya da puanların elde edildiği deneysel ve tarama

çalışmalarında kullanılabilir. İlişkili ölçümler deseni; a) aynı deneklerin tekrarlı ölçümleri ya da b) eşleştirilmiş örneklemelerden elde edilen ölçümler olduğunda söz konusu olabilir (Büyüköztürk, 2006: 67-68).

Test sonuçlarının çözümlenmesinde öğrenci sayısı (n), aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (ss), p (olasılık değeri) değerleri tablolaştırılarak istatistiksel ve mesleki (alansal) yorumları yapılmıştır.

Bu çalışmalar sonucunda, Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'ndaki keman ve viyola öğrencilerinin biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimine ilişkin mevcut durumu saptanmış, uygulanan eğitimin mevcut duruma etkisinin olup olmadığı gözlenmiştir.

4.10. Bulguların Sunulması ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen bulgular, alt problemler sırasına göre sunulmuş ve yorumlanmıştır. Her bir alt problemin altına o alt probleme yönelik olarak elde edilen bulgular tablo halinde verilmiştir. Bulgular; hedefler, gruplar, ön-test, son-test düzeninde tablolara yerleştirilmiştir. Tabloların altında ise tabloya ilişkin sözel açıklamalar yapıp yorumlanmıştır.

V. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma için toplanan verilerin, yöntem bölümünde belirtilen tekniklerle çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Bulgular; alt problemlerdeki sıra izlenerek ve tonal-modal eser sırası gözetilerek tablolar halinde sergilenmiş, ardından sözel açıklamaları yapılmış ve yorumlanmıştır.

5.1. Öğrencilerin Müziksel Çözümleme Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, öğrencilerin müziksel biçim bilgisi düzeylerine yönelik bulgular ve yorumları yer almaktadır. Tablo 5.5.1.'de Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testi'nin uygulamasından elde edilen veriler yer almakta, (n) öğrenci sayısı, ($\bar{x}$) aritmetik ortalama, (s) standart sapma ve (p) anlamlılık değerlerini ifade etmektedir.

Tablo 5.1.1. Öğrencilerin Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testine İlişkin Bulgular

Gruplar	Ön-test			Son-test			p
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Deney	10	5,90	3,34	10	9,20	2,29	0,00
Kontrol	10	6,00	3,29	10	6,60	2,75	0,08
p	0,93			0,03			

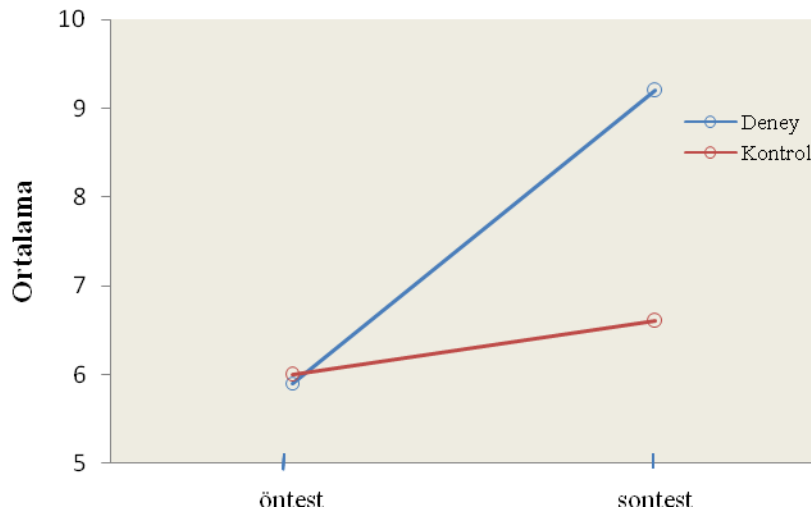
Tablo 5.1.1.' de görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testi'nden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 5,90 iken,

son-testte bu ortalama 9,20'ye yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 6,00; son-test puanlarının ortalaması ise 6,60'tır.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında dikkat çekici bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için Mann-Whitney U testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,93$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,03$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir. Bu durum şekil 5.1.1.' de de açık bir biçimde görülmektedir.

Şekil 5.1.1. Müziksel Çözümleme Bilgisinin Deney ve Kontrol Grupları Arasındaki Ön-testten Son-teste Olan Değişimi

Şekil 5.1.1.' de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubunun müziksel biçim bilgisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

Bu durum, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin müziksel çözümleme bilgisi boyutunda etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.2. Öğrencilerin Tonal Eserde Biçimsel Çözümlemeli Çalma Performanslarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda öğrencilerin, tonal esere ilişkin hedefler düzeyindeki biçimsel çözümlemeli çalma performanslarına yönelik bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Öğrencilerin tonal eserde hedefler düzeyindeki biçimsel çözümleme performanslarına ilişkin bulgular tablo 5.2.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 5.2.1. Öğrencilerin Tonal Eserde Biçimsel Çözümlemeli Çalma Performanslarının Hedef Düzeyine İlişkin Bulgular

Hedefler	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
		n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Motif Çalabilme	Deney	10	2,80	0,51	10	3,91	0,38	0,00
	Kontrol	10	2,49	0,63	10	2,52	0,61	0,72
	P	0,07			0,00			
Motifleri Birleştirerek Çalabilme	Deney	10	2,52	0,50	10	4,00	0,51	0,00
	Kontrol	10	2,18	0,55	10	2,33	0,70	0,02
	P	0,07			0,00			
Cümle Çalabilme	Deney	10	2,68	0,56	10	3,84	0,36	0,00
	Kontrol	10	2,35	0,71	10	2,41	0,60	0,84
	P	0,06			0,00			
Cümleleri Birleştirerek Çalabilme	Deney	10	2,35	0,56	10	3,80	0,55	0,00
	Kontrol	10	1,99	0,80	10	2,16	0,65	0,02
	P	0,05			0,00			
Dönem Çalabilme	Deney	10	2,55	0,60	10	3,76	0,39	0,00
	Kontrol	10	2,24	0,73	10	2,27	0,68	0,76
	P	0,07			0,00			
Dönemleri Birleştirerek Çalabilme	Deney	10	2,27	0,64	10	4,07	0,59	0,00
	Kontrol	10	2,00	0,89	10	2,03	0,82	0,91
	P	0,19			0,00			
Biçimi Bütün Olarak Çalabilme	Deney	10	2,47	0,65	10	3,80	0,42	0,00
	Kontrol	10	2,22	0,73	10	2,22	0,71	1
	P	0,16			0,00			

Tablo 5.2.1.' de görüldüğü gibi deney grubunun ön-test biçimsel çözümleme performansları, en düşükten en yükseğe doğru sıralandığında; dönemleri birleştirerek çalabilme (2,27), cümleleri birleştirerek çalabilme (2,35), biçimi bir bütün olarak çalabilme (2,47), motifleri birleştirerek çalabilme (2,52), dönem çalabilme (2,55), cümle çalabilme (2,68), motif çalabilme (2,80) iken, kontrol grubunda; cümleleri birleştirerek çalabilme (1,99), dönemleri birleştirerek çalabilme (2,00), motifleri birleştirerek çalabilme (2,18), biçimi bütün olarak çalabilme (2,22), dönem çalabilme (2,24), cümle çalabilme (2,35), motif çalabilme (2,49)' dir. Öğrencilerin ön-testte biçimsel çözümleme performansının en düşük olduğu hedef, deney grubunda dönemleri birleştirerek çalabilme iken, kontrol grubunda cümleleri birleştirerek çalabilmedir. Her iki grubun ön-test biçimsel çözümleme performansının en yüksek olduğu hedef, hem deney hem de kontrol grubunda motif çalabilmedir.

Her iki grubun ön-test biçimsel çözümleme performansları incelendiğinde, biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme noktasında sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. Sıralama incelendiğinde hem deney hem de kontrol grubu öğrencilerinin biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme konusunda zayıf olduğunu gösterirken, biçim öğelerini çalabilme (motif-cümle-dönem) konusunda parçadan bütüne gidildikçe başarının azaldığı dikkati çekmektedir.

Deney grubunun son-test biçimsel çözümleme performansları, en düşükten en yükseğe doğru sıralandığında dönem çalabilme (3,76), biçimi bütün olarak çalabilme (3,80), cümleleri birleştirerek çalabilme (3,80), cümle çalabilme (3,84), motif çalabilme (3,91) motifleri birleştirerek çalabilme (4,00), dönemleri birleştirerek çalabilme (4,07) iken kontrol grubunda; dönemleri birleştirerek çalabilme (2,03), cümleleri birleştirerek çalabilme (2,16), biçimi bütün olarak çalabilme (2,22), dönem çalabilme (2,27), motifleri birleştirerek çalabilme (2,33), cümle çalabilme (2,41), motif çalabilme (2,52)' dir. Öğrencilerin son testte biçimsel çözümleme performansının en yüksek olduğu hedef deney grubunda dönemleri birleştirerek çalabilme iken, kontrol grubunda motif çalabilmedir.

Her iki grubun son-test biçimsel çözümleme performansları incelendiğinde, deney grubunun genel anlamda ve özellikle biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme

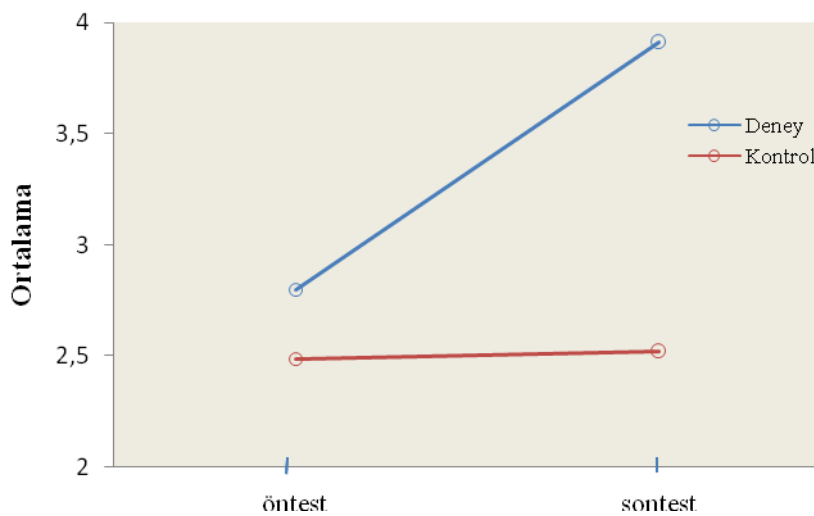
konusunda ciddi ilerleme kaydettiği, kontrol grubunun ise ön-test ile son-testi arasında önemli bir değişiklik olmadığı görülmektedir.

1- Motif Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “motif çalabilme” hedefinden aldıkları ön-test aritmetik ortalaması 2,80 iken, son-testte bu ortalama 3,91’e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test aritmetik ortalaması 2,49; son-test ortalaması ise 2,52’dir.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda, deney ve kontrol gruplarının ön-test aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,07$ ve $p>0,05$), son-test ortalamaları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0,05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Motif Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

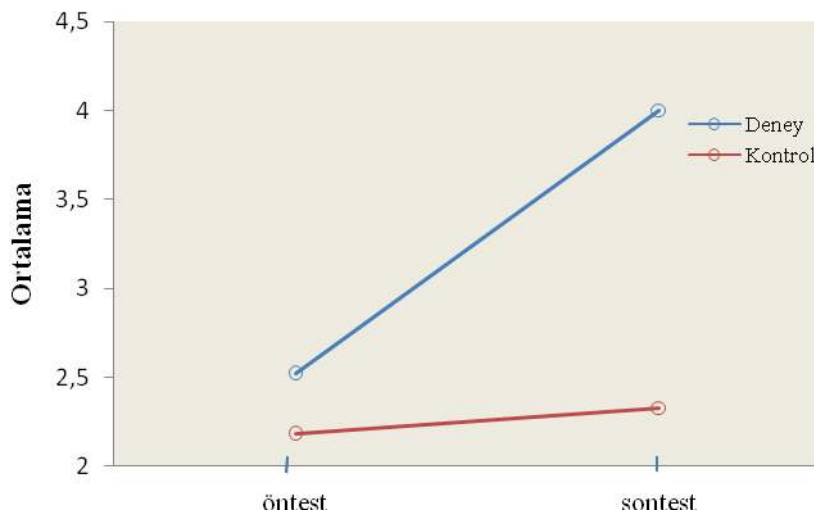
Şekil 5.2.1.' de de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubunun motif çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

2- Motifleri Birleştirerek Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “**motifleri birleştirerek çalabilme**” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,52 iken, son-testte bu ortalama 4,00'a yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,18; son-test puanlarının ortalaması ise 2,33'tür.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalama puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,07$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişim Çizgileri

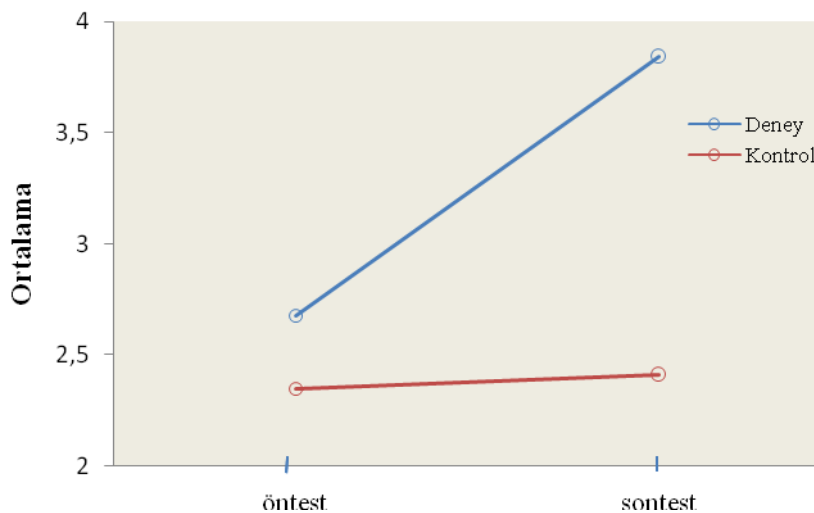
Şekil 5.2.2.' de de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubunun motifleri birleştirerek çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

3-Cümle Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “cümle çalabilme” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,68 iken, son-testte bu ortalama 3,84'e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,35; son-test puanlarının ortalaması ise 2,41'dir.

Deney grubunun ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,06$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.2.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Cümle Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

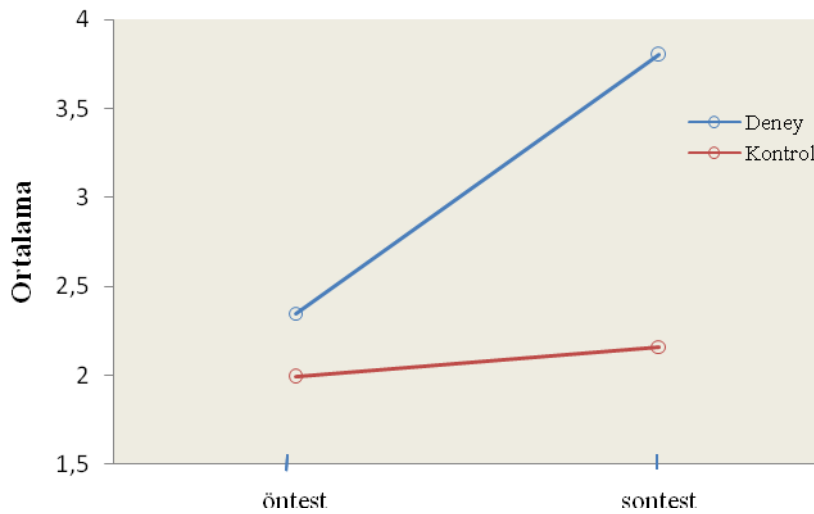
Şekil 5.2.3.' te de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubunun cümle çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

4- Cümleleri Birleştirerek Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “cümleleri birleştirerek çalabilme” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,35 iken, son-testte bu ortalama 3,80'e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 1,99; son-test puanlarının ortalaması ise 2,16'dır.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalama puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,05$ ve $p=0,05$), son-test puanları arasında ise farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0,05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.2.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

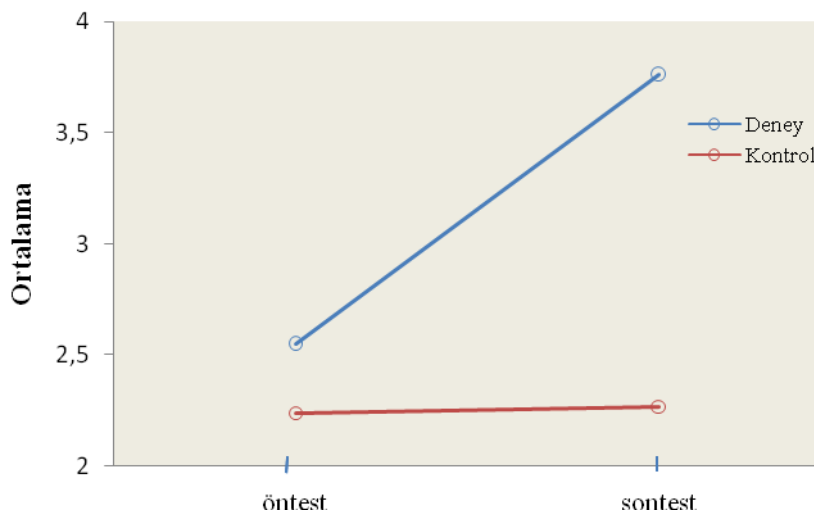
Şekil 5.2.4.’ te de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubunun cümleleri birleştirerek çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

5- Dönem Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “dönem çalabilme” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,55 iken, son-testte bu ortalama 3,76’ ya yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,24; son-test puanlarının ortalaması ise 2,27’dir.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalama puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,07$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.2.5. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Dönem Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

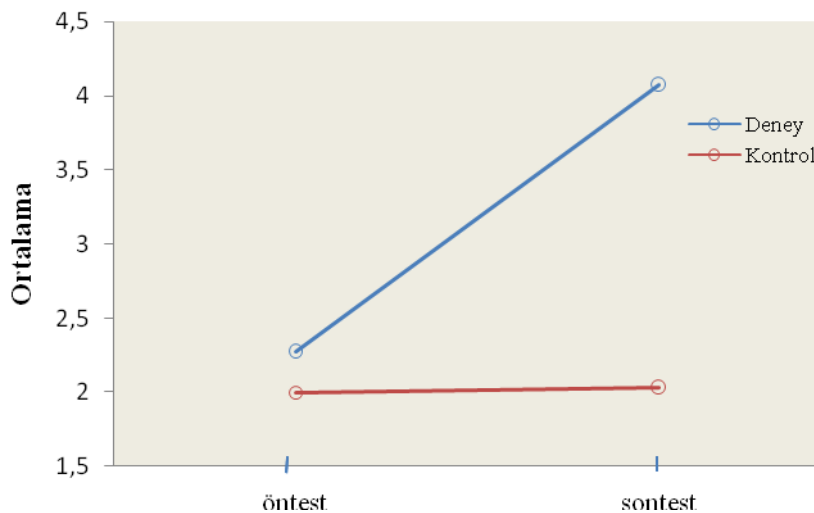
Şekil 5.2.5.' te de görüldüğü gibi, deney ve kontrol grubunun dönem çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

6- Dönemleri Birleştirerek Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “dönemleri birleştirerek çalabilme” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,27 iken, son-testte bu ortalama 4,07'ye yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,00; son-test puanlarının ortalaması ise 2,03'tür.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalama puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,19$ ve $p>0,05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0,05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.2.6. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

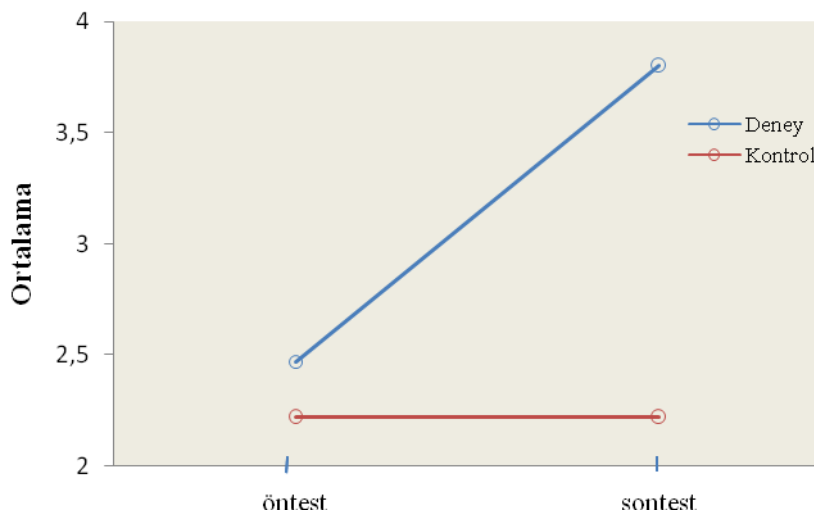
Şekil 5.2.6.’ da da görüldüğü gibi deney ve kontrol grubunun dönemleri birleştirerek çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

7- Biçimi Bütün Olarak Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin **“biçimi bütün olarak çalabilme”** hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,47 iken, son-testte bu ortalama 3,80’e yükselmiştir. Kontrol grubunun hem ön-test hem de son-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,22’dir.

Deney grubunun ön-test son-test puanlarının aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test aritmetik ortalama puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,16$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.2.7. Deney ve Kontrol Gruplarının Tonal Eserde Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

Şekil 5.2.7.' de de görüldüğü gibi deney ve kontrol grubunun biçimi bütün olarak çalabilme becerisinin deneysel işlem öncesinde denk olduğunu, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermektedir.

Öğrencilerin hedefler düzeyinde, biçimsel çözümlemeli çalma performansı genel olarak değerlendirildiğinde, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu görülmektedir.

5.2.1. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Her Bir Hedefe ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, öğrencilerin, tonal esere ilişkin hedefler ve her bir hedefin davranışları düzeyindeki biçimsel çözümleme performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

5.2.1.1. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Motif Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın 4. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tonal eseri seslendirirken, motif çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; motifi ezgisel yapısına uygun seslendirme, motifi ritmik yapısına uygun seslendirme, motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.2.1.1.1. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Motif Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Motif Çalabilme	Motifi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	3,05	0,56	10	3,99	0,50	0,00
		Kontrol	10	2,85	0,58	10	2,84	0,63	0,88
		p	0,17			0,00			
	Motifi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,92	0,61	10	3,90	0,35	0,00
		Kontrol	10	2,54	0,67	10	2,60	0,63	0,52
		p	0,02			0,00			
	Motifi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme	Deney	10	2,42	0,50	10	3,84	0,50	0,00
		Kontrol	10	2,08	0,70	10	2,11	0,73	0,70
		p	0,06			0,00			
Motif Çalabilme Genel Sonuç		Deney	10	2,80	0,51	10	3,91	0,38	0,00
		Kontrol	10	2,49	0,63	10	2,52	0,61	0,72
		p	0,07			0,00			

Öğrencilerin “**motifi ezgisel yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının aritmetik ortalamasına bakıldığında deney grubunun 3,05’ten 3,99’a yükseldiği, kontrol grubunun 2,85’ten 2,84’e düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun motifi ezgisel yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ait ön-test son-test aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin **“motifi ritmik yapısına uygun seslendirme”** hedef davranışından aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,92 iken, son-testte bu ortalama 3,90’a yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,54; son-test puanlarının ortalaması ise 2,60’tır.

Öğrencilerin motifi ritmik yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ilişkin ön-test son-test performansları arasındaki farkın deney grubu lehine anlamlı derecede yüksek olmasında, uygulanan deneysel işlemin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin **“motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme”** hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,42’den 3,84’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,08’ den 2,11’e çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda anlamlı bir değişim gözlenmemiştir.

Öğrencilerin tonal eserdeki motif çalabilme hedefi ve hedef davranışlarına ilişkin ön-test son-test performans ortalamaları karşılaştırıldığında, kontrol grubunda kayda değer bir gelişme gözlenmezken, deney grubu olumlu ve anlamlı derecede ilerleme göstermiştir. Bu durum, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin motif çalabilme hedef ve hedef davranışlar düzeyinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.2.1.2. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumları

Bu alt bölümde, araştırmanın 2. alt problemine yönelik olarak, öğrencilerin tonal eseri seslendirirken, motifleri birleştirerek çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; “motifleri çalarken birbirinden koparmama” “motiften motife geçişi belli etme” hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.2.1.2.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Motifleri Birleştirerek Çalabilme	Motifleri Çalarken Birbirinden Koparmama	Deney	10	2,61	0,50	10	4,00	0,48	0,00
		Kontrol	10	2,16	0,54	10	2,35	0,72	0,04
		p	0,05			0,00			
	Motiften Motife Geçiş Belli Etme	Deney	10	2,43	0,56	10	4,00	0,55	0,00
		Kontrol	10	2,21	0,58	10	2,31	0,69	0,14
		p	0,14			0,00			
Motifleri Birleştirerek Çalabilme		Deney	10	2,52	0,50	10	4,00	0,51	0,00
		Kontrol	10	2,18	0,55	10	2,33	0,70	0,02
		p	0,07			0,00			

Öğrencilerin “**motifleri çalarken birbirinden koparmama**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,61’den 4,00’a yükseldiği, kontrol grubunun 2,16’dan 2,35’e çıktığı görülmektedir.

Bu durumda, hem deney, hem de kontrol grubunun ön-test son-test performans ortalamalarında anlamlı bir farklılık olduğu, ancak kontrol grubuna oranla deney grubu öğrencilerinde çok daha yüksek ve anlamlı bir artışın olduğu söylenebilir. Deney grubunun “motifleri çalarken birbirinden koparmama” hedef davranışının gelişmesi ve performanslarında anlamlı bir artış olması sonucunda deney grubuna verilen biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**motiften motife geçişi belli etme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,43’ten 4,00’a yükseldiği, kontrol grubunun 2,21’den 2,31’e çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun motiften motife geçişi belli etme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. Bu durum, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin tonal eserdeki motifleri birleştirerek çalabilme hedefi ve hedef davranışlarına ilişkin ön-test son-test performans ortalamaları karşılaştırıldığında, kontrol grubunda kayda değer bir gelişme gözlenmezken, deney grubu olumlu ve anlamlı derecede ilerleme göstermiştir. Bu durum, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin motifleri birleştirerek çalabilme hedef ve hedef davranışlar düzeyinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.2.1.3. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Cümle Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın 3. alt problemine yönelik olarak, öğrencilerin tonal eseri seslendirirken, cümle çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; cümleyi ezgisel yapısına uygun seslendirme, cümleyi ritmik yapısına uygun seslendirme, cümleyi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.2.1.3.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Cümle Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Cümle Çalabilme	Cümleyi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	3,02	0,63	10	3,99	0,50	0,00
		Kontrol	10	2,71	0,73	10	2,66	0,72	0,30
		p	0,07			0,00			
	Cümleyi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,73	0,69	10	3,79	0,37	0,00
		Kontrol	10	2,47	0,78	10	2,53	0,58	0,87
		p	0,06			0,00			
	Cümleyi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme	Deney	10	2,30	0,56	10	3,74	0,49	0,00
		Kontrol	10	1,86	0,67	10	2,09	0,67	0,00
		p	0,00			0,00			
Cümle Çalabilme Genel Sonuç		Deney	10	2,68	0,56	10	3,84	0,36	0,00
		Kontrol	10	2,35	0,71	10	2,41	0,60	0,84
		p	0,06			0,00			

Öğrencilerin “cümleyi ezgisel yapısına uygun seslendirme” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 3,02’den 3,99’a yükseldiği, kontrol grubunun 2,71’ den 2,66’ ya düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun cümleyi ezgisel yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin “cümleyi ritmik yapısına uygun seslendirme” hedef davranışından aldıkları ön-test puanlarının ortalaması 2,73 iken, son-testte bu

ortalama 3,79'a yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,47; son-test puanlarının ortalaması ise 2,53 'tür.

Öğrencilerin cümleyi ritmik yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ilişkin ön-test son-test performansları arasındaki farkın, deney grubu lehine anlamlı derecede yüksek olmasında, uygulanan deneysel işlemin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**cümleyi çalarken anlatım özelliğini belirtme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,30'dan 3,74' e yükseldiği, kontrol grubunun 1,86' dan 2,09' a çıktığı görülmektedir.

Bu durumda, hem deney, hem de kontrol grubunun ön-test son-test performans ortalamalarında anlamlı bir farklılık olduğu, ancak kontrol grubuna oranla deney grubu öğrencilerinde çok daha yüksek ve anlamlı bir artışın olduğu söylenebilir. Deney grubunun cümleyi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışının gelişmesi ve performanslarında anlamlı bir artış olması sonucunda deney grubuna verilen biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin tonal eserdeki cümle çalabilme hedefi ve hedef davranışlarına ilişkin ön-test son-test performans ortalamaları karşılaştırıldığında, kontrol grubunda kayda değer bir gelişme gözlenmezken, deney grubu olumlu ve anlamlı derecede ilerleme göstermiştir. Bu durum, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin cümle çalabilme hedef ve hedef davranışlar düzeyinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.2.1.4. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın 3. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tonal eseri seslendirirken, cümleleri birleştirerek çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; “cümleleri çalarken birbirinden koparmama” “cümleden cümleye geçişi belli etme” hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.2.1.4.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Cümleleri Birleştirerek Çalabilme	Cümleleri Çalarken Birbirinden Koparmama	Deney	10	2,27	0,59	10	3,77	0,58	0,00
		Kontrol	10	1,97	0,82	10	2,10	0,59	0,13
		p	0,11			0,00			
	Cümleden Cümleye Geçiş Belli Etme	Deney	10	2,42	0,56	10	3,83	0,57	0,00
		Kontrol	10	2,01	0,82	10	2,23	0,78	0,01
		p	0,02			0,00			
Cümleleri Birleştirerek Çalabilme		Deney	10	2,35	0,56	10	3,80	0,55	0,00
		Kontrol	10	1,99	0,80	10	2,16	0,65	0,02
		p	0,05			0,00			

Öğrencilerin “**cümleleri çalarken birbirinden koparmama**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,27’den 3,77’ ye yükseldiği, kontrol grubunun 1,97’den 2,10’ a çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun cümleleri çalarken birbirinden koparmama hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. Bu durum, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin “**cümleden cümleye geçiş belli etme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,42’den 3,83’e yükseldiği, kontrol grubunun 2,01’den 2,23’e çıktığı görülmektedir.

Bu durumda, hem deney, hem de kontrol grubunun ön-test son-test performans ortalamalarında anlamlı bir farklılık olduğu, ancak kontrol grubuna oranla deney grubu öğrencilerinde daha yüksek bir artışın olduğu söylenebilir. Deney grubunun cümleden cümleye geçişi belli etme hedef davranışının gelişmesi ve performanslarında anlamlı bir artış olması sonucunda deney grubuna verilen biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin tonal eserdeki cümleleri birleştirerek çalabilme hedefi ve hedef davranışlarına ilişkin ön-test son-test performans ortalamaları karşılaştırıldığında, kontrol grubunda kayda değer bir gelişme gözlenmezken, deney grubu olumlu ve anlamlı derecede ilerleme göstermiştir. Bu durum, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin cümleleri birleştirerek çalabilme hedef ve hedef davranışlar düzeyinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.2.1.5. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Dönem Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın 4. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tonal eseri seslendirirken, dönem çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; dönemi ezgisel yapısına uygun seslendirme, dönemi ritmik yapısına uygun seslendirme, dönemi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.2.1.5.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Dönem Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Dönem Çalabilme	Dönemi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	3,00	0,69	10	3,92	0,51	0,00
		Kontrol	10	2,56	0,72	10	2,60	0,76	0,46
		p	0,02			0,00			
	Dönemi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,50	0,72	10	3,70	0,42	0,00
		Kontrol	10	2,35	0,76	10	2,30	0,77	0,58
		p	0,45			0,00			
	Dönemi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme	Deney	10	2,16	0,64	10	3,66	0,50	0,00
		Kontrol	10	1,80	0,75	10	1,91	0,68	0,22
		p	0,04			0,00			
	Dönemi Çalabilme Genel Sonuç	Deney	10	2,55	0,60	10	3,76	0,39	0,00
		Kontrol	10	2,24	0,73	10	2,27	0,68	0,76
		p	0,07			0,00			

Öğrencilerin “**dönemi ezgisel yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 3,00’den 3,92’ ye yükseldiği, kontrol grubunun 2,56’ dan 2,60’ a çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun dönemi ezgisel yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda sınırlı bir artış gözlenmektedir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin **“dönemi ritmik yapısına uygun seslendirme”** hedef davranışından aldıkları ön-test puanlarının ortalaması 2,50 iken, son-testte bu ortalama 3,70’e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,35; son-test puanlarının ortalaması ise 2,30 ’dur.

Öğrencilerin dönemi ritmik yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ilişkin ön-test son-test performansları arasındaki farkın, deney grubu lehine anlamlı derecede yüksek olmasında, uygulanan deneysel işlemin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin **“dönemi çalarken anlatım özelliğini belirtme”** hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,16’dan 3,66’ ya yükseldiği, kontrol grubunun 1,80’ den 1,91’ e çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun dönemi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kısıtlı bir artış gözlenmektedir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin tonal eserdeki dönem çalabilme hedefi ve hedef davranışlarına ilişkin ön-test son-test performans ortalamaları karşılaştırıldığında, kontrol grubunda kayda değer bir gelişme gözlenmezken, deney grubu olumlu ve anlamlı derecede ilerleme göstermiştir. Bu durum, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin dönem çalabilme hedef ve hedef davranışlar düzeyinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.2.1.6. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın 4. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tonal eseri seslendirirken, dönemleri birleştirerek çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; “dönemleri çalarken birbirinden koparmama” “dönemden döneme geçişi belli etme” hedef davranışlarının performans ortalamaları ile

deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.2.1.6.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Dönemleri Birleştirerek Çalabilme	Dönemleri Çalarken Birbirinden Koparmama	Deney	10	2,30	0,566	10	4,10	0,57	0,00
		Kontrol	10	2,05	0,941	10	2,06	0,85	0,72
		p	0,21			0,00			
	Dönemden Döneme Geçiş Belli Etme	Deney	10	2,25	0,80	10	4,05	0,71	0,00
		Kontrol	10	1,96	0,88	10	2,00	0,84	0,63
		p	0,19			0,00			
Dönemleri Birleştirerek Çalabilme		Deney	10	2,27	0,64	10	4,07	0,59	0,00
		Kontrol	10	2,00	0,89	10	2,03	0,82	0,91
		p	0,19			0,00			

Öğrencilerin “dönemleri çalarken birbirinden koparmama” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,30’dan 4,10’a yükseldiği, kontrol grubunun 2,05’den 2,06’ya çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun dönemleri çalarken birbirinden koparmama hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. Bu durum, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin “**dönemden döneme geçişi belli etme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,25’den 4,05’e yükseldiği, kontrol grubunun 1,96’dan 2,00’ a çıktığı görülmektedir.

Öğrencilerin dönemden döneme geçişi belli etme hedef davranışına ilişkin ön-test son-test performansları arasındaki farkın, deney grubu lehine anlamlı derecede yüksek olmasında, uygulanan deneysel işlemin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin tonal eserdeki dönemleri birleştirerek çalabilme hedefi ve hedef davranışlarına ilişkin ön-test son-test performans ortalamaları karşılaştırıldığında, kontrol grubunda kayda değer bir gelişme gözlenmezken, deney grubu olumlu ve anlamlı derecede ilerleme göstermiştir. Bu durum, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin dönemleri birleştirerek çalabilme hedef ve hedef davranışlar düzeyinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.2.1.7. Öğrencilerin Tonal Eserdeki Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın 5. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin tonal eseri seslendirirken, biçimi bütün olarak çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; biçimi ezgisel yapısına uygun seslendirme, biçimi ritmik yapısına uygun seslendirme, biçimi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.2.1.7.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tonal Eserdeki Biçimi Bir Bütün Olarak Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			P
			n	$\bar{x}$	SS	n	$\bar{x}$	SS	
Biçimi Bütün Olarak Çalabilme	Biçimi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,93	0,82	10	3,93	0,64	0,00
		Kontrol	10	2,56	0,85	10	2,60	0,81	0,31
		p	0,09			0,00			
	Biçimi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,46	0,73	10	3,80	0,48	0,00
		Kontrol	10	2,33	0,80	10	2,26	0,86	0,56
		p	0,50			0,00			
	Biçimi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme	Deney	10	2,03	0,71	10	3,66	0,47	0,00
		Kontrol	10	1,76	0,72	10	1,80	0,71	0,65
		p	0,04			0,00			
Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Genel Sonuç		Deney	10	2,48	0,65	10	3,80	0,42	0,00
		Kontrol	10	2,22	0,73	10	2,22	0,71	1
		p	0,16			0,00			

Öğrencilerin “**biçimi ezgisel yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışına ait ön-test son-test aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında deney grubunun 2,93’ ten 3,93’ e yükseldiği, kontrol grubunun ise 2,56’ dan 2,60’a çıktığı görülmektedir.

Bu durum, deney grubunun ön-test son-test performans ortalamalarında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubundaki sınırlı artışın, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkisi olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**biçimi ritmik yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışına ait ön-test son-test aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında deney grubunun 2,46’ dan 3,80’e yükseldiği, kontrol grubunun 2,33’ ten 2,26’ ya düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun ön-test son-test performans ortalamalarında anlamlı bir farklılık olduğu, kontrol grubunun ön-test son-test performans ortalamalarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Deney grubunun “biçimi ritmik yapısına uygun seslendirme” hedef davranışının gelişmesi ve performanslarında anlamlı bir artış olması sonucunda deney grubuna verilen biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**biçimi çalarken anlatım özelliğini belirtme**” hedef davranışına ait ön-test son-test aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında, deney grubunun 2,03’ten 3,66’ ya yükseldiği, kontrol grubunun ise 1,76’dan 1,80’ e çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun biçimi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kısıtlı bir artış gözlenmektedir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin tonal eserdeki biçimi bütün olarak çalabilme hedefi ve hedef davranışlarına ilişkin ön-test son-test performans ortalamaları karşılaştırıldığında, kontrol grubunda kayda değer bir gelişme gözlenmezken, deney grubu olumlu ve anlamlı derecede ilerleme göstermiştir. Bu durum, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin biçimi bütün olarak çalabilme hedef ve hedef davranışlar düzeyinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.3. Öğrencilerin Modal Eserde Biçimsel Çözümlemeli Çalma Performanslarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda öğrencilerin, modal esere ilişkin hedefler düzeyindeki biçimsel çözümleme performanslarına yönelik bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Öğrencilerin modal eserde hedefler düzeyindeki biçimsel çözümleme performanslarına ilişkin bulgular tablo 5.3.1.’ de gösterilmiştir.

Tablo 5.3.1. Öğrencilerin Modal Eserde Biçimsel Çözümlemeli Çalma Performanslarının Hedef Düzeyine İlişkin Bulgular

Hedefler	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
		n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Motif Çalabilme	Deney	10	2,67	0,50	10	3,56	0,45	0,00
	Kontrol	10	2,56	0,42	10	2,73	0,63	0,05
	P	0,37			0,00			
Motifleri Birleştirerek Çalabilme	Deney	10	2,44	0,62	10	3,10	0,57	0,00
	Kontrol	10	2,49	0,46	10	2,24	0,65	0,02
	P	0,76			0,00			
Cümle Çalabilme	Deney	10	2,63	0,51	10	3,51	0,46	0,00
	Kontrol	10	2,50	0,47	10	2,65	0,65	0,06
	P	0,21			0,00			
Cümleleri Birleştirerek Çalabilme	Deney	10	2,41	0,69	10	3,10	0,62	0,00
	Kontrol	10	2,44	0,49	10	2,24	0,63	0,12
	P	0,97			0,00			
Dönem Çalabilme	Deney	10	2,59	0,57	10	3,51	0,48	0,00
	Kontrol	10	2,52	0,45	10	2,65	0,67	0,20
	P	0,58			0,00			
Dönemleri Birleştirerek Çalabilme	Deney	10	2,17	0,89	10	2,98	0,622	0,00
	Kontrol	10	2,25	0,43	10	2,18	0,817	0,60
	P	0,19			0,00			
Biçimi Bütün Olarak Çalabilme	Deney	10	2,47	0,65	10	3,54	0,47	0,00
	Kontrol	10	2,38	0,59	10	2,62	0,75	0,01
	P	0,58			0,00			

Tablo 5.3.1.' de görüldüğü gibi deney grubunun ön-test biçimsel çözümleme performansları, en düşükten en yükseğe doğru sıralandığında dönemleri birleştirerek çalabilme (2,17), cümleleri birleştirerek çalabilme (2,41), motifleri birleştirerek çalabilme (2,44) biçimi bir bütün olarak çalabilme (2,47), , dönem çalabilme (2,59), cümle çalabilme (2,63), motif çalabilme (2,67) iken kontrol grubunda; dönemleri birleştirerek çalabilme (2,25), biçimi bütün olarak çalabilme (2,38), cümleleri birleştirerek çalabilme (2,41), motifleri birleştirerek çalabilme (2,49), cümle çalabilme (2,50), dönem çalabilme (2,52), motif çalabilme (2,56)' dir. Öğrencilerin ön-testte biçimsel çözümleme performansının en düşük olduğu hedef, hem deney hem de kontrol grubunda dönemleri birleştirerek çalabilme iken, biçimsel çözümleme performansının en yüksek olduğu hedef, yine her iki grupta motif çalabilmedir.

Her iki grubun modal eserde son-test biçimsel çözümleme performansları incelendiğinde, biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme noktasında sıkıntılar yaşadığı görülmektedir. Sıralama incelendiğinde hem deney hem de kontrol grubu öğrencilerinin biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme konusunda zayıf olduğunu gösterirken, biçim öğelerini çalabilme (motif-cümle-dönem) konusunda parçadan bütüne gidildikçe başarının azaldığı dikkati çekmektedir.

Öğrencilerin modal eserdeki biçimsel çözümlemenin hedef düzeyine ilişkin ön-test sonuçlarının tonal eser ile çok büyük benzerlikler taşıdığı ve yaşanan sıkıntıların aynı olması dikkat çekicidir.

Deney grubunun son-test biçimsel çözümleme performansları, en düşükten en yükseğe doğru sıralandığında dönemleri birleştirerek çalabilme (2,98) cümleleri birleştirerek çalabilme (3,10) motifleri birleştirerek çalabilme (3,10), dönem çalabilme (3,51), cümle çalabilme (3,51), biçimi bütün olarak çalabilme (3,54), motif çalabilme (3,56) iken kontrol grubunda; dönemleri birleştirerek çalabilme (2,18), cümleleri birleştirerek çalabilme (2,24), motifleri birleştirerek çalabilme (2,24), biçimi bütün olarak çalabilme (2,62), dönem çalabilme (2,65), cümle çalabilme (2,65), motif çalabilme (2,71)' dir. Öğrencilerin son testte biçimsel çözümleme performansının en yüksek olduğu hedef her iki grupta da motif çalabilmedir.

Her iki grubun son-test biçimsel çözümleme performansları incelendiğinde, deney grubunun genel olarak ve anlamlı derecede ilerleme kaydettiği, kontrol grubunun ise ön-test ile son-testi arasında önemli bir değişiklik olmadığı hatta biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme performanslarında düşüş yaşadıkları görülmektedir.

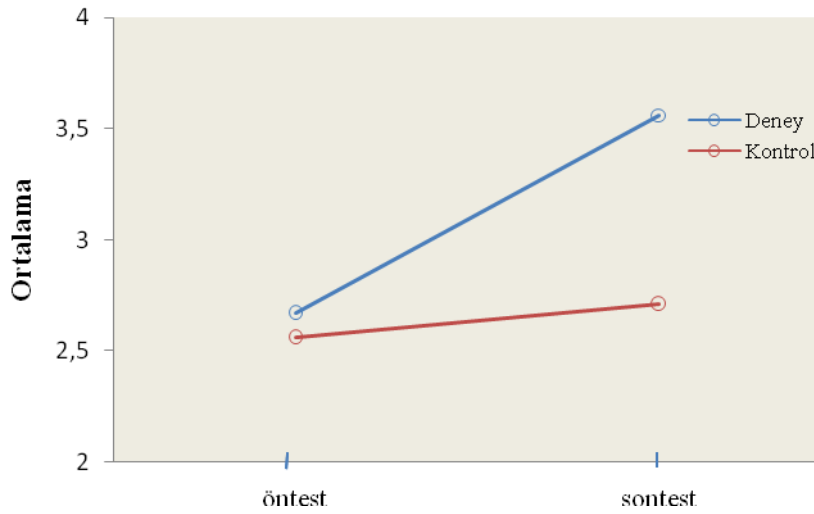
Öğrencilerin modal eserdeki biçimsel çözümlemenin hedef düzeyine ilişkin son-test sonuçlarının tonal esere göre daha düşük düzeyde olduğu, biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme konusunda tonal eserde modal esere göre daha başarılı oldukları görülmektedir.

1- Motif Çalabilme: Tablo 5.3.1.’ de görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin “**motif çalabilme**” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,67 iken, son-testte bu ortalama 3,56’ ya yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,56, son-test puanlarının ortalaması ise 2,73’tür.

Deney grubunun ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda, ön-test ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,37$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.3.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Motif Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

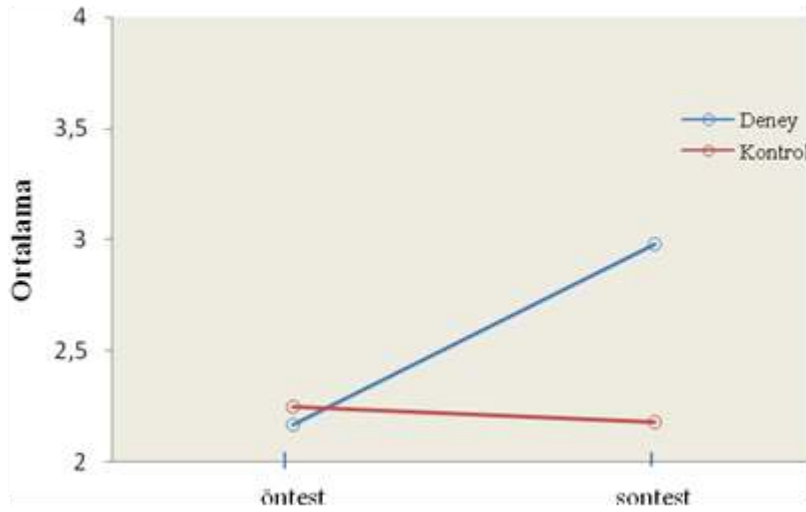
Şekil 5.3.1.’ de de görüldüğü gibi, deney ve kontrol grubunun motif çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine olumlu ve anlamlı derecede farklılaşmıştır.

2- Motifleri Birleştirerek Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin **“motifleri birleştirerek çalabilme”** hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,44 iken, son-testte bu ortalama 3,10’ a yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,49; son-test puanlarının ortalaması ise 2,24’ tür.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda düşüş gözlenmektedir.

Bununla birlikte, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda, deney ve kontrol gruplarının ön-test aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,76$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.3.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

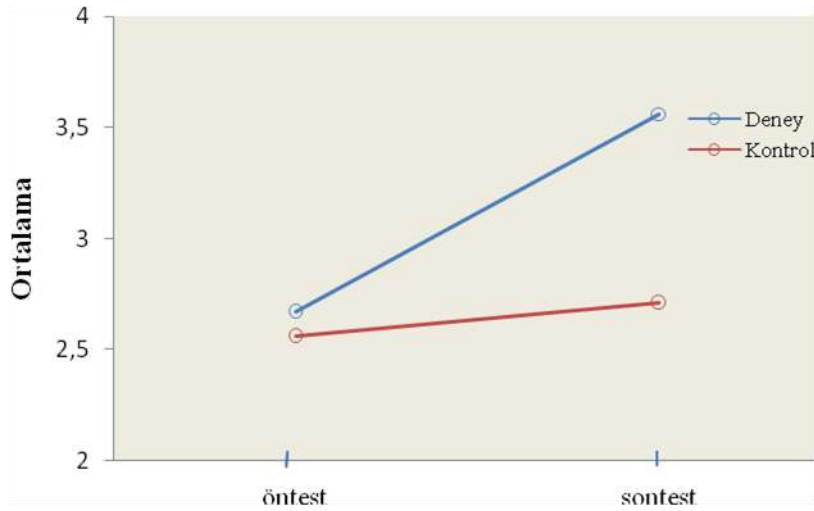
Şekil 5.3.2.' de de görüldüğü gibi, deney ve kontrol grubunun motifleri birleştirerek çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda kontrol grubunda düşüş gözlenirken, deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

3- Cümle Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “**cümle çalabilme**” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,63 iken, son-testte bu ortalama 3,51'e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,50; son-test puanlarının ortalaması ise 2,65'tir.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,21$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.3.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Cümle Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

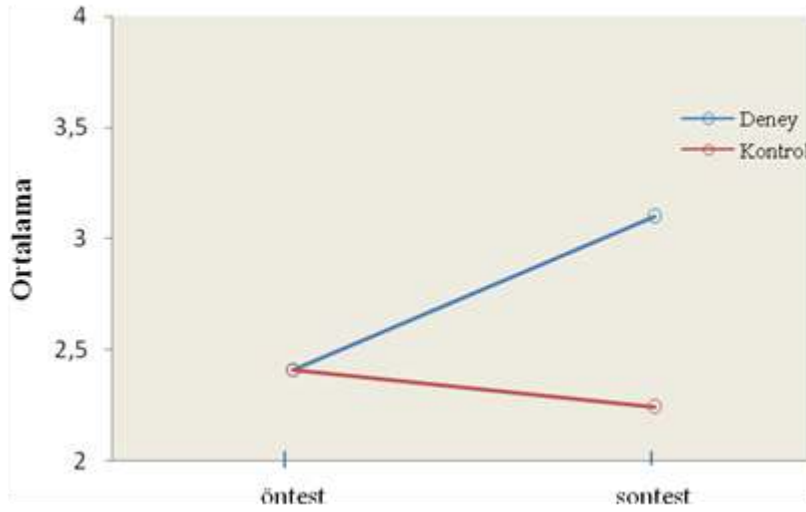
Şekil 5.3.3.' te de görüldüğü gibi, deney ve kontrol grubunun cümle çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

4- Cümleleri Birleştirerek Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “**cümleleri birleştirerek çalabilme**” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,41 iken, son-testte bu ortalama 3,10’a yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,41; son-test puanlarının ortalaması ise 2,24’tür.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda düşüş gözlenmektedir.

Bununla birlikte, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin, ön-test ve son-test aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda, deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,96$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise anlamlı bir farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.3.4. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişimleri

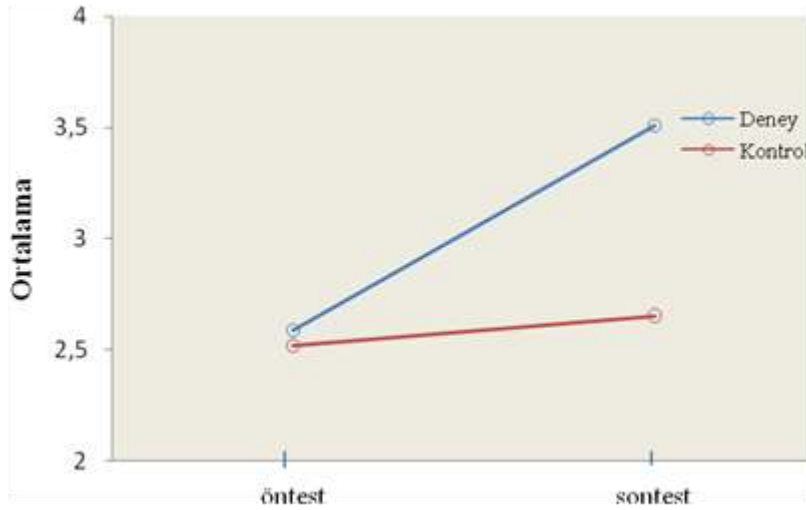
Şekil 5.3.4.' te de görüldüğü gibi, deney ve kontrol grubunun cümleleri birleştirerek çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

5- Dönem Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “**dönem çalabilme**” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,59 iken, son-testte bu ortalama 3,51'e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,52; son-test puanlarının ortalaması ise 2,65' tir.

Deney grubunun ön-test son-test aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir.

Bununla birlikte, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,58$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.3.5. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Dönem Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişim Çizgileri

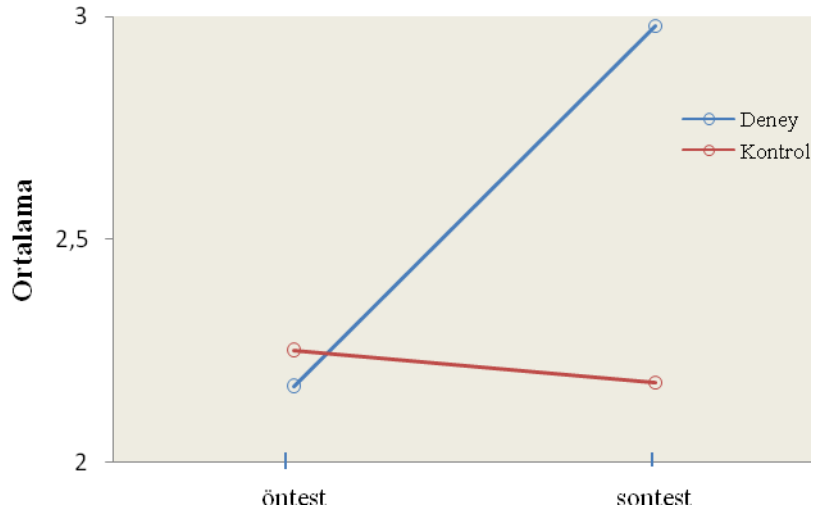
Şekil 5.3.5.’ te de görüldüğü gibi, deney ve kontrol grubunun dönem çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

6- Dönemleri Birleştirerek Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “**dönemleri birleştirerek çalabilme**” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,17 iken, son-testte bu ortalama 2,98’ e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,25; son-test puanlarının ortalaması ise 2,18’ dir.

Deney grubunun ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda düşüş gözlenmektedir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,19$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir.

Şekil 5.3.6. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişim Çizgileri

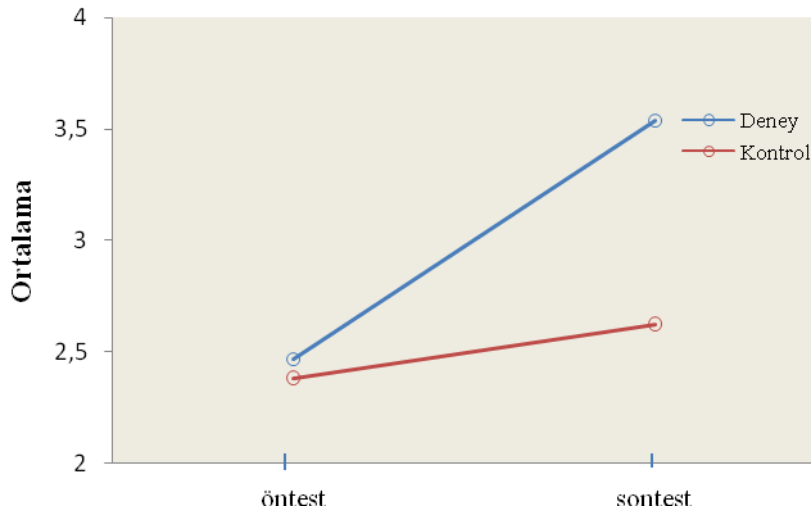
Şekil 5.3.6.’ ta da görüldüğü gibi, deney ve kontrol grubunun dönemleri birleştirerek çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

7- Biçimi Bütün Olarak Çalabilme: Deney grubu öğrencilerinin “**biçimi bütün olarak çalabilme**” hedefinden aldıkları ön-test puanlarının aritmetik ortalaması 2,47 iken, son-testte bu ortalama 3,54’e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,38; son-test puanlarının ortalaması ise 2,62’ dir.

Öğrencilerin ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında hem deney hem de kontrol grubunda anlamlı bir yükselme görülmekte, ancak deney grubunda yükselmenin daha fazla olduğu dikkati çekmektedir.

Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonunda deney ve kontrol gruplarının ön-test puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p=0,58$ ve $p>0.05$), son-test puanları arasında ise farkın bulunduğu ($p=0,00$ ve $p<0.05$) belirlenmiştir

Şekil 5.3.7. Deney ve Kontrol Gruplarının Modal Eserde Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Hedefine İlişkin Ön-testten Son-teste Olan Değişim Çizgileri

Şekil 5.3.7.' de de görüldüğü gibi, deney ve kontrol grubunun biçimi bütün olarak çalabilme becerisi deneysel işlem öncesinde denk olup, uygulama süreci sonunda hem deney hem de kontrol grubunu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmıştır.

5.3.1. Öğrencilerin Modal Eserdeki Her Bir Hedefe ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu alt bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda öğrencilerin, modal esere ilişkin hedefler ve her bir hedefin davranışları düzeyindeki biçimsel çözümleme performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

5.3.1.1. Öğrencilerin Modal Eserdeki Motif Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmanın 2. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin modal eseri seslendirirken, motif çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; motifi ezgisel yapısına uygun seslendirme, motifi ritmik yapısına uygun

seslendirme, motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.3.1.1.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Motif Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Motif Çalabilme	Motifi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,92	0,54	10	3,60	0,48	0,00
		Kontrol	10	2,81	0,48	10	2,96	0,66	0,07
		p	0,38			0,00			
	Motifi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,68	0,50	10	3,72	0,45	0,00
		Kontrol	10	2,49	0,57	10	2,84	0,73	0,00
		p	0,19			0,00			
	Motifi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme	Deney	10	2,41	0,64	10	3,37	0,61	0,00
		Kontrol	10	2,39	0,45	10	2,38	0,68	0,92
		p	0,86			0,00			
	Motif Çalabilme Genel Sonuç	Deney	10	2,67	0,50	10	3,56	0,45	0,00
		Kontrol	10	2,56	0,42	10	2,73	0,63	0,04
		p	0,37			0,00			

Öğrencilerin “**motifi ezgisel yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,92 ’den 3,60’ a yükseldiği, kontrol grubunun 2,81’den 2,96’ ya çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun motifi ezgisel yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin “**motifi ritmik yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışından aldıkları ön-test puanlarının ortalaması 2,68 iken, son-testte bu ortalama 3,72’ ye yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,49; son-test puanlarının ortalaması ise 2,84’ tür.

Öğrencilerin motifi ritmik yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ilişkin ön-test son-test performansları arasındaki farkın deney grubu lehine anlamlı derecede yüksek olmasında, uygulanan deneysel işlemin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,41’den 3,37’ ye yükseldiği, kontrol grubunun 2,39’ dan 2,38’ e düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda düşüş gözlenmektedir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.3.1.2. Öğrencilerin Modal Eserdeki Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmanın 2. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin modal eseri seslendirirken, motifleri birleştirerek çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; “motifleri çalarken birbirinden koparmama” “motiften motife geçişi belli etme” hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.3.1.2.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Motifleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Motifleri Birleştirerek Çalabilme	Motifleri Çalarken Birbirinden Koparmama	Deney	10	2,50	0,70	10	3,25	0,58	0,00
		Kontrol	10	2,61	0,54	10	2,34	0,73	0,03
		p	0,53			0,00			
	Motiften Motife Geçiş Belli Etme	Deney	10	2,38	0,56	10	2,95	0,61	0,00
		Kontrol	10	2,36	0,40	10	2,15	0,60	0,03
		p	0,90			0,00			
Motifleri Birleştirerek Çalabilme		Deney	10	2,44	0,62	10	3,10	0,57	0,00
		Kontrol	10	2,49	0,46	10	2,24	0,65	0,02
		p	0,76			0,00			

Öğrencilerin “**motifleri çalarken birbirinden koparmama**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,50’ den 3,25’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,61’den 2,34’ e düştüğü görülmektedir.

Bu durumda, deney grubunun “**motifleri çalarken birbirinden koparmama**” hedef davranışının gelişmesi ve performanslarında anlamlı bir artış olması sonucunda deney grubuna verilen biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**motiften motife geçiş belli etme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,38’ den 2,95’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,36’ dan 2,15’ e düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun motiften motife geçiş belli etme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda

düşüş gözlenmektedir. Bu durum, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.3.1.3. Öğrencilerin Modal Eserdeki Cümle Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmanın 3. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin modal eseri seslendirirken, cümle çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; cümleyi ezgisel yapısına uygun seslendirme, cümleyi ritmik yapısına uygun seslendirme, cümleyi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.3.1.3.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Cümle Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Cümle Çalabilme	Cümleyi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,88	0,55	10	3,53	0,49	0,00
		Kontrol	10	2,70	0,50	10	2,86	0,67	0,0
		p	0,18			0,00			
	Cümleyi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,63	0,52	10	3,67	0,48	0,00
		Kontrol	10	2,41	0,60	10	2,77	0,74	0,00
		p	0,13			0,00			
	Cümleyi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme	Deney	10	2,38	0,63	10	3,34	0,62	0,00
		Kontrol	10	2,39	0,58	10	2,33	0,68	0,57
		p	0,97			0,00			
Cümle Çalabilme Genel Sonuç		Deney	10	2,63	0,51	10	3,51	0,46	0,00
		Kontrol	10	2,50	0,47	10	2,65	0,65	0,06
		p	0,30			0,00			

Öğrencilerin “cümleyi ezgisel yapısına uygun seslendirme” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,88’ den 3,53’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,70’ den 2,86’ ya çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun cümleyi ezgisel yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin “cümleyi ritmik yapısına uygun seslendirme” hedef davranışından aldıkları ön-test puanlarının ortalaması 2,63 iken, son-testte bu

ortalama 3,67' ye yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,41; son-test puanlarının ortalaması ise 2,77' dir.

Öğrencilerin cümleyi ritmik yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ilişkin ön-test son-test performansları her iki grupta da anlamlı derecede artış gösterirken, deney grubundaki ilerlemenin daha fazla olması uygulanan deneysel işleme bağlanabilir.

Öğrencilerin “**cümleyi çalarken anlatım özelliğini belirtme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,38' den 3,34' e yükseldiği, kontrol grubunun 2,39' dan 2,33' e düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun cümleyi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışının gelişmesi ve performanslarında anlamlı bir artış olması sonucunda deney grubuna verilen biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu söylenebilir.

5.3.1.4. Öğrencilerin Modal Eserdeki Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmanın 3. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin modal eseri seslendirirken, cümleleri birleştirerek çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; “cümleleri çalarken birbirinden koparmama” “cümleden cümleye geçişi belli etme” hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.3.1.4.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Cümleleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Cümleleri Birleştirerek Çalabilme	Cümleleri Çalarken Birbirinden Koparmama	Deney	10	2,44	0,72	10	3,24	0,60	0,00
		Kontrol	10	2,52	0,53	10	2,35	0,74	0,18
		p	0,60			0,00			
	Cümleden Cümleye Geçiş Belli Etme	Deney	10	2,38	0,69	10	2,95	0,69	0,00
		Kontrol	10	2,30	0,47	10	2,13	0,56	0,09
		p	0,63			0,00			
Cümleleri Birleştirerek Çalabilme		Deney	10	2,41	0,69	10	3,10	0,62	0,00
		Kontrol	10	2,41	0,49	10	2,243	0,63	0,12
		p	0,96			0,00			

Öğrencilerin “**cümleleri çalarken birbirinden koparmama**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,44’ ten 3,24’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,52’ den 2, 35’ e düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun cümleleri çalarken birbirinden koparmama hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda düşüş gözlenmektedir. Bu durum, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin “**cümleden cümleye geçiş belli etme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,38’ den 2, 95’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,30’ dan 2,13’e düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun cümleden cümleye geçişi belli etme hedef davranışının gelişmesi ve performanslarında anlamlı bir artış olması sonucunda deney grubuna verilen biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu söylenebilir.

5.3.1.5. Öğrencilerin Modal Eserdeki Dönem Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmanın 4. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin modal eseri seslendirirken, dönem çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; dönemi ezgisel yapısına uygun seslendirme, dönemi ritmik yapısına uygun seslendirme, dönemi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.3.1.5.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Dönem Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Dönem Çalabilme	Dönemi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,85	0,57	10	3,51	0,52	0,00
		Kontrol	10	2,72	0,45	10	2,86	0,68	0,20
		p	0,35			0,00			
	Dönemi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,57	0,55	10	3,68	0,44	0,00
		Kontrol	10	2,44	0,61	10	2,72	0,73	0,03
		p	0,40			0,00			
	Dönemi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme	Deney	10	2,36	0,72	10	3,34	0,67	0,00
		Kontrol	10	2,40	0,54	10	2,36	0,73	0,70
		p	0,84			0,00			
	Dönemi Çalabilme Genel Sonuç	Deney	10	2,59	0,57	10	3,51	0,48	0,00
		Kontrol	10	2,52	0,45	10	2,65	0,67	0,20
		p	0,58			0,00			

Öğrencilerin “**dönemi ezgisel yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,85’ ten 3,51’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,72’ den 2,86’ ya çıktığı görülmektedir.

Deney grubunun dönemi ezgisel yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda sınırlı bir artış gözlenmektedir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin “**dönemi ritmik yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışından aldıkları ön-test puanlarının ortalaması 2,57 iken, son-testte bu ortalama 3,68’ e yükselmiştir. Kontrol grubunun ön-test puanlarının ortalaması 2,44; son-test puanlarının ortalaması ise 2,72 ’dir.

Öğrencilerin dönemi ritmik yapısına uygun seslendirme hedef davranışına ilişkin ön-test son-test performansları arasındaki farkın, deney grubu lehine anlamlı derecede yüksek olmasında, uygulanan deneysel işlemin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**dönemi çalarken anlatım özelliğini belirtme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,36’ dan 3,34’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,40’ tan 2,36’ ya düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun dönemi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda düşüş gözlenmektedir. Bu durum deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

5.3.1.6. Öğrencilerin Modal Eserdeki Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmanın 4. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin modal eseri seslendirirken, dönemleri birleştirerek çalabilme

hedefinin ve bu hedefi kapsayan; “dönemleri çalarken birbirinden koparmama” “dönemden döneme geçişi belli etme” hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.3.1.6.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Dönemleri Birleştirerek Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Dönemleri Birleştirerek Çalabilme	Dönemleri Çalarken Birbirinden Koparmama	Deney	10	2,19	0,95	10	3,04	0,64	0,00
		Kontrol	10	2,31	0,49	10	2,25	0,90	0,66
		p	0,52			0,00			
	Dönemden Döneme Geçişi Belli Etme	Deney	10	2,15	0,84	10	2,93	0,64	0,00
		Kontrol	10	2,20	0,43	10	2,12	0,75	0,55
		p	0,77			0,00			
Dönemleri Birleştirerek Çalabilme		Deney	10	2,17	0,89	10	2,98	0,62	0,00
		Kontrol	10	2,25	0,43	10	2,18	0,81	0,60
		p	0,63			0,00			

Öğrencilerin “dönemleri çalarken birbirinden koparmama” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,19’ dan 3, 04’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,31’ den 2,25’ e düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun dönemleri çalarken birbirinden koparmama hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubunda düşüş gözlenmektedir. Bu durum, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin “**dönemden döneme geçişi belli etme**” hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarının ortalamasına bakıldığında deney grubunun 2,15’ ten 2,93’ e yükseldiği, kontrol grubunun 2,25’ ten 2,18’ e düştüğü görülmektedir.

Deney grubunun dönemden döneme geçişi belli etme hedef davranışına ait ön-test son-test puanlarındaki anlamlı artış, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkililiğini ortaya koymaktadır.

5.3.1.7. Öğrencilerin Modal Eserdeki Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Hedef ve Hedef Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmanın 5. alt problemine yönelik olarak, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin modal eseri seslendirirken, biçimi bütün olarak çalabilme hedefinin ve bu hedefi kapsayan; biçimi ezgisel yapısına uygun seslendirme, biçimi ritmik yapısına uygun seslendirme, biçimi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışlarının performans ortalamaları ile deney ve kontrol gruplarının kendi içinde ve birbirleriyle karşılaştırılmalarına ilişkin bulgular ve yorumlarına yer verilmektedir.

Tablo 5.3.1.7.1. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Modal Eserdeki Biçimi Bir Bütün Olarak Çalabilme Hedefi ve Hedef Davranışlarına İlişkin Ön-Test Son-Test Performans Ortalamaları ve Karşılaştırılması

Hedef	Hedef Davranışlar	Gruplar	Ön-test			Son-test			p
			n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss	
Biçimi Bütün Olarak Çalabilme	Biçimi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,90	0,71	10	3,53	0,57	0,00
		Kontrol	10	2,73	0,58	10	2,93	0,82	0,08
		p	0,32			0,00			
	Biçimi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme	Deney	10	2,43	0,62	10	3,66	0,54	0,00
		Kontrol	10	2,30	0,74	10	2,66	0,71	0,00
		p	0,45			0,00			
	Biçimi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme	Deney	10	2,10	0,84	10	3,43	0,56	0,00
		Kontrol	10	2,13	0,73	10	2,26	0,94	0,35
		p	0,87			0,00			
Biçimi Bütün Olarak Çalabilme Genel Sonuç		Deney	10	2,47	0,65	10	3,54	0,47	0,00
		Kontrol	10	2,38	0,59	10	2,62	0,75	0,01
		p	0,58			0,00			

Öğrencilerin “**biçimi ezgisel yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışına ait ön-test son-test aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında deney grubunun 2,90’ dan 3,53’ e yükseldiği, kontrol grubunun ise 2,73’ ten 2,93’ e çıktığı görülmektedir.

Bu durumda, deney grubunun ön-test son-test performans ortalamalarında anlamlı bir yükselme görülürken, kontrol grubundaki sınırlı artışın, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkisi olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**biçimi ritmik yapısına uygun seslendirme**” hedef davranışına ait ön-test son-test aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında deney grubunun

2,43' ten 3,66' ya yükseldiği, kontrol grubunun 2,30' dan 2,66' ya çıktığı görölmektedir.

Deney grubunun ön-test son-test performans ortalamalarında anlamlı bir farklılık olduğu, kontrol grubunda ise anlamlı olmayan kısıtlı bir artış olduğu görölmektedir. Deney grubunun “biçimi ritmik yapısına uygun seslendirme” hedef davranışının gelişmesi ve performanslarında anlamlı bir artış olması sonucunda deney grubuna verilen biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “**biçimi çalarken anlatım özelliğini belirtme**” hedef davranışına ait ön-test son-test aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında, deney grubunun 2,10' dan 3,43' e yükseldiği, kontrol grubunun ise 2,13' den 2,26' ya çıktığı görölmektedir.

Deney grubunun biçimi çalarken anlatım özelliğini belirtme hedef davranışına ait ön-test son-test puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir yükselme görölürken, kontrol grubunda sınırlı artışın, deney grubuna uygulanan biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

VI. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak varılan sonuçlar ve bunlara bağlı olarak oluşturup-geliştirilen öneriler yer almaktadır. Sonuçlar alt problemlerin sırasına göre verilmektedir.

6.1. Sonuçlar

“Biçimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitiminin Çalgı Çalma Başarısına Etkisi” isimli çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Öğrencilerin denel işlem öncesinde müziksel biçim bilgisi düzeyleri genel olarak benzer ve düşük düzeydedir.
2. Denel işlem olarak uygulanan eğitim sonrasında, deney grubu öğrencilerinin müziksel biçim bilgisi düzeyleri olumlu yönde ve anlamlı derecede gelişmiş, kontrol grubu öğrencileri ise anlamlı olmayan çok sınırlı bir değişim göstermiştir.
3. Öğrencilerin deneysel işlem öncesinde biçimsel çözümlemeli çalgı çalma başarıları genel olarak benzer ve düşük düzeydedir. Ön-testte gruplar arasında kayda değer bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Deneysel işlem sonrasında, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi alan deney grubu öğrencilerinin olumlu yönde geliştiği, bu eğitimi almayan kontrol grubu öğrencilerinde ise anlamlı derecede farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu durum, biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin, öğrencilerin çalgı çalma başarılarının artmasında anlamlı derecede etkili olduğu sonucunu vermektedir.
4. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, hem tonal hem de modal eserin **motif çalabilme** boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, motifi ezgisel yapısına uygun çalabilme motifi ritmik yapısına uygun çalabilme ve motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme boyutlarında olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, hem tonal hem de modal eserin **motifleri birleştirerek çalabilme** boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, motifleri çalarken birbirinden koparmama, motiften motife geçişi belli etme boyutlarında olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

5. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, hem tonal hem de modal eserin **cümle çalabilme** boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, cümleyi ezgisel yapısına uygun çalabilme, cümleyi ritmik yapısına uygun çalabilme ve cümleyi çalarken anlatım özelliğini belirtme boyutlarında olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, hem tonal hem de modal eserin **cümleleri birleştirerek çalabilme** boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, cümleleri çalarken birbirinden koparmama, cümleden cümleye geçişi belli etme boyutlarında olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

6. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, hem tonal hem de modal eserin **dönem çalabilme** boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, dönemi ezgisel yapısına uygun çalabilme, dönemi ritmik yapısına uygun çalabilme ve dönemi çalarken anlatım özelliğini belirtme boyutlarında olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, hem tonal hem de modal eserin **dönemleri birleştirerek çalabilme** boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, dönemleri çalarken birbirinden koparmama, dönemden geçişi belli etme boyutlarında olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

7. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, hem tonal hem de modal eserin **biçimi bütün olarak çalabilme** boyutunda olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

- Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimi, biçimi ezgisel yapısına uygun çalabilme, biçimi ritmik yapısına uygun çalabilme ve biçimi çalarken anlatım özelliğini belirtme boyutlarında olumlu yönde ve anlamlı derecede etkilidir.

Genel olarak;

1. BÇÇE alan öğrencilerde bütünden parçaya gidildikçe (dönem-cümle-motif) başarının arttığı görülmektedir.

2. Özellikle biçimsel öğeleri birleştirerek çalabilme boyutunda başarının dikkat çekici biçimde arttığı belirlenmiştir.

3. BÇÇE alan öğrencilerin tonal eserde modal esere göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Bu durum, modal eser odaklı çalgı eğitimi açısından önemli bir sorun olduğunu göstermektedir.

4. BÇÇE, çalgı eğitimi ve öğretiminde kullanılabilecek yararlı ve gerekli bir yaklaşımdır.

6.2. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda geliştirilen öneriler şu şekildedir.

1. Mesleksen müzik eğitim çerçevesi içinde çalgı eğitimi-öğretiminde öğrencilere, biçimsel çözümleme bilgilerini artırıcı ve biçimsel çözümlemeli çalma becerilerini geliştirici eğitim verilmelidir.

2. Çalgı eğitimcilerinin, öğrencileri eser çalışma ve çalma sürecinde biçimsel çözümlemeli çalgı çalma becerisinin etkin kullanımı konusunda yönlendirmesi, eseri daha çalmaya başlamadan önce, çalacağı motifi, cümleyi, dönemi ve eserin bütünü kafasında kurgulayabilen öğrenciler yetiştirebilmek için bu konuda rehberlik etmelerinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

3. Öğrenciler tonal eserde modal esere göre daha başarılı olduklarından, modal eserleri biçimsel çözümleyerek icra edebilme becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalgı eğitimcilerinin daha duyarlı olmaları gerektiği düşünülmektedir.

4. Çalgı eğitim müziği dağarında, tonal eserin yanı sıra modal eserin mutlaka kapsanması ve onun kadar önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Hem tonal hem modal eseri kapsayacak şekilde düzenlenmelidir.

5. Öğrencilerin çalgılarını daha başarılı çalabilmeleri için teknik çalışmaların yanında; motif, cümle, dönem ilişkilerinin ön planda tutulduğu eserlerin seçilmesinde fayda görülmektedir.

6. Çalgı eğitim-öğretim programlarında, biçimsel çözümlemeli çalgı çalma becerilerine yer verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

7. Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitimine ilişkin daha geniş örneklem grubu kapsanarak bu çalışmanın tekrarlanması ve yeni araştırmaların yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

8. Keman ve viyola öğrencileri ile yapılan bu araştırmanın, konservatuvarlarda eğitimi verilen diğer çalgı tür ve çeşitleri ile tekrarlanmasında fayda görülmektedir.

9. Bu araştırmanın farklı müzik yüksek öğretim kurumlarında farklı süreler ve farklı denel işlemleri kapsayacak şekilde yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

10. Çalgı eğitimi sürecinde, biçimsel çözümlemeli çalgı çalma becerilerine yer verilmesi, müzisyen sanatçı adaylarının çalgılarını etkin kullanabilmeleri, sağlam bir müzikal ifadeye sahip olabilmeleri ve mesleklerinde daha bilinçli, başarılı bireyler olmalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AKDOĞU, Onur. (2003). **Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler**. İzmir: Meta Basım.

AKYILDIZ, Oya. (2000). **Müzikal Yapı Bilgisi ve Piyano Çalışması: Piyano Öğretmenleri ile Öğrencilerinin Müzikal Yapı Bilgisi Düzeyi ve Öğretmenlerin Eser Seçimi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

AKINCI, M. Şahin. (2001). **Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. Sınıf Öğrencilerinin Ses Müziği Yapıtlarını Yorumlamada Müzik Biçimleri Dersine Ait Kazanımlarını Kullanabilme Durumları**. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BAĞÇECİ, Serkan Ercan. (2001). **Piyano Eğitiminde Performans, Müzikal Analiz Etkileşimi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

BAŞIBÜYÜK, Oğuzhan ve KARAKUŞ, Önder.(2010). **DeneySEL ve DeneySEL Olmayan Araştırma Yöntemleri**. K. BÖKE (Editör). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. İkinci Baskı. İstanbul.Alfa Yayınları.

BERKİ, Türev ve YÜKSEL, Mehmet. (2002). *Beethoven'in Opus 14/1 Piyano Sonatının İlk Muvmanına İlişkin Motifsel Yapı Analizi*. **G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt 22, Sayı 1. 149-163.

BENJAMIN, T., HORVIT, M., NELSON, R. (1986). **“ Techniques and Materials of Tonal Music” School of Music**. University of Houston. USA: Houghton Mifflin Company Boston.

BERRY, Wallace. (1988). **Form in Music / An Examination of Traditional Techniques of Musical Structure and Their Application in Historical and Contemporary Styles**. New Jersey: International Prentice-Hall.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şenel. (2006). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

BÜYÜKKAYIKCI, Gamze Elif. (2008). **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Keman Öğrencilerine Uygulanan Müzikal Boğumlama Eğitiminin Temel Müzikal Boğumlama Özelliklerine Etkisi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

CANGAL, Nurhan. (2004). **Müzik Formları**. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

CHEYETTE, Irving and CHEYETTE, Herbert. (1969). **Teaching Music Creatively**. USA: McGraw - Hill Book Company

ÇOLAKOĞLU, Çağrı. (2006). **W. A. Mozart'ın, J.N. Hummel' in ve C. M. Von Weber' in Fagot Konçertolarının Müzikal Analizleri**. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DANDELOT, Georges. (2001). **Müzikal Kuruluş Derslerinin Özeti**. İzmir. Çevr: Memduh Özdemir.

ERCAN, Nevhiz. (2003). *“Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Kazandırılması Açısından Yaklaşımlar”*. **Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyum Kitabı**. Malatya: İnönü Üniversitesi.

ERCAN, Nevhiz. (2008). **Piyano Eğitiminde İlke ve Yöntemler**. Ankara: Sözkese Matbaacılık.

EREN, Oytun. (2007). **Müzik Sanatında Biçim ve Yorumlama**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi).

ERTEM, Şehnaz. (1997). **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'ndeki Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Önemi ve Oluşumunun İncelenmesi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ERTÜRK, S. (1972). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Yelkentepe Yayınları.

FENMEN, Mithat. (1997). **Müzikçinin El Kitabı**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

FERGUSON, H. (1988). **Keyboard Interpretation**. USA, New York: Oxford University Press.

GALAMIAN, Ivan. (1962). **Principles of Violin Playing and Teaching**. USA: Prentice-Hall.Inc.

GÜNAY, Edip ve A. UÇAN. (1975). **Mektupla Yükseköğretim Eğitim Enstitüleri Mektup No:5**. Ankara: Mektupla Öğretim Merkezi.

http://en.wikipedia.org/wiki/Musical_form.

HODEIR, Andre. (1994). **Müzikte Türler ve Biçimler**. (Çev: İlhan Usmanbaş).

İPŞİROĞLU, Nazan. (1998). **Sanattan Güncel Yaşama**. İstanbul: Pan Yayıncılık.

JACOBS, Arthur. 1978. **The New Penguin Dictionary of Music**. England, Great Britain Penguin Books.

KABALEVSKY Dmitri. 1988. **Music and Education: a composer writes about musical education**. Great Britain: Biddles Ltd.

KAPTAN, Saim. (1998). **Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tek Işık Web Ofset Tesisleri.

KARASAR, Niyazi. (2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KORAY, F. (1957). **Müzik Formları**. İstanbul: Maarif Basımevi.

KURTULDU, Kayhan. (2009). “*Czerny Opus:299, 30 Numaralı Etüde Yönelik Teknik ve Biçimsel Analiz*”. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:1, s. 39.**

NESTLER, Gerhard. (1954). **Die Form in Der Musik**. Zürih: Atlantis Yayınevi.

NEUHAUS, H. (1989). **The Art of Piano Playing**. USA, New Hampshire: Longwood Academic.

ÖZEN, Nuray. (1999). “Okullardaki Çalgı Eğitiminde Öğretmenin Rolü”. **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:19, Sayı:3.**

SAY, Ahmet. (1999). **Müzik Ansiklopedisi**. Ankara: Başkent Yayınevi.

SAY, Ahmet.(2005). **Müzik Ansiklopedisi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Sözkese Matbaası.

SCHMIDT-JONES,Catherine.“*ForminMusic*”. <http://cnx.org/content/m10842/latest/> adresinden Mayıs 2010 tarihinde alınmıştır.

SELLTIZ, C., JAHODA, M., DEUTSCH, M., COOK, S. W.(1959). **Research Methods in Social Relations**. Revised Edition. New York: Holt, Rinehart& Winston.

SÖNMEZ, Veysel., ALACAPINAR, Füsün. (2011). **Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık.

SPOSOBİN, İ. V. (1962). **Müzik Formu**. Moskova: Devlet Müzik Basımevi.

STOWELL, Robin. (1990). **Violin Technique and Performance Practice In The Late Eighteenth and Early Nineteenth Centuries**. Great Britain: Cambridge University Pres.

STRAVINSKI, Igor. (2000). **Müzik Sanatı**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Çeviren: İhsan Akay .

TANRIVERDİ, Ayfer. (1996). “ *Mesleki Müzik Eğitiminde Çalgı Öğretim Programının Önemi ve Yeri*”. **Filarmoni Sanat Dergisi Sayı: 139, s. 14.**

UÇAN, Ali. (2002). “*Eğitimde Program Çözümleme*”. **Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:3 Sayı:4.**

UÇAN, Ali. (1997). **Müzik Eğitimi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara: Adalet Matbaası.

UÇAN, Ali. (1996). **İnsan ve Müzik / İnsan ve Sanat Eğitimi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları. Ankara: Alf Matbaası.

UÇAN, Ali. (2001). **Keman Eğitimi İçin Özgün Parçalar**. Ankara: Yurt Renkleri Yayınevi.

UÇAN, Ali. (2005). **Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri İçin Keman Ders Kitabı Lise 2**. Ankara: M.E.B. Devlet Kitapları, Saray Matbaacılık.

USMANBAŞ, İlhan. (1974). **Müzikte Biçimler**. Devlet Konservatuvarı Yayınları. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

WHITE, John. (1984). **The Analysis of Music**. İkinci Baskı. USA: The Scarecrow Press.

YILDIRIM, A., ŞİMŞEK, H.(2005) **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**.(5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK-1 DENEYSEL ÇALIŞMAYA İLİŞKİN İLGİLİ KURUMLARLA YAPILAN YAZIŞMALAR

EK-2 ÖN (PİLOT) UYGULAMADA KULLANILAN ESER

EK-3 ÖN-TEST VE SON-TESTTE KULLANILAN ESERLER

EK-4 DENEL İŞLEMDE KULLANILAN ESERLER

EK-5 DENEYSEL İŞLEMDE UYGULANAN DERS PLANLARI

EK-6 ÇALGI ÇALMA GÖZLEM FORMU

EK-7 MÜZİKSEL BİÇİM BİLGİSİ BAŞARI TESTİ

**EK-1 DENEYSEL ÇALIŞMAYA İLİŞKİN İLGİLİ KURUMLARLA YAPILAN
YAZIŞMALAR**

L51

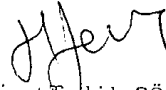
T.C.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

07.01.2011

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı 078122403 numaralı doktora öğrencisiyim."Bicimsel Çözümlemeli Çalgı Eğitiminin Çalgı Çalma Başarısına Etkisi" konulu doktora tezimle ilgili verileri elde etmek ve bu amaçla uygulama yapmak üzere Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'nda öğrenim gören Lisans 2, Lisans 3 ve Lisans 4 sınıf. keman ve viyola öğrencilerinden oluşan toplam 20 öğrenciyle 14 Mart 2011-15 Nisan 2011 tarihleri arasında deneysel çalışma yapmam gerekmektedir. Bunun için gerekli iznin tarafıma verilmesini arz ederim.

Hicret Teyhide ÇÖL

Ek-1: Öğrenci Listesi

Gerekli ve uygundur.

11.01.2011

Prof. Dr. Ali UCAK

T.C. Danışman

**Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar
Anasanat Dalı'nda Deneysel Çalışmaya Katılacak
Keman ve Viyola Öğrencilerinin Listesi**

1. Firuze CANSÖZ (Lisans 4)
2. Filiz YILDIZ (Lisans 4)
3. Bekir BELEK (Lisans 4)
4. Mekan DİNÇER (Lisans 4)
5. Hasan Hüseyin SELVİ (Lisans 4)
6. Merve SOLMAZ (Lisans 4)
7. Esra KARDEŞ (Lisans 4)
8. Melihcan TILISBIK (Lisans 4)
9. Süleyman BAGIRGAN (Lisans 4)
10. Nigar Duru ŞENGÜL (Lisans 4)
11. Eray ERDOĞDU (Lisans 4)
12. İlker EKER (Lisans 4)
13. Emrah BAYRAKTAR (Lisans 4)
14. Cankat TETİK(Lisans 3)
15. Esin ULUSOY (Lisans 3)
16. Pınar DALLI (Lisans 3)
17. Ahmet YÖRÜK (Lisans 3)
18. Ali UYGUN (Lisans 3)
19. Fulya SAYARER (Lisans 2)
20. Özgür ERSAVAŞ(Lisans 2)

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

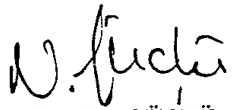
SAYI : B.30.2.GÜN.0.44.72.00 / 451
KONU : İzin

ANKARA
13.01.2011

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığına

Enstitümüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Hicret Tevhide ÇÖL'ün Prof. Dr. Ali UÇAN'ın danışmanlığında yürüttüğü tezi ile ilgili Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalında öğrenim gören Lisans 2, Lisans 3 ve Lisans 4. Sınıf keman ve viyola öğrencilerinden oluşan toplam 20 öğrenci ile 14 Mart 2011-15 Nisan 2011 arasında deneysel çalışma yapmak istemektedir.

İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim.

Prof. Dr. Nezahat GÜÇLÜ
Enstitü Müdürü

EKLER:

- 1-Dilekçe
- 2- Tez önerisi

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Devlet Konservatuarı Müdürlüğü

Sayı : B.30.2.AKÜ.0.K1.00.00/ 200- 67

01/03/2011

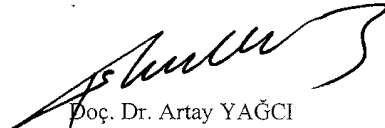
Konu : Görevlendirme

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 17.02.2011 tarih ve 693-3145 sayılı yazınız.

İlgi yazı gereği Devlet Konservatuarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı 2.,3.,4. Sınıf keman viyola öğrencileri ve Hicret Tevhide ÇÖL'ün 14 Mart 2011 – 15 Nisan 2011 tarihleri arasında deneysel çalışma yapmaları uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

 Doç. Dr. Artay YAĞCI
 Devlet Konservatuarı Müdürü

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

SAYI : B.30.2.GÜN.0.72.01.38/ 1019 - 4544
KONU:

10.03.2011

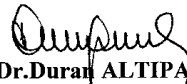
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ : a) 13/01/2011 tarih ve B.30.2.GÜN.0.44.72.00/451 sayılı yazınız.

b) Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü'nün, 01/03.2011 tarih ve 200/67 sayılı yazısı.

Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı öğrencisi Hicret Tevhide ÇÖL'ün Prof.Ali UÇAN'ın danışmanlığında yürüttüğü Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalında öğrenim gören Lisans 2, Lisans 3, ve Lisans 4. Sınıf keman ve viyola öğrencilerinden oluşan toplam 20 öğrenci ile 14 Mart 2011-15 Nisan 2011 tarihleri arasında deneysel çalışma yapması hakkındaki ilgi (a) yazınız Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü Devlet Konservatuvarı Müdürlüğü'ne, iletilmiş olup; alınan cevabi ilgi (b) yazının bir örneği yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr.Duran ALTIPARMAK
Rektör Yardımcısı

Ek :

-İlgi (b) yazı (1 sayfa)

EK-2 ÖN (PİLOT) UYGULAMADA KULLANILAN ESER

ORMANDA YOLCULUK

A. KOMAROWSKY

mp

Andante espressivo [Не скоро, выразительно]

p

mf *mp*

Poco più mosso [Немного скорее]

mf *p*

*) По желанию с сурдиной

First system of musical notation. The treble clef staff contains a melody starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then a half note B4 and a quarter note A4. The bass clef staff contains a bass line starting with a half note G2, followed by quarter notes F2, E2, and D2, then a half note C2 and a quarter note B1. The key signature is two sharps (F# and C#). The dynamic marking *mf* is present.

Second system of musical notation. The treble clef staff contains a melody starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then a half note B4 and a quarter note A4. The bass clef staff contains a bass line starting with a half note G2, followed by quarter notes F2, E2, and D2, then a half note C2 and a quarter note B1. The key signature is two sharps (F# and C#). The dynamic marking *rit.* is present. The tempo marking *Tempo I [Темп I]* is present. The dynamic marking *p* is present.

Third system of musical notation. The treble clef staff contains a melody starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then a half note B4 and a quarter note A4. The bass clef staff contains a bass line starting with a half note G2, followed by quarter notes F2, E2, and D2, then a half note C2 and a quarter note B1. The key signature is two sharps (F# and C#). The dynamic marking *p* is present.

Fourth system of musical notation. The treble clef staff contains a melody starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then a half note B4 and a quarter note A4. The bass clef staff contains a bass line starting with a half note G2, followed by quarter notes F2, E2, and D2, then a half note C2 and a quarter note B1. The key signature is two sharps (F# and C#). The dynamic marking *rit.* is present. The dynamic marking *pp* is present.

Ormanda Yolculuk

Andante espressivo

A.Komarowsky

A

mp

B

Poco piu mosso

mf

mp

mf

A Tempo I

rit.

p

rit.

A B A (Üç bölümlü şarkı biçimi)

EK-3 ÖN-TEST VE SON-TESTTE KULLANILAN ESERLER

Etüt - Yapıt

Andante Robert Pracht

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff. It is in G major, indicated by one sharp (F#). The tempo is marked 'Andante'. The score consists of six staves of music. The first staff begins with a dynamic marking 'p' (piano) and a fingering '1'. The second staff has a dynamic marking 'f' (forte) and a fingering 'III'. The third staff has a dynamic marking 'mf' (mezzo-forte) and a fingering 'II'. The fourth staff has a dynamic marking 'f' (forte) and a fingering 'I'. The fifth staff has a dynamic marking 'p' (piano) and a fingering 'III'. The sixth staff has a dynamic marking 'III' and a fingering 'I'. The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and fingerings.

Etüt-Yapıt

R. Pracht

Andante

A

p

f

B

f

A'

p

f

Üç bölümlü şarkı formu

A B A' (Üç bölümlü şarkı formu)

Birinci-Üçüncü-Dördüncü-Beşinci
Konum Değiştirilmi/Geçişli

GÜZELLEME

Orta çabuk

Ali Uçan

64.

III

IV

V

III

IV

V

III

IV

V

1

2

LT

V

IV

L

IV

II

III

Çok çabuk

(4)

Ankara, Ocak 1977

GÜZELLEME

Orta çabuk Ali UÇAN

A m

2 4 4 3 4 c

3 m m III

3 4 c 3 4 c 1 2

B m

3 2

III I

7 m

3 2

III I

c

9 m

11 m V 4

c 3 III 2 IV

C m m

13 3 1 3 4 1 4 3 4 2

c

Çok Çabuk

The musical score is written in treble clef with a 3/4 time signature. It consists of three staves of music. The first staff starts at measure 35 and ends at measure 36. The second staff starts at measure 37 and ends at measure 38. The third staff starts at measure 39 and ends at measure 40. The music is characterized by rapid sixteenth-note passages and various ornaments (m, c, bitirmelik) and fingerings (1, 2, 3, 4). The tempo is marked 'Çok Çabuk' (Very Fast).

35 m- (4) m- 3

37 m- m-

39 m- bitirmelik

A B C B' C' (Beş bölümlü şarkı formu)

EK-4 DENEL İŞLEMDE KULLANILAN ESERLER

DUYGU

M.I. GLINKA

Скрипка

p

Allegretto

Ф-но

p

p *mf* *pp*

p *mf* *pp*

mf

mf

4161

First system of musical notation, featuring a treble and bass staff. The treble staff contains a melodic line with a crescendo leading to a *mf* (mezzo-forte) section. The bass staff provides a harmonic accompaniment. The word "Конец" (End) is written below the bass staff.

Second system of musical notation, continuing the piece. It includes dynamic markings *cresc.* (crescendo) and *dim.* (diminuendo) in both the treble and bass staves.

Third system of musical notation, featuring a melodic line in the treble staff and a more active bass line. Dynamic markings *mf* and *cresc.* are present.

Fourth system of musical notation, concluding the piece. It includes dynamic markings *dim.* (diminuendo) in both staves. The instruction "С начала до слова „Конец“" (From the beginning to the word "End") is written at the bottom right.

DUYGU

M. Glinka

Allegretto

The musical score for 'DUYGU' by M. Glinka is written in 2/4 time and consists of seven staves of music. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The tempo is marked 'Allegretto'. The score includes various dynamics: *p* (piano), *mf* (mezzo-forte), *pp* (pianissimo), *cresc.* (crescendo), and *dim.* (diminuendo). There are also articulation marks like accents and phrasing marks like breathes and slurs. The piece is marked 'A' at the beginning and 'B' at measure 15. It ends with a 'De capo' instruction.

A B A (Üç bölümlü şarkı formu)

Andante

Christian Heinrich Hohmann

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff. It begins with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'Andante'. The score is divided into six systems, each containing a single staff. The dynamics are marked as follows: *mf* (mezzo-forte) at the beginning, *f* (forte) at the start of the second system, *p* (piano) at the start of the third system, *p* at the start of the fourth system, *f* at the end of the fourth system, and *f* at the start of the sixth system. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and fingerings (1-4, 0 for natural). There are also repeat signs (double bar lines with dots) and a 'V' marking above the first staff. The page number '46' is centered below the sixth staff.

Andante

Andante Christian Heinrich Hohmann

The musical score is written for a single melodic line in treble clef, common time (C). It consists of six staves of music. The first staff is marked *mf* and the second *f*. The third staff is marked *p* and the fourth *p* followed by *f*. The fifth staff is marked *mf* and the sixth *f*. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and fingerings. The form is A B A' (Üç bölümlü şarkı formu).

A B A' (Üç bölümlü şarkı formu)

II
ŞAR K I

Çok ağır $\text{♩} = 53$

The musical score consists of six staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. It includes a tempo marking 'Çok ağır' (Very slow) with a note value of 53. The second staff continues the melody with a 'mf' (mezzo-forte) dynamic and a 'decresc.' (decrescendo) marking. The third staff introduces a 'pp' (pianissimo) dynamic and an 'a tempo' marking. The fourth staff features a 'rit.' (ritardando) marking and a 'cresc.' (crescendo) marking. The fifth staff includes a 'mf' dynamic and a 'rit.' marking. The sixth staff concludes with a 'rit.' marking and an 'ad lib.' (ad libitum) marking. The score is written in a style typical of early 20th-century musical notation, with various ornaments and phrasing slurs.

II Şarkı

Çok ağır

Muammer SUN

4

A

2

m-

c

7

m-

m-

m-

c

c

10

C

a tempo

pp

m-

m-

stringendo

m-

cresc.

c

13

rit.

B

m-

m-

m-

c

mf

c

16

m-

m-

rit.

ad.lib

8va

Kalıp sonrası uzama eki

c

A B C B (Dört bölümlü şarkı formu)

II. ŞARKI

8

Cok ağır ♩=88

p

rit.

con sord.

decresc.

The musical score is written for piano and voice. It begins with a tempo marking 'Cok ağır' (Very slow) and a metronome marking of 88. The piano part starts with a piano (*p*) dynamic. The score includes several systems of staves. The first system shows a piano introduction with a vocal line entering later. The second system features a vocal line with a 'con sord.' (con sordina) marking. The third system continues the vocal melody with piano accompaniment. The fourth system shows a vocal line with a 'decresc.' (decrescendo) marking. The score is written in 2/4 time and uses a key signature of one sharp (F#).

9

First system of the musical score. The upper staff (treble clef) begins with a melodic line, followed by a ritardando (*rit.*) and then a section marked *a tempo* with a *8^a* (octave) marking. The lower staff (bass clef) features a piano accompaniment with a *non arpeggio* instruction. The system concludes with a *destinto* (ad libitum) section.

Second system of the musical score. The upper staff continues the melodic line, marked with *stringendo* and *cresc.* (crescendo). The lower staff provides a piano accompaniment, also marked with *cresc.* (crescendo).

Third system of the musical score. The upper staff features a melodic line with a *mf* (mezzo-forte) dynamic marking. The lower staff provides a piano accompaniment, also marked with *mf*.

Fourth system of the musical score. The upper staff continues the melodic line, marked with *ad lib.* (ad libitum) and *8^a* (octave). The lower staff features a piano accompaniment with a *non arp* (non arpeggio) instruction. The system concludes with a *rit.* (ritardando) marking.

DAMLA

Hicret ÇÖL

1. *mf*
 3. *c*
 5. *mp*
 7. *f*
 9. II
 11. II
 13. pizz.
 15. arşe D.C. Bitirmelik

DAMLA

Hicret ÇÖL

mf

mp

f

pizz.

arşe

D.C.

Bitirmelik

A B A (Üç bölümlü şarkı biçimi)

EK-5 DENEYSEL İŞLEMDE UYGULANAN DERS PLANLARI

I.Ders

1. İçerik-Konu

- A. Müzik Biçimlerinin Temel Kavramları ve Çözümlemesi
- B. Motif Ögesi ve Motifsel Bütünlük

2. Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef 1. Müzik biçimlerinin temel öğelerini eser üzerinde çözümleyebilme.

Hedef Davranışlar:

1. Eser üzerinde motif, cümle ve dönem öğelerini saptama.
2. Eserin biçimini belirleme.

Hedef 2. Eseri, motif ögesinin özelliklerini ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Motifi ezgisel yapısına uygun seslendirme.
2. Motifi ritmik yapısına uygun seslendirme.
3. Motifi çalarken anlatım özelliğini belirtme.

Hedef 3. Eseri, motifsel bütünlüğü ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Motifleri çalarken birbirinden koparmama.
2. Motiften motife geçişi belli etme.
3. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman ve viyola tekniklerini doğru kullanma.

3. Öğretme-Öğrenme Durumları

1. Öğrencinin, biçim ve çözümleme kavramları ile biçimsel çözümlemenin, çalgı eğitimindeki gerekliliği hakkında o güne dek bildiği bilgiler ışığında yorum yapması.

2. Müzik biçiminin temel öğelerinin sorulması.
3. Bir eser üzerinde, en temel biçim ögesi olan motifin, çözümlenerek gösterilmesi.
4. Öğrencinin, farklı eserler üzerinde motifsel çözümler yaparak harflendirebilmesi.
5. Öğretmen tarafından çalınan motiflerin, hemen arkasından öğrenciye uygulatılması ve tekrar ettirilmesi.
6. Motifleri çalarken, bütünlüğü bozan nedenlerin öğrenciden sorulması ve çözüm yollarına ilişkin bilgi istenmesi.
7. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman tekniklerini doğru kullanabilmesi.
8. Tel geçişlerinde oluşan kopuklukların giderilmesi ve buna yönelik alıştırmalar yapılması.
9. Grup halinde yapılan derslerde, bir öğrencinin çalarken diğer öğrenciyi dinlemesi ve birbirleri hakkında yorum yapmalarının istenmesi.
10. Bir sonraki derse kadar, bir müzik eserini dinlerken, motif öbeklerini düşünerek ve çözümlmeye çalışarak dinlemesinin istenmesi.
11. Bir sonraki derse, bu derste öğrendiklerini çalışmış olarak gelmesi.

4. Sınama-Ölçme Durumu

1. Dersin sonunda öğrenciden şu soruları cevaplaması istenecektir:
 - a. Müzik biçimi nedir ve temel öğeleri nelerdir? Çalgı eğitiminde müzik biçim bilgisinin önemine ilişkin görüşlerinizi belirtiniz!
 - b. Motif nedir ve yapısal özellikleri nelerdir?
 - c. Çözümleme kavramını açıklayınız ve hayatımızdaki gerekliliği hakkında fikirlerinizi belirtiniz!
 - d. Verilen eser üzerinde motifsel çözümleme yaparak motifleri harflendiriniz.
2. Dersin sonunda öğrenciden şu uygulamaları yapması istenecektir:
 - a. Eseri; her motif sonunda küçük nefesler alarak çalınız!
 - b. Eseri motifsel bütünlüğü ortaya çıkararak çalınız!
 - c. Motifsel kopukluğun olduğu ölçülerde tel değiştirme sorununa yönelik alıştırmalar yapınız!

- d.** Arkadaşınız çalarken, motifsel kopukluk oluştuğu noktada ikaz ediniz!

5. Değerlendirme

Dersin sonunda, öğrencinin sınama-ölçme durumunda yer alan kavramsal sorulara verdiği cevaplar ve uygulama aşamasındaki davranışlarına bakarak genel bir yargıya varılır. Eksik olduğu, ifade etmekte ve uygulamada sorun yaşadığı noktalar tespit edilir, varsa eksiklikler giderilmeye çalışılır.

II. Ders

1. İçerik-Konu

Cümle Ögesi ve Cümlesel Bütünlük

2. Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef 1. Eser üzerinde cümleleri çözümleyebilme.

Hedef Davranışlar:

1. Eser üzerinde cümleleri saptama.
2. Soru-cevap cümleleri arasındaki ilişkileri belirleme.

Hedef 2. Eseri, cümle ögesinin özelliklerini ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Cümleyi ezgisel yapısına uygun seslendirme.
2. Cümleyi ritmik yapısına uygun seslendirme.
3. Cümleyi çalarken anlatım özelliğini belirtme.

Hedef 3. Eseri, cümlesel bütünlüğü ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Cümleleri çalarken birbirinden koparmama.

2. Cümleden cümleye geçişi belli etme.
3. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman ve viyola tekniklerini doğru kullanma.

3. Öğretme-Öğrenme Durumları

1. Önceki derste öğrenilen kavramların tekrar edilmesi.
2. Önceki derste yapılan uygulamaların kısaca seslendirilmesi.
3. Cümlelerin tanımı ve yapısal özellikleri hakkında tanım yapması.
4. Bir eser üzerinde, cümlelerin çözümlenerek gösterilmesi.
5. Öğrencinin, farklı eserler üzerinde cümlesel çözümlemeler yaparak harflendirebilmesi.
6. Öğretmen tarafından çalınan cümlelerin, hemen arkasından öğrenciye uygulatılması ve tekrar ettirilmesi.
7. Cümleleri çalarken, cümlesel bütünlüğü bozan nedenlerin öğrenciden sorulması ve çözüm yollarına ilişkin bilgi istenmesi.
8. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman tekniklerini doğru kullanabilmesi.
9. Konum geçişlerinde oluşan kopuklukların giderilmesi ve buna yönelik gam çalışmaları ile konum geçişi ile ilgili alıştırmalar verilmesi.
10. Grup halinde yapılan derslerde, bir öğrencinin çalarken diğer öğrenciyi dinlemesi ve birbirleri hakkında yorum yapmalarının istenmesi.
11. Bir sonraki derse kadar, bir müzik eserini dinlerken, cümle öbeklerini düşünerek ve çözümlemeye çalışarak dinlemesinin istenmesi.
12. Bir sonraki derse, bu derste öğrendiklerini çalışmış olarak gelmesi.

4. Sınama-Ölçme Durumu

1. Dersin sonunda öğrenciden şu soruları cevaplaması istenecektir:

- a) Cümle nedir?
- b) Cümlelerin yapısal özellikleri nelerdir?
- c) Verilen eser üzerinde motifsel ve cümlesel çözümleme yaparak harflendiriniz.

2. Dersin sonunda öğrenciden şu uygulamaları yapması istenecektir:

- a. Eseri; her cümle sonunda küçük nefesler olarak çalınız!
- b. Eseri cümlesel bütünlüğü ortaya çıkararak çalınız!
- c. Cümlesel kopukluğa neden olan ölçülerde konum değiştirme sorununa yönelik alıştırmalar yapınız!
- d. Arkadaşınız çalarken cümlesel kopukluğun olduğu noktalarda ikaz ediniz!

5. Değerlendirme

Dersin sonunda, öğrencinin sınama-ölçme durumunda yer alan kavramsal sorulara verdiği cevaplar ve uygulama aşamasındaki davranışlarına bakarak genel bir yargıya varılır. Eksik olduğu, ifade etmekte ve uygulamada sorun yaşadığı noktalar tespit edilir, varsa eksiklikler giderilmeye çalışılır.

III. Ders

1. İçerik-Konu

Dönem Ögesi ve Dönemsel Bütünlük

2. Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef 1. Eser üzerinde dönemleri çözümleyebilme.

Hedef Davranışlar:

- 1. Eser üzerinde dönemleri saptama.
- 2. Dönemler arasındaki ilişkileri belirleme.

Hedef 2. Eseri, dönem ögesinin özelliklerini ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Dönemi ezgisel yapısına uygun seslendirme.
2. Dönemi ritmik yapısına uygun seslendirme.
3. Dönemi çalarken anlatım özelliğini belirtme.

Hedef 3. Eseri, dönemsel bütünlüğü ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Dönemleri çalarken birbirinden koparmama.
2. Dönemden döneme geçişi belli etme.
3. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman ve viyola tekniklerini doğru kullanma.

3. Öğretme-Öğrenme Durumları

1. Önceki derste öğrenilen kavramların tekrar edilmesi.
2. Önceki derste yapılan uygulamaların kısaca seslendirilmesi.
3. Dönemin tanımı ve yapısal özellikleri hakkında tanım yapması.
4. Bir eser üzerinde, dönemlerin çözümlenerek gösterilmesi.
5. Öğrencinin, farklı eserler üzerinde dönemsel çözümlemeler yaparak harflendirebilmesi.
6. Öğretmen tarafından çalınan dönemlerin, hemen arkasından öğrenciye uygulatılması ve tekrar ettirilmesi.
7. Dönemleri çalarken, dönemsel bütünlüğü bozan nedenlerin öğrenciden sorulması ve çözüm yollarına ilişkin bilgi istenmesi.
8. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman tekniklerini doğru kullanabilmesi.
9. Eseri çalarken gürlük işaretlerini ortaya çıkarabilmesi.
10. Grup halinde yapılan derslerde, bir öğrencinin çalarken diğer öğrenciyi dinlemesi ve birbirleri hakkında yorum yapmalarının istenmesi.
11. Bir sonraki derse kadar, bir müzik eserini dinlerken, dönem öbeklerini düşünerek ve çözümlemeye çalışarak dinlemesinin istenmesi.
12. Bir sonraki derse, bu derste öğrendiklerini çalışmış olarak gelmesi.

4. Sınama-Ölçme Durumu

1.Dersin sonunda öğrenciden şu soruları cevaplaması istenecektir:

- a) Dönem nedir?
- b) Dönemin yapısal özellikleri nelerdir?
- c) Verilen eser üzerinde motifsel, cümlesel ve dönemsel çözümleme yaparak harflendiriniz.

2.Dersin sonunda öğrenciden şu uygulamaları yapması istenecektir:

- a. Eseri; her dönem sonunda küçük nefesler alarak çalınız!
- b. Eseri dönemsel bütünlüğü ortaya çıkararak çalınız!
- c. Dönemsel kopukluğa neden olan pasajlarda gürlük işaretlerine dikkat ederek çalınız!
- d. Arkadaşınız çalarken dönemsel kopukluğun olduğu noktalarda ikaz ediniz!

5. Değerlendirme

Dersin sonunda, öğrencinin sınama-ölçme durumunda yer alan kavramsal sorulara verdiği cevaplar ve uygulama aşamasındaki davranışlarına bakarak genel bir yargıya varılır. Eksik olduğu, ifade etmekte ve uygulamada sorun yaşadığı noktalar tespit edilir, varsa eksiklikler giderilmeye çalışılır.

IV. Ders

1. İçerik-Konu

Biçim ve Biçimsel Bütünlük

2. Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef 1. Eserin biçimini çözümleyebilme.

Hedef Davranışlar:

1. Eserin biçimini saptama.
2. Eserin biçimsel şemasını harflendirme.

Hedef 2. Eserin biçimini ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Eserin biçimini ezgisel yapısına uygun seslendirme.
2. Eserin biçimini ritmik yapısına uygun seslendirme.
3. Biçimi çalarken anlatım özelliğini belirtme.

Hedef 3. Eseri, biçimsel bütünlüğü ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Biçim öğelerini koparmadan çalabilme.
2. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman tekniklerini doğru kullanma.

3. Öğretme-Öğrenme Durumları

1. Önceki derste öğrenilen kavramların tekrar edilmesi.
2. Önceki derste yapılan uygulamaların kısaca seslendirilmesi.
3. Bir eser üzerinde biçiminin çözümlenerek gösterilmesi.
4. Öğrencinin, farklı eserler üzerinde biçimsel çözümlemeler yaparak harflendirebilmesi.
5. Eserin öğretmen tarafından biçimsel özelliklerinin vurgulanarak çalınması ve hemen arkasından öğrenciye uygulatılması.
6. Biçimsel bütünlüğü bozan nedenlerin öğrenciden sorulması ve çözüm yollarına ilişkin bilgi istenmesi.
7. Biçim öğelerinin belirginleştirilmesinde gerekli keman tekniklerini doğru kullanabilmesi.
8. Grup halinde yapılan derslerde, bir öğrencinin çalarken diğer öğrenciyi dinlemesi ve birbirleri hakkında yorum yapmalarının istenmesi.
9. Bir sonraki derse kadar, bir müzik eserini dinlerken, eserin biçimini düşünerek ve çözümlemeye çalışarak dinlemesinin istenmesi.

10. Bir sonraki derse, bu derste öğrendiklerini çalışmış olarak gelmesi.

4. Sınama-Ölçme Durumu

1. Dersin sonunda öğrenciden şu soruları cevaplaması istenecektir:

- a) Biçim nedir?
- b) Bir eseri biçimsel çözümleyerek icra etmenin önemi nedir?
- c) Verilen eseri üzerinde biçimsel çözümleme yaparak harflendiriniz.

2. Dersin sonunda öğrenciden şu uygulamaları yapması istenecektir:

- a. Eseri, biçim özelliklerini ortaya çıkararak çalınız!
- b. Arkadaşınız eseri icra ederken; motifsel, cümlesel, dönemsel ve bir bütün olarak biçimsel açıdan bütünlüğün bozulduğu yerleri ve kopuklukların sebeplerini söyleyiniz!

5. Değerlendirme

Dersin sonunda, öğrencinin sınama-ölçme durumunda yer alan kavramsal sorulara verdiği cevaplar ve uygulama aşamasındaki davranışlarına bakarak genel bir yargıya varılır. Eksik olduğu, ifade etmekte ve uygulamada sorun yaşadığı noktalar tespit edilir, varsa eksiklikler giderilmeye çalışılır.

V. Ders

1. İçerik-Konu

Yeniden Gözden Geçiriş, Çalışış

2. Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef 1. Önceki derslerde çalışılan eserler üzerinde biçim öğelerini (motif, cümle, dönem) pekiştirebilme.

Hedef Davranışlar:

1. Önceki derslerde çalışılan eserleri, motif ögesinin özelliklerini ortaya çıkararak çalma.
2. Önceki derslerde çalışılan eserleri, cümle ögesinin özelliklerini ortaya çıkararak çalma.
3. Önceki derslerde çalışılan eserleri, dönem ögesinin özelliklerini ortaya çıkararak çalma.

Hedef 2. Önceki derslerde çalışılan eserleri, biçimlerini ortaya çıkararak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Eserlerin biçimini ezgisel yapısına uygun seslendirme.
2. Eserlerin biçimini ritmik yapısına uygun seslendirme.
3. Eserleri çalarken biçimsel anlatım özelliğini belirtme.

Hedef 3. İlk defa karşılaşılan bir eseri biçimsel çözümleme yaparak çalabilme.

Hedef Davranışlar:

1. Eserin biçimini saptama.
2. Eseri biçimsel bir bütünlük sağlayarak icra etme.

3. Öğretme-Öğrenme Durumları

1. Önceki derslerde öğrenilen kavramların tekrarlanması.
2. Öğrencinin, bir eseri icra ederken biçimini ortaya çıkararak çalmanın gerekliliği hakkında yorum yapması.
3. Önceki derslerde çalışılan eserlerin tümünü motifsel, cümlesel, dönemsel ve bir bütün olarak biçimsel açıdan bütünlük sağlayarak çalabilmesi.
4. Biçimsel bütünlüğü bozan nedenlerin öğrenciden sorulması ve çözüm yollarına ilişkin örnek uygulamalar yapılması.
5. Grup halinde yapılan derslerde, bir öğrencinin çalarken diğer öğrenciyi dinlemesi ve birbirleri hakkında yorum yapmalarının istenmesi.

4. Sınama-Ölçme Durumu

Biçimsel çözümlemeli çalgı eğitiminin önemi hakkında kısaca görüşlerinizi belirtiniz! Önceki derslerde çalışılan tüm eserleri, biçimsel bütünlüğü ortaya çıkararak icra ediniz!

5. Değerlendirme

Dersin sonunda, öğrencinin sınama-ölçme durumunda yer alan kavramsal sorulara verdiği cevaplar ve uygulama aşamasındaki başarısı doğrultusunda genel bir yargıya varılır. Eksik olduğu, ifade etmekte ve uygulamada sorun yaşadığı noktalar tespit edilir, varsa eksiklikler giderilmeye çalışılır.

EK-6 ÇALGI ÇALMA GÖZLEM FORMU

Gözlenen	Adı ve Soyadı:	Cinsiyeti:	Sınıfı:	Çalgısı:
-----------------	-----------------------	-------------------	----------------	-----------------

*Çalgı çalma gözlem formunda; uzman öğretim elemanları tarafından, aşağıda yer alan beşli likert ölçeğine göre puanlama yapılacaktır.

1-Hiç	2-Az	3-Orta	4-Çok	5-Tamamen
-------	------	--------	-------	-----------

Çalgı Çalma Gözlem Formu (Tonal Eser)

Ölçü Numaraları	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Motif Çalabilme																								
Motifi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme																								
Motifi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme																								
Motifi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme																								
Motifleri Birleştirerek Çalabilme																								
Motifleri Çalarken Birbirinden Koparmama																								
Motiften Motife Geçişini Belli Etme																								
Cümle Çalabilme																								
Cümleyi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme																								
Cümleyi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme																								
Cümleyi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme																								
Cümleleri Birleştirerek Çalabilme																								
Cümleleri Çalarken Birbirinden Koparmama																								
Cümleden Cümleye Geçişini Belli Etme																								
Dönem Çalabilme																								
Dönemi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme																								
Dönemi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme																								
Dönemi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme																								
Dönemleri Birleştirerek Çalabilme																								
Dönemleri Çalarken Birbirinden Koparmama																								
Dönemden Döneme Geçişini Belli Etme																								
Biçimi Bir Bütün Olarak Çalabilme																								
Biçimi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme																								
Biçimi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme																								
Biçimi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme																								

Gözlemci

Tarih

Saat

Gözlenen	Adı ve Soyadı:	Cinsiyeti:	Sınıfı:	Çalgısı:
-----------------	-----------------------	-------------------	----------------	-----------------

* Çalgı çalma gözlem formunda; uzman öğretim elemanları tarafından, aşağıda yer alan beşli likert ölçeğine göre puanlama yapılacaktır.

1-Hiç	2-Az	3-Orta	4-Çok	5-Tamamen
-------	------	--------	-------	-----------

Çalgı Çalma Gözlem Formu

Ölçü Numaraları	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Motif Çalabilme																		
Motifi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme																		
Motifi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme																		
Motifi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme																		
Motifleri Birleştirerek Çalabilme																		
Motifleri Çalarken Birbirinden Koparmama																		
Motiften Motife Geçişini Belli Etme																		
Cümle Çalabilme																		
Cümleyi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme																		
Cümleyi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme																		
Cümleyi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme																		
Cümleleri Birleştirerek Çalabilme																		
Cümleleri Çalarken Birbirinden Koparmama																		
Cümleden Cümleye Geçişini Belli Etme																		
Dönem Çalabilme																		
Dönemi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme																		
Dönemi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme																		
Dönemi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme																		
Dönemleri Birleştirerek Çalabilme																		
Dönemleri Çalarken Birbirinden Koparmama																		
Dönemden Döneme Geçişini Belli Etme																		
Biçimi Bir Bütün Olarak Çalabilme																		
Biçimi Ezgisel Yapısına Uygun Seslendirme																		
Biçimi Ritmik Yapısına Uygun Seslendirme																		
Biçimi Çalarken Anlatım Özelliğini Belirtme																		

Gözlemci

Tarih

Saat

EK-7 MÜZİKSEL BİÇİM BİLGİSİ BAŞARI TESTİ

Müziksel Biçim Bilgisi Başarı Testi

1. Aşağıdakilerden hangisi müziksel biçim öğelerinin parçadan-bütüne doğru sıralanışıdır?
 - a. Cümle-Dönem-Motif
 - b. Dönem-Motif-Cümle
 - c. Motif-Cümle-Dönem
 - d. Tema-Cümle-Dönem
 - e. Cümle-Dönem-Periyod

2. Aşağıdakilerden hangisi motif ögesinin en doğru tanımıdır?
 - a. Müzikte gelişmeye elverişli en küçük fikir, en küçük form ögesi ve eseri oluşturan en önemli temel taşıdır.
 - b. İki cümlenin birleşmesiyle oluşan ve anlam bütünlüğü taşıyan biçim ögesidir.
 - c. İki dönemin birleşmesiyle oluşan ve anlam bütünlüğü taşıyan biçim ögesidir.
 - d. İki periyodun birleşmesiyle oluşan ve anlam bütünlüğü taşıyan biçim ögesidir.
 - e. Çoğu kez akorların eşit sürelerle arpejlenmesinden oluşan, esas ezgiye eşlik eden ve devamlı tekrarlanan bir hareket zinciridir.

3. Aşağıdakilerden hangisi motif yapısındaki değişim ve gelişimlerden değildir?
 - a. Motif ya da motif bölümünün aynen ya da başka bir ses alanında tekrarı (sekvens).
 - b. Motifin genişletilmesi ya da özetlenmesi.
 - c. Motifin farklı nüanslarla seslendirilmesi.
 - d. Motifin dikey ya da yatay ters çevrilmesi.
 - e. Ses çevrelerinin genişletilmesi ya da daraltılması.

4. Aşağıdakilerden hangisi cümle ögesinin en doğru tanımıdır?

- a. Kıvrak ve gösterişli dizi sesler ya da arpej gidişleridir.
- b. Çoğu kez birbirini tamamlayan iki motiften oluşan, daha derli toplu bir fikri bize açıklayan ve bir anlam bütünlüğüne varabilen biçim ögesidir.
- c. Aralarında bağlılık bulunan ve birbirini tamamlayarak bir bütün olan iki dönem cümleyi oluşturur.
- d. İki periyodun birleşmesiyle oluşan ve anlam bütünlüğü taşıyan biçim ögesidir.
- e. Müzikte gelişmeye elverişli en küçük fikir, en küçük form ögesi ve eseri oluşturan en önemli temel taşıdır.

5. Aşağıdakilerden hangisi cümlelerin özelliklerinden değildir?

- a. Cümle, kendi başına bir cümle ise ya da başka cümlelerin ardından gelen bir bitiriş cümlesi ise tam kalıpla, değilse bir yarım kalıpla biter.
- b. Cümle çoğunlukla birbirini tamamlayan iki motiften oluşur.
- c. Kimi zaman cümle üç motiften oluşabilir.
- d. Bazen cümlede yapılan tekrarlarla ya da cümle başına, ortasına ve sonuna konulan eklerle yahut cümle kararının geciktirilmesi ile cümle genişletilebilir.
- e. Öncül cümle, soncul cümleyi tamamlar ve tam karar ile sona erer.

6. Aşağıdakilerden hangisi dönem ögesinin en doğru tanımıdır?

- a. Kıvrak ve gösterişli dizi sesler ya da arpej gidişleridir.
- b. Çoğu kez birbirini tamamlayan iki motiften oluşan, daha derli toplu bir fikri bize açıklayan ve bir anlam bütünlüğüne varabilen biçim ögesidir.
- c. Aralarında bağlılık bulunan ve birbirini tamamlayarak bir bütün olan üç motif dönemi oluşturur.
- d. Aralarında bağlılık bulunan iki cümle çoğunlukla başlı başına bir bütün olan dönemi oluşturur.

- e. Müzikte gelişmeye elverişli en küçük fikir, en küçük form ögesi ve eseri oluşturan en önemli temel taşıdır.

7. Aşağıdakilerden hangisi dönem ögesinin özelliklerinden değildir?

- a. Genellikle sekiz ölçüden oluşur.
- b. Dönemin birinci cümlesi öncül cümle adını alır.
- c. Dönemin ikinci cümlesi figür cümlesi adını alır.
- d. Bazen ikiden daha fazla cümle bir dönem içinde bulunabilir.
- e. Dönem yerine periyod sözcüğü de kullanılabilir.

8. Çaldığınız tonal etüdün biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Tek Bölmeli Şarkı Formu
- b. İki Bölmeli Şarkı Formu
- c. Üç Bölmeli Şarkı Formu
- d. Büyük Rondo
- e. Küçük Rondo

9. Çaldığınız tonal etüdün kuruluş şeması aşağıdakilerden hangisidir?

- a. A
- b. AB
- c. ABA'
- d. ABC
- e. ABACA

10. Çaldığınız makamsal etüdün biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Beş Bölmeli Şarkı Formu
- b. İki Bölmeli Şarkı Formu
- c. Üç Bölmeli Şarkı Formu
- d. Büyük Rondo
- e. Küçük Rondo

11. Çaldığınız makamsal etüdün kuruluş şeması aşağıdakilerden hangisidir?

- a. A
- b. AB
- c. ABA
- d. ABACABA
- e. ABCB'C'

12. Bir müzik eserini icra ederken eserin bütünlüğünü sağlayabilmek için dikkat edilmesi gereken en önemli unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- a. Ritim
- b. Biçimsel Çözümleme
- c. Entonasyon
- d. Nüanslar
- e. Parmaklandırma